

NIEUW LEVEN IN DE DOODSBEENDEREN

Door

MATTHEW MEADE

*Vijf preken, gehouden te Stepney, stenografische aantekeningen van zijn preken,
door James Andrews, 1710*

vertaald door ds. J van der Haar

STICHTING GIHONBRON
MIDDELBURG
2005

INHOUD

Woord vooraf

Kort levensbericht

Preek 1

Tekst: Ezechiël 37:3

En Hij zeide tot mij: Mensenkind, zullen deze beenderen levend worden. En ik zeide: Heere HEERE, Gij weet het.

Preek 2

Tekst: Ezechiël 37:12

Daarom, profeteer, en zeg tot hen: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk, en Ik zal u brengen in het land Israëls.

Preek 3

Tekst: Ezechiël 37:12

Daarom, profeteer, en zeg tot hen: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk, en Ik zal u brengen in het land Israëls.

Preek 4

Tekst: Ezechiël 37:12

Daarom, profeteer, en zeg tot hen: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk, en Ik zal u brengen in het land Israëls.

Preek 5

Tekst: Ezechiël 37:12

Daarom, profeteer, en zeg tot hen: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk, en Ik zal u brengen in het land Israëls.

Preek 6. AFSCHIEDSPREEK 'Des herders vaarwel'.

Tekst: 1 Korinthe 1:3

Genade zij u en vrede van God onzen Vader en den Heere Jezus Christus.

WOORD VOORAF

Toen ik begunstigd werd met de inzage van het handschrift met preken van ds. Meade betreffende de Joden, heb ik de uitgave ervan aangeraden, en toen mij was meegedeeld, dat de baten (na de vergoeding van de uitgever) bestemd zijn voor *'De vereniging tot bevordering van het christendom onder de Joden'*, kan ik niet nalaten het verzoek in te willigen, hieraan een enkel woord van aanbeveling te doen voorafgaan.

Ds. Meade's karakter, als een heilig en praktikaal schrijver is echter zo goed bewezen, dat zijn boeken mijn aanbeveling niet nodig hebben. Dank zij de vriendelijkheid van Sir Thomas William Blomefield, in wiens familie de handschriften bewaard bleven, worden ze nu aan de druk toevertrouwd. De preken hebben inderdaad voldoende innerlijk bewijs van hun echtheid, en dragen het stempel van de krachtige, ontwikkelde en vrome geest van de auteur. Het geeft veel voldoening te merken, dat de aandacht der christenen met zoveel verstand en godsvrucht, meer dan anderhalve eeuw geleden, zó gericht werd op de toestand der Joden.

Moge het God, onze hemelse Vader behagen, dat deze preken over de Joden alle christenen opwekken tot een heilige ijver in de dienst van onze gezegende Meester; en mogen deze preken, evenals die van dezelfde schrijver over 'Het vallen in de handen van de levende God' veel zorgeloze zondaars opwekken uit hun onverschilligheid tot een gepaste zorg voor hun eeuwig welzijn.

Edw. Bickersteth
Wotton rectory, Herts

8 September 1836

KORT LEVENSBERICHT

Matthew Meade (of Mead) werd 'ongeveer in 1630' geboren als de tweede zoon van Richard en Joan Meade te Leighton in het Engelse graafschap Bedfordshire. Hij studeerde aan het beroemde King's College te Cambridge en op 6 augustus 1649 werd hij daar 'fellow'. Maar reeds op 6 juni 1651 trok hij zich als fellow terug, om niet geheel duidelijke redenen. Hij was betrokken geweest bij de verwijdering van de universiteit van verschillende personen, wat hem het ongenoegen van velen had opgeleverd.

Toen in 1653 Francis Charlett, predikant (rector) van Great Brickhill in Buckinghamshire stierf, hoopte Meade hem op te volgen. Maar John Duncombe, de ambachtsheer, benoemde een zekere Thomas Clutterbuck in de opengevallen plaats. Meade begon daarop een rechtszaak en werd in het gelijk gesteld. Duncombe ging tegen deze uitspraak in hoger beroep en won dat proces. Meade vocht deze uitspraak gerechtelijk aan, wat ertoe leidde dat noch Clutterbuck noch hijzelf rector van Great Brickhill werd. Clutterbuck wilde op die manier geen predikant worden en Meade werd met behulp van een afdeling ruitery geïnstalleerd. Het ging er heftig aan toe, maar tenslotte zag ook Meade af van het predikantschap te Great Brickhill.

Een zekere William Peirce kreeg de predikantsplaats toegewezen, terwijl Meade werd aangewezen om de 'ochtendpreken' te houden in St. Dunstan's kerk te Stepney, Londen. Hij was daar hulpprediker bij ds. William Greenhill, die zelf de middagpreken hield. Ds. Greenhill had in 1644 te Stepney een 'vrije' (congregationalistische) gemeente gesticht, waarvan Meade op 28 december 1656 lid werd.

Op 22 januari 1658 kreeg hij naast zijn arbeid te Stepney de bearbeiding van de "Nieuwe Kapel" te Shadwell opgedragen door Oliver Cromwell. Wij vernemen uit de eerste inschrijving in de kerkelijke boeken, dat er een klein gezelschap gelovigen te Stepney reeds in het jaar 1644 bijeenkwam, onder leiding van Ds. Henry Burton, een uitnemend lijder uit de dagen van aartsbisschop Laud. In die tijd was de reeds genoemde Ds. Greenhill parochiepredikant.

In 1660 publiceerde hij: 'Geestelijke wijsheid verbeterd' (Spiritual Wisdom improved), en die hij opdroeg 'aan de gemeente te Stepney, die ze gehoord had', dat hij toen hulppredikant

was van de weleerw. Ds. Greenhill, toentertijd predikant van de parochiekerk.

Aanleiding om die preek uit te geven was, dat er een aanklacht van verraad en opstand tegen hem was ingediend, als gevolg van het feit, dat hij wenste verschoond te blijven van 'een zondige instemming met ceremoniën tegen het geweten'.

Hij zegt in de opdracht: 'Ik had gedacht, dat ik lang genoeg met u zou hebben geleefd, om mijn ontwerp van deze tekst te overleven, maar de wijze God, in Wiens hand mijn tijden zijn, heeft mij een 'quietus est' (= hij is stil) gegeven, niet alleen met betrekking tot mijn (stand)plaats, maar ook tot mijn geweten.

Het grootste kwaad dat ik degenen zal toewensen, die mij opvolgen, zal zijn, dat zij even trouw mogen zorgen voor het belang van uw kostbare zielen, als ik steeds begeerde en trachtte te zijn. God is mijn Getuige, dat ik niet het uwe zocht, maar u. Mijn zorg en gebed was steeds, dat gij de hemelse schat uit een arm aards vat zoudt ontvangen.

Ik kan zeggen, dat geen deel van Gods wijngaard in heel onze natie uitgelezen en uitnemender arbeiders gekend heeft (ikzelf uitgezonderd) dan dat van Stepney (Vermeld worden dan de namen van de predikanten Burroughs, Whitaker, Bridge, en tot heden Ds. Greenhill), en dat gedurende verschillende jaren tegelijk; en in dit opzicht had ik een moeilijk gewest om na zulke voorbeelden te schrijven. Maar wie verwacht het hoofd van een man op de schouders van een kind? Ook zal God niet de opbrengst van tien talenten eisen, wanneer Hij er maar één geeft'.

Ondanks zijn verhaaste ontslag, waarop hier gezinspeeld wordt, kunnen we toch uit een gedeelte van Ds. Howe's begrafenispreek, verbonden met de opdracht in de eerste uitgave van *'De bijna christen'*, opmaken dat hij gedurende de zomer van 1661 voor diezelfde gemeente verplicht was te preken.

Meade's belangrijkste werk was dus *'De Bijna-Christen ontdekt, en de valsche belijders ondersoght/en verworpen'*. Het verscheen te Londen in 1662. In 1682 werd het boek al gepubliceerd in ons land, vertaald door ds. S. Bor te Ter AA. Het is daarna enkele tientallen malen herdrukt.

Meade's boek over *'Het profyt der Vroege Gehoorsamheydt'* naar aanleiding van Jeremia 3:27, kwam in ons land uit in 1688 vertaald door Ericus Walsen, maar kreeg geen herdruk.

Met de komst van koning Karel II verloor Meade beide gemeenten. Hij werkte nog korte tijd te Holborn, en/of te Shadwell en Great Brickhill. Maar in 1662 werd hij, met 2000 andere predikanten, om des gewetens wil verdreven uit de gemeente. De preek welke hij bij die aandoenlijke gelegenheid hield, werd later uitgegeven onder de titel *'Des herders vaarwel'*. afscheidspreek over 1 Korinthe 1:3. De preek is in deze uitgave als laatste opgenomen.

Meade ging in 1663 wonen in Worcester House in Stepney. Dit huis was zijn eigendom. Daar werd zijn elfde zoon, de beroemde Richard Meade (M.D.) geboren. Hij gaf aan zijn grote gezin van dertien kinderen een royale opvoeding onder leiding van een privé huisonderwijzer.

Waarschijnlijk is hij tijdens de grote pestepidemie van 1665 te Londen geweest, maar van 1666 tot begin 1669 verbleef hij in ons land. Hij heeft in Nederland regelmatig gepreekt. Op 31 januari 1669 werd hij opnieuw beroepen te Stepney, als helper van ds. Greenhill. Op

21 februari nam hij het beroep aan. Meade bleef hulpprediker bij Ds. W. Greenhill tot de dood van Greenhill. Hij werd tot zijn opvolger gekozen en op 14 december 1671 geordend door Dr. Owen, Ds. Caryl, Ds. Griffiths en Ds. Collings. Hoe dit toeging blijkt uit het volgend verslag:

13 oktober 1671. 'Een dag van vasten en gebed werd in de kerk gehouden, en aan het slot daarvan gingen zij over tot een keus, en Ds. Matthew Meade werd tot herder van de kerk gekozen met toestemming van de gehele kerk. Wij hielden op 28 december een dag van dankzegging voor de grote genade om onze breuk te herstellen en de kerk te vestigen'.

Op 10 mei 1674 werd het fundament van het ruime ontmoetingshuis gelegd, waarvan de weleerw. Ds. Fletcher thans de zeer geachte herder is. En zo spoedig werd het gebouw opgericht, dat Ds. Meade de eerste preek erin hield op 13 september 1674. Een bijzonderheid was dat vier van de pilaren waar het dak op rustte, een geschenk waren van de Staten van Holland. Zijn gemeente was de grootste van Londen.

Op 1 mei 1674 hield hij voor het eerst een "Mayday"-preek. De eerste mei werd destijds in Engeland met veel baldadigheid 'gevierd' door de jeugd, en om dat tegen te gaan hield hij deze preek. Verder preekte hij altijd op Goede Vrijdag, wat toen buiten de Staatskerk niet algemeen gebruikelijk was.

In december 1682 drong Sir William Smith met een afdeling militairen de kerkzaal binnen, waar hij de preekstoel en de banken vernielde. In juni 1683 werd Meade zelfs gevangen genomen, onder verdenking betrokken te zijn bij het "Rye House Plot". Dat was een samenzwering om zowel koning Karel II als zijn broer James, de hertog van York, te vermoorden. Hij werd verhoord door de "Privy Council", onder voorzitterschap van de koning zelf, maar zijn antwoorden waren zo bevredigend voor het gerechtshof, dat de koning spoedig zijn invrijheidstelling gelastte. In datzelfde jaar, 1683, volgde hij John Owen op als prediker in de diensten op dinsdagmorgen in Pinnes' Hall.

In 1686 treffen we hem opnieuw in Nederland aan, waar hij onder andere te Utrecht heeft gepreekt. Het jaar daarop keerde hij naar Engeland terug, nadat koning Jacobus plechtig had verklaard ieders geweten in zaken van de religie te zullen respecteren.

In 1689 moesten er in de kerkzaal galerijen bijgebouwd worden. Op 16 juli van dat jaar werd de pastorie met de erbij behorende tuin op naam van Meade gezet, "uit erkentelijkheid voor zijn lijden en diensten".

In 1690 kwam er een beweging op gang om de Presbyteriaanse en Congregationalistische kerken te verenigen. Meade was daar een krachtig voorstander van en hij was het ook die op 6 april 1691 in Stepney preekte ter gelegenheid van de „gelukkige vereniging” (The Happy Union). De tekst was Ezechiël 37:19, "een enig hout". Vier jaar later werd deze vereniging echter weer te niet gedaan, naar aanleiding van 'ketterijen' van ds. Daniel Williams.

Meade preekte voor de laatste maal op 1 mei 1699 (een "Mayday"-preek) en op 16 oktober van dat zelfde jaar stierf hij, ongeveer 70 jaar oud. Hij werd begraven op het kerkhof van Stepney.

Ds. John Howe hield de begrafenispreek te Stepney over 1 Timothéüs 4:16.

Hij stond bekend als een zeer geleerd man en hij was een graag gehoord prediker.

De Engelse uitgever schrijft over de uitgave van de vijf volgende preken:

Bij het doorzien van enkele oude boeken en papieren, die hem toevielen bij de dood van zijn bloedverwant, wijlen de weledelgeb. heer Edward Wilmot, van Lansdown Grove, Bath, vond hij twee gebonden delen met de hand geschreven preken. De éne band had als titelpagina: *'Vijf preken, gehouden te Stepney door Ds. Matthew Meade, stenografische aantekeningen van zijn preken, door James Andrews, 1710'*. Deze 5 preken zijn in deze uitgave opgenomen.

De andere band heet 'Twaalf preken, te Stepney gehouden, overgeschreven enz. (als boven), 1703'. (12 preken over Hebréeën 10:31. In het Nederlands vertaald door ds. J. van der Haar.)

De naam van Anthonina Hatfield, de moeder van Ds. E. Wilmot, en de dochter van de weledelgeb. heer Hatfield, Londen, staat op het titelblad van elk deel. Een huwelijksverbinding tussen de families Meade en Wilmot kan misschien het feit verklaren, dat de manuscripten in het bezit waren van één der takken van de laatste familie.

Sir Edward, de grootvader van de huidige Sir Robert Wilmot, baronet van Chattlesden, Derbyshire, was gehuwd met Sara Marsh, de oudste dochter van de beroemde Richard Meade, M.D., die de elfde zoon was van Ds. Matthew Meade.

Behalve deze omstandigheid en het inwendige bewijs van stijl en inhoud, blijkt verder nog hun echtheid uit het feit, dat een uittreksel van één der preken door de schrijver tijdens zijn leven opgenomen werd in de preek, die hij uitgaf onder de titel 'Ezechiëls visioen van de wielen'. De uitgever bevindt zich in het bezit van deze handschriften, die in de weg der Voorzienigheid hem zijn toevertrouwd. En daar tal van vrienden hem aanrieten ze uit te geven, onder wie vooral de weleerw. E. Bickersteth, schijnt het hem een aangename en heilige plicht, om ze aan Christus' Kerk te geven, in het vertrouwen, dat de predikant, ofschoon al overleden, daardoor toch nog spreken zal tot het huidige geslacht.

Uiterst actueel mogen Meade's preken heten, waarvan hij er een vijftal hield over Ezechiël 37, het gezicht van de dorre doodsbeenderen. Meade heeft voorzeggd, dat het Joodse volk weer naar Palestina zou terugkeren en daar tot bekering zou komen, tot de erkenning van Jezus Christus als de door God gezonden Messias.

Moge Gods rijke zegen op deze uitgave rusten, tot de eer van Zijn Naam en de komst van Zijn koninkrijk in zondaarsharten.

Op 6 april 1691 preekte Meade in Stepney ter gelegenheid van de „gelukkige vereniging” (The Happy Union). De tekst was Ezechiël 37:19, "een enig hout".
De preken over Ezechiël 37:3 zijn na die tijd uitgesproken.

PREEK 1

En Hij zeide tot mij: Mensenkind, zullen deze beenderen levend worden. En ik zeide: Heere HEERE, Gij weet het. Ezechiël 37:3

Er staan twee grote profetieën in dit hoofdstuk, de één over de dorre doodsbeenderen, en de ander over tot één gemaakte staven. Over die laatste profetie heb ik al eens gesproken. Die over de dorre doodsbeenderen zou ik thans willen spreken. En omdat ik tot veel dingen uit de profetie de toevlucht zal nemen, zal het niet verkeerd zijn, om de gehele profetie voor te lezen Ezechiël 37:1:

'De hand des HEEREN was op mij, en de HEERE voerde mij uit in den geest, en zette mij neder in het midden ener vallei; dezelve nu was vol beenderen', enz.

In deze profetie (die wij u voorlazen) vindt u een beschrijving van de droevige toestand der Joden in hun huidige ballingschap te Babel, en een profetie van hun wonderlijke en onverwachte bevrijding uit die slavernij.

Die beide worden uitgedrukt onder het beeld van *de dorre beenderen*, in vers 1 tot 11; en daar verklaart hij de betekenis van de beenderen. Want deze beenderen zijn het gehele huis Israëls, dat wil zeggen deze beenderen zijn het symbool of de hiëroglief (= beeldschrift der Egyptenaars, vert.) van het huis Israëls.

Dus deze dorre beenderen dient men niet voor een echte zaak te houden, maar slechts in een visioen te zien; niet waar in de historie van de zaak, maar waar in de betekenis van het beeld. Want dat wordt ons in vers 1 te kennen gegeven.

Hij werd naar buiten geleid in de geest, niet lichamelijk, maar in de geest, zoals hij zegt in Ezechiël 8:3: de Geest des Heeren *'nam mij op bij het haar mijns hoofds en de Geest voerde mij op tussen de aarde en tussen den hemel, en bracht mij in de gezichten Gods te Jeruzalem'*. Hij was toen in Babel, en het is niet waarschijnlijk, dat Gods Geest hem bij het hoofdhaar naar Jeruzalem bracht. Nee! Het was een visioen. Hij bracht mij in de gezichten Gods te Jeruzalem; en hij zag hetgeen in de tempel gedaan werd, niet door beschouwing, maar door een visionaire voorstelling; van welke waarheid hij evenzeer verzekerd was, alsof hij ze met de lichamelijke ogen gezien had.

Dus de profeet is hier in een vallei vol dorre beenderen. Hij wandelt eromheen, spreekt erover met God en profeteert over deze. Hij ziet de beenderen bijéénkomen en er zenuwen en vlees op komen, en leven en geest erin komen. Maar in vers 1 deelt hij ons mee, dat dit alles 'in den geest' geschiedde.

Het is ijdel om te onderzoeken, welke of wiens beenderen dit waren, aangezien zij slechts in een visioen voorgesteld worden en door God slechts bedoeld zijn om Israëls treurige toestand uiteen te zetten, en de staat waarin zij thans verkeren.

In deze voorstelling of zinnebeeldige beschrijving van Israëls staat door deze beenderen, vindt u vier delen:

- I. De omstandigheden van deze beenderen (in vers 2).
- II. Het gesprek tussen God en de profeet (vs. 3).
- III. Zijn profetie daarover (de verzen 4 - 7).
- IV. De gevolgen van deze profetie (vs. 7 - 10).

I. De omstandigheden van deze beenderen: wat hun aantal, aard en plaats betreft.

- (1) Wat hun aantal betreft: ze waren vele, zeer vele.
 - (2) Wat hun aard aangaat: dor, zeer dor.
 - (3) En wat de plaats betreft: in de vallei, in de open vallei.
- (1) Wat het aantal betreft: *zeer vele* (vs. 2). Zo zegt vers 1, dat de vallei vol beenderen was. Er waren er zoveel, dat toen de geest in hen kwam en zij op hun voeten stonden, dat zij 'een gans zeer groot heir' werden.
 - (2) Wat de aard en eigenschap van ze betreft: *ze waren zéér dor*. Geen zenuw, geen vlees, geen merg of vocht was er, en dus was er niets in hen, dat de geringste hoop op leven kon geven. Dorre beenderen duiden op een hopeloze toestand. Daarom zeggen zij in vers 11: '*Onze beenderen zijn verdord en onze verwachting is verloren*'.
 - (3) Deze beenderen lagen in de open vallei, en dat is een verdere uitdrukking van hun ellende. Want valleien liggen laag en dienen vaak om een lage en bestreden zaak uit te drukken. En er staat niet alleen, dat ze in de vallei lagen, maar in *de open* vallei (Eng. vert.); blootgesteld aan alle geweld en schade van de wind en het weer. Zo was hun staat in Babel. Hoe treurig was hun toestand. Ze waren zeer vele, en wat zij gevoelden lag zeer zwaar, totdat zij zonder hoop waren. De beenderen waren zeer vele, zeer dor en in de open vallei.

2. U hoort het gesprek of de dialoog tussen God en de profeet over deze dorre beenderen. Toen God de profeet in de vallei gebracht had en hem die dorre beenderen aanwees, vroeg Hij hem naar zijn mening daarover: '*Mensenkind, zullen deze beenderen levend worden?*' Hij zegt niet alleen: Kunnen de beenderen levend worden? Maar kunnen deze beenderen, die dor, zeer dor zijn en in de open vallei liggen, kunnen deze beenderen leven?

De vraag kan een drievoudige betrekking hebben: hetzij op de zekerheid van leven, of op de waarschijnlijkheid van leven of op de mogelijkheid van leven.

- Ze kan dus verwijzen naar de zekerheid van de zaak. Staat het vast, dat die beenderen zullen leven? Geloof u dat zoiets werkelijk zal gebeuren?
- Ze kan verwijzen naar de waarschijnlijkheid van de zaak. Is het waarschijnlijk, dat beenderen die zo droog en verspreid en blootgesteld liggen, ooit levend gemaakt zullen worden? En daarin daalt God nog een stap lager om het geloof van de profeet te beproeven; alsof Hij zei: Als u de zekerheid niet geloven kunt, dat die beenderen zullen leven, kunt u dan toch aan de waarschijnlijkheid geloven, dat ze kunnen leven?
- Of de vraag kan verwijzen naar de mogelijkheid van de zaak. Is het mogelijk, dat zoiets kan gebeuren? En hier daalt God een stap lager dan tevoren, om te zien, wat de profeet in deze zaak bezat, namelijk of hij er wel in het geheel enig geloof in had.

III. Welnu, op die vraag geeft de profeet zijn antwoord aan God in de volgende woorden: '*Heere, HEERE, Gij weet het!*' In dat antwoord zijn drie zaken begrepen.

1. De uitsluiting van alle natuurlijke kracht om te leven. Alsof de profeet zei: Het is

- duidelijk, dat deze beenderen, die zo uitgedroogd en verspreid en zo blootgesteld zijn, niet weer kunnen leven door enig vermogen in henzelf om te leven, of door enige handeling of vermogen van enig schepsel, om ze levend te maken.
2. Het bevat de aarzeling van zijn eigen gedachten inzake de afloop van de zaak, die in het geding is, of ze weer zouden leven, ja dan neen. 'Heere, HEERE, Gij weet het'. Maar wat mij aangaat, ik weet het niet. Zoals ik het zie, is er geen hoop; dus ik weet niet, wat ik moet denken.
 3. Het antwoord luidt zo, dat het alles heenwijst naar God. Want Hij is oneindig in macht, wonderlijk van raad en uitnemend in werking. 'Heere, HEERE, Gij weet het'; alsof hij zei: Gij zijt alwetend, en weet wat Gij doen zult; en Gij zijt almachtig, en kunt alles doen wat Gij voornemens zijt te doen. Ofschoon ik niet weet, wat er van dit Uw arme volk zal worden, die dood zijn en zonder hoop, en ik niet zeggen kan, of U ze ooit weer zult herstellen en verlichten, toch, o Heere, Gij weet het.

Op grond van de zo verklaarde woorden wil ik de volgende kring geven, namelijk, ***dat Gods kerk en volk door een langdurig en droevig lijden en slavernij zo in de laagte gebracht kan worden, dat hun bevrijding en verlossing het geloof en de hoop van de besten van Gods heiligen kan vastzetten en in het nauw drijven.***

Daarover zal ik zo kort als de zaak het toelaat, onder drie punten spreken:

1. Dat Gods kerk en volk menigmaal onder zeer grote en langdurige slavernij en lijden verkeert.
2. Dat al dat lijden hen zeer in de laagte kan brengen.
3. De laagte van hun toestand kan hun geloof en hoop op enige verlossing in het nauw drijven.

1. ***Gods kerk en volk kan zijn, en is soms onder zeer grote en langdurige slavernij.***

Overweeg twee dingen om dit te verstaan:

I. Dat de Schrift geen grenzen gesteld heeft, hetzij aan de hoedanigheid of aan de duur van de beproeving en het lijden der kerk.

- (1) Niet aan de hoedanigheid ervan. Welk lijden of hoe groot het lijden zijn zal. Soms is het zeer groot. De profeet spreekt van grote 'bitterheid' (Jes. 38:17), van 'vele benauwdheden en kwaden' (Ps. 71:20). Ge leest van 'een grote toorn van den HEERE der heirscharen' (Zach. 7:12). En de apostel spreekt van een 'grote dood' (2 Kor. 1:10 enz.). Hun lijden in deze wereld kan even groot zijn als dat van de goddelozen, ja nog groter. Want de grootte van der goddelozen lijden wordt bewaard voor een andere wereld.
- (2) Ook bepaalt de Schrift niet de lengte van hun lijden. Wel zegt ze, hoe lang het lijden *niet* zal zijn; het zal niet voor eeuwig zijn. Maar wel kan het een lange tijd zijn. Dit weten wij, dat al het lijden der kerk door God bepaald wordt. En al de boosheid en woede der goddelozen kan ze niet doen voortduren boven Gods vastgestelde tijd. Maar wanneer die tijd zijn zal, wanneer het lijden eindigen zal, is als een geheim in Gods borst verborgen. Maar we merken wel, dat het soms erg lang duurt. 'Want om Uwentwil worden wij den gansen dag gedood' (Rom. 8:36). 'Wij die leven, worden altijd in den dood overgegeven om Jezus' wil' (2 Kor. 4:11). Inderdaad heet het lijden van Gods volk soms *kort te zijn*, voor een kleine tijd, gedurende een uur (Openb. 2:10), een

'lichte verdrukking' (2 Kor. 4:17). Maar dat dient men te verstaan met betrekking tot de eeuwigheid. Want zoals de tijd zelf heel kort is, vergeleken bij de eeuwigheid, zo ook het lijden. En daarom noemt de Heilige Geest ze het 'lijden van deze tegenwoordige tijd'. Soms kan dat lijden even lang duren als een mensenleven. Zijn gehele leven kan dan blootstaan aan het lijden. Israëls verblijf in Egypte duurde lang. En Juda bracht zeventig jaar ballingschap door in Babel. Een lange tijd! Daarom vergelijkt de Heilige Geest hun toestand hier met de dorre doodsbeenderen, die in de vallei verspreid liggen.

- (3) Het gedrag en de houding der kerk onder haar lijden is zodanig, dat het ervan spreekt, dat het heel groot is en lang duurt. Wanneer God, door de druk waaronder de kerk verkeert, te doen voortduren, haar ertoe brengt om 'hoe lang nog!' te roepen, dan bewijst dat, dat haar lijden heel lang duurt. 'Hoe lang zult Gij toornig zijn, o Heere! Voor eeuwig? Hoe lang zullen de goddelozen triomferen?' Zo leest ge bij het vijfde zegel, dat de zielen 'dergenen die gedood waren om het Woord Gods... met grote stem riepen, zeggende: Hoe lang, o heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt Gij ons bloed niet van degenen, die op de aarde wonen?' (Openb. 6:9v.). Dat 'hoe lang' houdt in, dat hun lijden groot en langdurig is. Wanneer de hoop van Gods volk bezwijkt vanwege het lijden, dan is dat een teken, dat het groot en langdurig is. 'Ik zeide: Mijn sterkte is vergaan, en mijn hoop van den HEERE' (Klaagl. 3:18). 'Ik zeide: 'Mijn weg is voor den HEERE verborgen, en mijn recht gaat van mijn God voorbij' (Jes. 40:27). Alsof hij zei: Hij laat na mijn zaak te bepleiten, en geeft oordeel tegen mijn vijanden; Hij heeft ons in hun handen gelaten, en onze toestand is buiten hope. En daarom wordt hun toestand vergeleken met deze dorre doodsbeenderen.

2. Dit grote, langdurige lijden brengt Gods kerk soms erg in de laagte.

'De HEERE vernederde Juda' (2 Kron. 28:19). 'Laat Uw barmhartigheden ons voorkomen, want wij zijn zeer dun geworden' (Ps. 79:8), zonder hoop op enige menselijke hulp. Hij spreekt, alsof hun toestand uitermate wanhopig was, zonder hulp van de Almachtige arm. Nu, hier zal ik u twee zaken laten zien.

1. *In welke zin gezegd kan worden, dat zij in een lage staat verkeren.* Dan spreek ik niet over de nederigheid die een gesteldheid van het hart is, in tegenstelling met hoogmoed en geestelijke trots, maar over zulk een nederigheid, die door de Voorzienigheid is beschikt en door Gods strenge handelingen veroorzaakt wordt. En in die zin kan van hen gelden, dat ze laag en nederig zijn.

- (1) Ten opzichte van voorrechten en tegenwoordige genietingen. In de Schrift geldt het als een zeer grote eer, om deel te hebben aan, en zich te verheugen in het Evangelie en de ordinanties van God. Zoals het hun voordelen verleent boven de andere mensen (Rom. 3:1v.), zo bevordert het hen in de eer. Het is groter eer geboren te worden onder het Evangelie en de daaruit voortkomende voorrechten, dan te stammen uit de lendenen van vorsten. Van Israël staat geschreven: 'Welk volk is er zo groot?' 'Wat maakte hen zo groot? Was dat hun aantal, hun brede grenzen en uitgestrekte gebieden? Nee, want de Heere zegt tot hen: 'De HEERE heeft geen lust tot u gehad noch u verkoren om uw veelheid boven alle volken; want gij waart het wenigste van alle volken' (Deut. 7:7). Maar hetgeen hen groot maakte, waren Gods ordinanties. 'Wat groot volk is er, hetwelk de goden zo nabij zijn als de HEERE onze God?' (Deut. 4:7). Twee zaken maken een volk groot, namelijk een bijzondere tegenwoordigheid en rechtvaardige ordinanties; en

- die beide bezat dit volk en daarom geldt ervan, dat het groot is.
- (2) Een volk kan ook laag en nederig genoemd worden met betrekking tot sterkte en macht. Hun sterkte kan verwoest worden en hun macht vergaan. 'De HEERE zal het over Zijn knechten berouwen, want Hij zal zien, dat de hand is weggegaan' (Deut. 32:36). En daarom heten zij 'dorre beenderen'. Beenderen die in een levend lichaam zitten en bekleed zijn met zenuwen en vlees, zijn sterk; maar beenderen, die dood en dor zijn, bezitten geen kracht. Die vraag van de profeet Amos is dezelfde als die in onze tekst: 'Wie zou er van Juda blijven staan, want hij is klein' (Amos 7:2).
 - (3) Een volk kan laag genoemd worden met betrekking tot eer en aanzien. Want die brengen een volk omhoog. 'Indien gij... al Zijn geboden waarneemt te doen..., zo zal de HEERE uw God u hoog zetten' (Deut. 28:1). 'Hij stort verachting uit over de prinsen..., maar Hij brengt den nooddrufte... in een hoog vertrek' (Ps. 107:40v.). En wanneer een volk laag en oneervol gemaakt wordt, dan geldt daarvan, dat het vernederd moet worden.
 - (4) Zij kunnen laag en nederig genoemd worden, wat hun geloof en verwachting betreft. Hun lijden kan zo groot zijn en zo lang duren, dat zij van alle hoop op bevrijding beroofd kunnen worden. Zo was het met Israël in Egypte. Zij luisterden niet naar Mozes, toen hij zei, dat God hem als hun bevrijder zond. Daarom wordt de toestand van Israël in Babel met de dorre doodsbeenderen vergeleken, omdat zij zonder hoop leefden. In vers 11 lezen we: 'Deze beenderen, die zijn het ganse huis Israëls; zie, zij zeggen: Onze beenderen zijn verdord en onze verwachting is verloren, wij zijn afgesneden'. Dan is een volk inderdaad erg laag.

Maar waarom laat God Zijn volk dan zo in de laagte brengen?

Allereerst gebeurt dat volstrekt niet, omdat Hij daar behagen in scheidt. Nee, dat is verre van Hem. Het oordeel is 'Zijn vreemde werk'. Als Hij geen lust in de dood des zondaars heeft, kan Hij er stellig geen lust in hebben, om Zijn volk vaak in de dood te zien, en om heel de dag gedood te worden; en hun beenderen aan de mond van het graf verstrooid; de stenen van het heiligdom uitgestort op het boveinde van elke straat. Nee, het is zo ver van Zijn behagen, dat het ook Zijn verdrukking is. 'In al hun benauwdheid was Hij benauwd' (Jes. 63:9). Ook gebeurt het niet uit gebrek aan liefde voor Zijn volk. Want 'gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de HEERE over degenen, die Hem vrezin' (Ps. 103:13). God heeft zeer goede doeleinden, als Hij zo doet. Doeleinden, die veel groter goed bevatten dan er kwaad in al hun lijden zijn kan.

1. Bijvoorbeeld heeft God het voornemen om *Zijn deugden* te verheerlijken.
 - (1) *Zijn wijsheid* wordt grotelijks geëerd door de verdrukkingen van Zijn volk.
 - ? Door hun verdrukkingen te bepalen, wanneer het de meest geschikte tijd, of wanneer het zeer nodig is.
 - ? In Zijn wijze leiding daarvan: hoe, welk soort en hoe lang. Wat voor lijden wij zullen gevoelen: dat staat onder Gods bestuur. Men kan allerlei soorten dood verdragen om Christus' wil. De één sterft in Zijn Naam, een tweede in Zijn genietingen, en een derde in Zijn betrekkingen, enz.
 - ? Hoeveel wij zullen ondergaan, wordt door Zijn wijsheid bestuurd. Hij legt niet op allen dezelfde last, maar Hij past de last aan bij de rug, of de rug bij de last. 'Hij stilt Zijn ruwe winden ten dage van Zijn oostenwind'.

? Hoe lang wij lijden zullen, wordt ook door Zijn wijsheid geleid. 'Hij zal ons in twee dagen levend maken; en wij zullen voor Zijn aangezicht leven' (Hos. 6:2). God weet, hoe al onze kruisen te ordenen en er een einde aan te maken. Wanneer wij aan het eind zijn van ons verstand, en niet weten wat we moeten doen, dan is God nooit aan het einde van Zijn wijsheid, maar heeft Hij duizend manieren om ons te helpen.

(2) Hij heeft een doel om *Zijn macht* te verheerlijken. Daarom laat Hij de zaken tot een uiterste komen, zodat Zijn macht geopenbaard kan worden. Hij laat Jairus' dochtertje sterven en Lazarus in het graf liggen, opdat Zijn macht zou blijken, door hen weer op te wekken. Daarom laat Hij Zijn volk in Babel liggen, totdat zij dorre beenderen worden, opdat Hij Zijn macht kan verheerlijken door ze levend te maken.

(3) Hij doet het voor de glorie van *Zijn gerechtigheid*, en deze straalt krachtig te voorschijn in het gestrenge handelen met Zijn eigen volk vanwege hun zonden. Hij laat de wereld zien, dat bij God geen aanneming des persoons is. Indien Zijn eigen volk Hem tart, worden zij om hun ongerechtigheid vernederd. 'Hij geeft Zijn kracht in ballingschap, en Zijn heerlijkheid in de handen der vijanden'. Hij laat 'het oordeel beginnen bij het huis Gods' (1 Petrus 4:17). Hij zendt Zijn volk naar Babel en daar laat Hij ze liggen, totdat zij dorre beenderen in de vallei worden. God is een rechtvaardig God, en antwoordt Zijn volk door vreselijke dingen in gerechtigheid. En ofschoon Hij hun zonden vergeeft, toch neemt Hij wraak op hun afhoerering.

(4) *Zijn trouw* wordt hierdoor grotelijks verheerlijkt. God heeft Zijn volk beloften toegezegd, die hun hoop en verlichting schenken in elke omstandigheid. En dat moet de steun en stut zijn van hun geloof, zodat – wat ook hun toestand is – zij toch een zeker houvast aan God kunnen hebben, en een aanmoediging om op Hem te vertrouwen. En er is geen steun dan in een belofte. God laat Zijn volk menigmaal tot een zeer lage staat komen, opdat Zijn trouw aan Zijn belofte verheerlijkt kan worden.

(5) Dit geeft ook veel aanleiding om *Zijn soevereiniteit* te verheerlijken. Geen werk verheerlijkt God zozeer als hetgeen niemand dan Hij doen kan. Velen kunnen gebroken benen zetten, maar niemand kan leven brengen in dorre en dode beenderen dan Hij. Daarom brengt Hij Zijn volk in veel nood en dood, opdat Hij gekend kan worden als de Heere des levens. 'Gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik uw graven zal hebben geopend' (Ez. 37:13). Hij verzegelt op ieders hand, dat alle mensen kunnen weten, dat het Zijn werk is. En daarom laat God de dingen gewoonlijk tot het uiterste komen. 'Op de berg des Heeren zal het voorzien worden'. Wanneer de stenen in Egypte verdubbeld worden en wanneer het mes op Izaks keel gezet is, dan stopt Hij de hand en zorgt voor een ram. Jäirus' dochtertje is niet geschikt om genezen te worden, eer zij dood is; en Lazarus niet om opgewekt te worden, totdat hij riect in het graf. Als u naar een heldere dag van de verborgenheden van Gods voorzienigheid uitziert, moet ge tot de avond wachten; want 'ten tijde des avonds zal het licht zijn'.

En dat is één reden, waarom God Zijn volk in deze wereld in een lage staat laat: het strekt tot Zijn eigen heerlijkheid.

2. Tweede doel van verdrukkingen; *met betrekking tot de vijanden van Zijn zaak en*

volk.

(1) Om te ontdekken, wat er in hun hart leeft. Er is hetzelfde doel van het lijden der heiligen als er is van de ketterijen in de kerk, namelijk opdat degenen die uit de waarheid geboren zijn, openbaar komen, en opdat de begeerlijkheden en verdorvenheden der goddelozen ontdekt kunnen worden. Wanneer de evangelist spreekt over de smaad en het lijden, dat de Heere Christus in de wereld zou ondergaan, dan zegt hij: 'Opdat de gedachten uit vele harten geopenbaard worden' (Luk. 2:35). De getuigen moeten sterven, en hun dode lichamen liggen op de straat van de grote stad, en daardoor zullen de harten van velen geopenbaard worden, die hun geen graf willen toestaan, Openb. 11. Het was altijd de geest van de vijanden van Gods volk, om hen te honen en hen in hun lage staat te vertreden. Tijden van groot lijden zijn tijden van grote ontdekking. De belijdenis maakt een mens niet zo goed openbaar als de vervolging. Want dan kan men zien, wat de harten der mensen betekenen voor Christus, voor de waarheden van Christus, voor de dienaren van Christus en voor het Koninkrijk van Christus. Dan kunnen wij zien, wie wel en wie niet voor Hem zijn; wie Hem volgen uit liefde en wie om de broden. Dat is het vuur, dat een ieders werk onderzoekt, van welke aard het is.

(2) Het is, opdat de redding van Zijn volk blijken kan het werk van God te zijn, zowel als om hun vijanden tot eeuwige schande en stilzwijgen te brengen. Zoals toen Israël uit Egypte trok, God hen op die manier bevrijdde, dat geen hond zijn tong bewoog, zó zal het zijn, wanneer God Zijn macht zal voortbrengen om Zijn volk te behouden. Er staat geschreven, *dat alle ongerechtigheid de mond gestopt zal worden*. Dat is abstract uitgedrukt voor wat concreet is, namelijk ongerechtigheid betekent daar *mensen vol ongerechtigheid*. De goddelozen zal de mond gestopt worden. En dat gebeurt, wanneer Hij de armen uit de verdrukkingen verhoogt. De grote zaligheid opent de monden der heiligen, maar ze stopt de monden der goddelozen; en wel op drie manieren.

- a. Door overtuiging. Volledige overtuiging stopt de mond. Daarom, wanneer Christus tot de man zonder bruiloftskleed zegt: 'Hoe zijt gij hier ingekomen?', dan stopt dat zijn mond, en hij verstomt. Zo zal het Gods vijanden vergaan. Wanneer Gods volk in groot lijden verkeert, dan gaan de monden der goddelozen open om hen te smaden, te oordelen en te veroordelen. Maar wanneer God tot hun hulp verschijnt om hen te verlossen, dan zal dat zó geschieden, dat het de wereld ervan zal overtuigen, dat dit het zaad is, dat God zegenen wil.
- b. Hun monden zullen met schaamte vervuld worden. 'Zij zullen het zien en beschaamd worden, vanwege den ijver over Uw volk' (Jes. 26:11). 'Ik zal haar wonderen doen zien, als in de dagen, toen gij uit Egypteland uittoogt' (Micha 7:15). En wat volgt dan? 'De heidenen zullen het zien en beschaamd zijn vanwege al hun macht; zij zullen de hand op den mond leggen'. 'Hooft des HEEREN woord, gij die voor Zijn woord beeft: Uw broeders, die u haten, die u verre afzonderen om Mijns Naams wil, zeggen: Dat de HEERE heerlijk worde! Doch Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde, zij daarentegen zullen beschaamd worden' (Jes. 66:5).
- c. Hun monden zullen met verschrikking gestopt worden, en verbazing over Gods werk zal dat doen vanwege de dorre beenderen. Wanneer de geest des levens van Godswege in de getuigen ingaat, zodat zij op hun voeten staan, dan lezen wij ervan, dat op degenen die hen zagen een grote vrees viel (Openb. 11).

3. *God brengt Zijn volk zeer in de laagte om als dorre beenderen in de vallei te worden met betrekking tot Zijn volk zelf.*

(1) In het oordeel over de zonde. God zal Zijn eigen kinderen niet helemaal ongestraft laten gaan. Het oordeel begint bij het huis Gods, en de zonde is er de bewerker, de oorzaak van, waar het ook komt. 'Doet gij u dit niet uzelfen' aan? (Jer. 2:17).

(2) Het dient tot beproeving. God houdt ervan om de oprechtheid van Zijn volk te beproeven, alsook de waarheid en kracht van hun genade, van welke aard ze is en in welke graad. Soms beproeft Hij, wat wij voor Hem kunnen doen, en wat wij kunnen verdragen. Jairus komt tot Christus voor de genezing van zijn dochter. Zie nu, hoe Christus hem beproeft. Hij legt haar in Christus' handen om haar leven te behouden, en zij sterft in Zijn hand. Waarom laat Christus haar anders sterven, dan om het geloof van haar vader te beproeven? De vader kon voor haar geloven, toen zij nog leefde. Maar Christus wil verdergaan, en weten of hij Hem vertrouwen zal voor een dood kind. Zo hier in de tekst: 'Kunnen deze beenderen levend worden?'

(3) God handelt zo, opdat Hij door Zijn gedrag in dezen zo'n getuigenis en ervaring van Zijn macht, genade en trouw aan Zijn volk geeft, dat het volk door het geloof bemoedigt wordt voor de toekomst, welke moeilijkheden zij ook tegenkomen. De weg die een christen bewandelen moet, is van het begin tot het einde vol moeilijkheden, gelijk Israëls weg uit Egypte. Toen zij uit Egypte gegaan waren, lag daar de Rode Zee om door te gaan; en wanneer zij daar uit gekomen zijn, vinden zij een woestijn om veertig jaar in te dwalen. Nu is het Gods weg om Zijn bevrijding tot een ervaring voor ons te maken, zodat wij bij alle toekomstige moeilijkheden op God kunnen hopen. 'Gij hebt de koppen des Leviathans verpletterd; Gij hebt hem tot spijs gegeven aan het volk in dorre plaatsen.' Psalm 74. Dat wil zeggen tot voedsel voor hun geloof, toen zij in de moeilijkheden der woestijn waren. Alsof Hij zei: Herinnert u nu de Rode Zee, hoe Ik u van Farao en diens heir bevrijdde en hen in de zee vernietigde.

God heeft bij elke redding, die Hij voor Zijn volk bewerkt, twee doeleinden, namelijk een dadelijke hulp en latere steun; en hoe groter dan de huidige bevrijding is, des te meer bemoedigt dat wat de ervaring betreft. En ik verzeker u: welke redding God te eniger tijd voor Zijn volk ook bewerkt, nooit maakt u er een recht gebruik van, als ge het slechts gelooft en er alleen de dadelijke weldaad van geniet. Maar God bedoelt het als voeding voor uw geloof in latere tijden van druk. Daarom, wanneer u hoort van oorlogen en geruchten van oorlogen en invallen; als u, die enige tijd geleden zo wonderlijk gered werd, nu niet op God kunt vertrouwen en u op Hem verlaten, dan doet ge geen winst met uw vroegere bevrijding. Het is een zegen, wanneer wij God vertrouwen kunnen voor de verdediging van Zijn Naam en macht tegen al Zijn vijanden. God laat de dingen tot een lage eb komen, eer het getij keert en de genade komt; en wel, opdat wij voor de toekomst op God kunnen vertrouwen.

Wanneer er niets toegesloten of achtergelaten is, wanneer er slechts een handvol meel in het vat zit, wanneer de beenderen dor zijn, dan is het Gods tijd. Als gij Hem maar tot die tijd vertrouwen kunt, dan zal God Zijn volk op zo'n manier bevrijden, dat het blijvende indrukken bij hen achterlaat. Toen Christus Lazarus uit het graf opwekte, toen geloofden velen, die Jezus bezig zagen, in Hem. (Joh. 11:45) 'Gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik uw graven zal hebben geopend en als Ik u uit uw graven zal hebben doen opkomen, o Mijn volk' (Ez. 37:13). "Ofschoon uw ballingschap is als de dood, en uw opsluiting gelijk op het graf, toch zal Ik er u uit brengen, en gij zult weten, dat Ik de Heere ben. Zij zullen meer dan ooit tevoren Gods liefde en trouw ervaren, en zullen meer dan ooit op God gaan

vertrouwen."

3. De lage gesteldheid der kerk kan zo groot zijn, dat ze hun geloof in 't nauw drijft en hun hoop inzake hun verlossing doet stilstaan.

Wanneer u een groot aantal dorre beenderen her en der verstrooid in een vallei ziet liggen, wie zou dan willen geloven, dat ze ooit, been aan been, weer samenkomen? De arme Joden in Babel hadden geen geloof of hoop daarvoor, maar zij wanhoopten aan die mogelijkheid. 'Zie, zij zeggen: Onze beenderen zijn verdord en onze verwachting verloren, wij zijn afgesneden' (vers 11).

Zo was het met Israël aan de Rode Zee. Toen de zee voor hen lag, en de vijand achter hen, en de bergen aan weerszijden, toen werd hun geloof in het nauw gebracht. Zo was het met Job en zijn bijzondere geval: God 'heeft mij rondom afgebroken, zodat ik heenga, en heeft mijn verwachting als een boom weggerukt' (Job 19:10). Dat is wanhopige taal! Er zijn drie dingen waardoor hij zijn geval als wanhopig in zijn eigen waarneming bespreekt.

- 'Hij heeft mij rondom afgebroken', namelijk mijn staat, kinderen, persoonlijkheid en vrede zijn van rondom afgebroken. Eens luidde de jaloerse klacht van de duivel, dat God rondom hem een omheining had gemaakt. Maar nu is het Jobs ongelovige klacht, dat God hem rondom afgebroken had.

- 'Hij heeft mij afgebroken, zodat ik heenga'. Hij spreekt als een stervende. Zoals wij plegen te zeggen: Zo iemand gaat heen; en wanneer hij dood is: hij is heengegaan.

- 'Hij heeft mij (=mijn verwachting) als een boom weggerukt', dat wil zeggen afgesneden en dor, dat wil zeggen zonder hoop. Aldus werd Jobs geloof in het nauw gedreven.

Zo was het ook met David. Hoewel God hem een koninkrijk beloofd had, toch riep hij in de hitte van zijn vervolging uit: 'Alle mensen zijn leugenaars'; en: 'Ik zal één dezer dagen nog omkomen door de hand van Saul'.

En zo zal het zijn, wanneer de Heere Zijn volk komt te redden, om hen uit de handen van degenen te bevrijden, die hen haten. Dat zal dan gebeuren, wanneer hun geloof in het nauw gedreven wordt.

A. Laat ik dit in enkele conclusies een weinig toe passen.

1. Hier zien we de droevige vrucht van de zonde, hoe ze een volk verlaagt. Zij tartten Hem met hun afwijkingen, en werden door hun afwijkingen vernederd. Het leidt hen niet alleen tot de dood, maar legt hen onder grote graden van de dood, totdat hun vlees verteerd is en hun beenderen verdroogd en verspreid in de vallei liggen.

2. Daaruit leid ik af, dat de toestand van Gods volk zodanig is, dat ze voor hun gevoel buiten alle hoop is. Hoe hopeloos ooit hun geval moge zijn, toch kan God het gemakkelijk veranderen en verbeteren. Hij kan de lage boom verhogen, en de droge boom laten bloeien. Hij deed de droge roede van Aäron uitbotten en bloeien, en Sara's dode baarmoeder zaad ontvangen. Als God een werk onderneemt, is het gemakkelijk. De God Die de doden levend maakt en de dingen die niet zijn, roept alsof zij waren, kan dat gemakkelijk doen. Als Hij door Zijn Woord de dingen in aanzijn roepen kan die niet bestaan en de dingen die ophouden te bestaan, weer tot hun eerste aanzijn kan herstellen, gemakkelijk kan Hij dan de toestand van Zijn kerk verbeteren, wanneer zij buiten hope is.

3. Zie hier de methode van Gods voorzienigheid: wanneer de dingen naar ons gevoel hopeloos zijn, dan zijn ze het dichtst bij herstel. Wanneer de beenderen dood, en dor zijn, dan komt het leven. Toen de lasten van Israël verdubbelden en de strengheid van de

opzichters groot, dan is hun bevrijding nabij. Toen het besluit om alle Joden te vernietigen met het zegel des konings verzegeld en naar het buitenland verzonden was, en toen dat besluit bijna tot uitvoering zou komen, toen veranderde God het in het tegendeel. Toen Lazarus ziek was, zond men om Christus ten einde hem te komen genezen, maar Christus' ure was nog niet gekomen. Hij wordt steeds erger en dan sterft hij, maar nog is het te vlug. Dan wordt hij begraven en ligt in zijn graf, maar nog is het voor Christus te vroeg om hem op te wekken, totdat hij riekt. Dan is het voor Christus de geschikte tijd om Zichzelf te bewijzen, God te zijn.

5. God is barmhartig voor Zijn eigen volk, wanneer zij volgens hun eigen verwachtingen verlaten worden. De barmhartigheid wacht nooit te lang en komt niet te laat. Ze wordt altijd op de geschiktste tijd gegeven, die God beter kent dan wij. Laten wij daarom tot het laatste op Hem vertrouwen. Toen Johannes weende, omdat er niemand waardig was om het boek te openen, toen werd Christus voor het werk geopenbaard (Openb. 5:4v.). Ik leid eruit af, dat de barmhartigheid niet altijd wacht op de geschiktheid van Zijn volk, om haar te ontvangen. En het is goed voor ons, dat zij dat niet doet; wij konden nooit hopen verlost te worden. Welke geschiktheid was er in de dorre beenderen, die daar in de vallei lagen, om te leven en op hun voeten te staan?

God houdt ervan de vrijmacht van Zijn genade te tonen. En ze is dan het meest vrij, wanneer Hij ze schenkt, waar er geen geschiktheid voor is, noch voorbereiding om ze te ontvangen. 'Ik doe het niet om uwentwil, o huis Israëls, maar om Mijns Naams wil'. Deze dauw van de Heere wacht niet op de mens, noch verbeidt de mensenkinderen. Ik verzeker u: ook al wil God Zijn vijanden niet afsnijden, totdat ze geschikt zijn om verwoest te worden, toch bevrijdt Hij vele malen Zijn volk, voordat zij geschikt zijn om bevrijd te worden. Welke geschiktheid bezat Israël voor de verlossing, toen die kwam? Nooit was er een volk meer onvoorbereid voor de verlossing dan zij waren. Ja, zij waren er zó ver van ertoe voorbereid te worden, dat zij het niet wilden geloven, toen God hun het verlossende woord zond. En welke geschiktheid bezat Gods kerk in Babel voor de verlossing, toen die kwam? Het was een gezelschap dode, dorre beenderen, her en der verspreid! Nooit was er een werk zo onbekwaam om tot stand gebracht te worden. Maar als God op hen ademt, dan zullen de dorre beenderen leven.

B. Moedgeving in de verdrukking

Als Gods kerk zo vernederd kan worden, dat hun verlossing het geloof van de besten van Gods volk in het nauw brengen kan, pas dan op voor een neerslachtige geest in een tijd van moeilijkheden en gevaren. Hoe het ook met God kerk moge gaan, let erop dat u de moed niet verliest.

Wanneer het geloof stilstaat bij de tweede oorzaken, verwijs dan alles naar de Eerste Oorzaak; hetgeen de profeet hier in de tekst doet, namelijk herleid alles tot God. Laat de dingen in Zijn hand. 'Mensenkind, zullen deze beenderen levend worden? O Heere, Gij weet het'. Het zijn zeer betekenisvolle woorden.

Allereerst houden ze de onkunde in van het schepsel betreffende de gang der Voorzienigheid.

Ten tweede bevatten ze Gods alwetendheid, en verwijzen ze naar Zijn macht. "Gij Die alle dingen weet, weet of zij leven zullen. Gij weet dat Gij alle dingen doen kunt, die gedaan kunnen worden. Daarom, o Heere, Gij weet het. Gij maakte ze tot dorre beenderen, en daarom kunt Gij ze weer bekleden. Gij weet, dat ze kunnen leven; ze hebben een gehoor-

zamend vermogen in zich om alles te worden, wat Gij van ze zoudt willen. Gij weet, dat beenderen, zo dood en dor als deze, hebben geleefd. Hoe dood was Israël in Egypte! Hoe lang in de dood! Hoe diep in het graf! En toch ademde U over hen en maakte hen weer levend. Heere, Gij weet het! Gij weet hoe ze levend zullen worden. Gij kunt Jakobs verlossing bevelen. Gij kunt ons meedelen, hoe de dorre beenderen toch opgewekt zullen worden. En daarom, waarom niet in een geestelijke zin al vóór die dag? U weet hoe U al de belemmeringen kunt verwijderen, die nu nog op de weg ervan liggen. Als het zonde is, dan kunt U die wegnemen. Of als het ongelooft en wanhoop is, dan kunt U die verwijderen."

Dat alles is in het antwoord van de profeet inbegrepen: 'Heere, Gij weet het'.

En inderdaad, er zijn tal van vragen die uit Gods Woord en uit Gods werken opkomen, waarop geen (ander) antwoord gegeven kan worden, dan dit van de profeet: 'Heere, Gij weet het!'

- Waar komt de wind vandaan en waar gaat hij heen?
- Of het gepredikte Woord deze of gene ziel zal bekeren: 'Heere, Gij weet het!'
- Wanneer de getuigen gedood zullen worden en weer opstaan, Openb. 11; wanneer de fiolen zich zullen ledigen over de juiste voorwerpen; wanneer Babel zal vallen en de Bruid zal bevrijd worden, Openb. 19; wanneer de aarde en haar werken zullen verbrand worden, en de nieuwe hemelen en aarde een aanvang nemen..., wie kan het vertellen? Daarom: 'Heere, Gij weet het!'

Laten wij daarom de moed niet verliezen voor dingen, die wij toch niet begrijpen kunnen; en hetgeen buiten uw vermogen ligt om te genezen, verwijs dat naar de macht en wijsheid van God voor herstel. Maar bij alle dingen moet ge oppassen, dat het geloof niet in het nauw gebracht wordt en stilstaat vanwege de geringheid van Christus' zaak. Zal het geloof verdorren, omdat de beenderen zo dor zijn? Dat verhoede God!

1. Het is één van de treurigste dingen ter wereld, om een gelovige zonder geloof te zien. Een kind des lichts, wandelende in de duisternis wat de praktijk betreft, én een gelovige die in ongelooft neerligt met betrekking tot Gods voorzienigheid, zijn heel droevige zaken. En toch: hoe algemeen komt dit voor! Een mens kan geloof oefenen aan een eeuwige vergelding, en toch in ongelooft verkeren ten opzichte van de voorzienigheid in het heden. Hij kan geloven in het bloed van Christus, en toch een gepast geloof aan het werk van Christus missen. Geen dood en geen lijden kan zoveel kwaad doen als het bezwijken van uw geloof op een kwade dag.

(1) Dat maakt Christus los van de belofte. Het verlaat en ontlast Hem, en is dat geen gewichtige zaak? Zo lang gij gelooft bent u op Christus betrokken, maar als het geloof faalt, dan hebt ge geen houvast aan Hem en laat ge Hem gaan. God kan niet doen wat Hij zou willen in een weg van oordeel, wanneer het geloof Zijn hand vasthoudt. Maar ook kan Hij niets doen in een weg van verlossing, wanneer ongelooft in de weg staat.

(2) Dit ongelooft verzwakt Zijn werkende hand. Christus kon soms geen machtige werken doen vanwege hun ongelooft. Niets valt Christus moeilijk, dat mogelijk is voor het geloof. Hoezeer is dit de geest van de dag die wij beleven! Onder de belijders is Christus' zaak en belang aan het wegzinken en verdwijnen. Er ligt een dood over Zijn zaak en kerk, en daarom laten velen die in de steek: 'Val de Meester niet moeilijk!'

(3) Dat maakt uw toestand erger, welke het dan ook is. Zoals de bloedvloeiende vrouw: welk middel zij ook gebruikte, toch werd ze steeds zieker. De reden was, dat zij de verkeerde middelen gebruikte. Als de staat der kerk slecht is, dan maakt ongelooft ze nog

erger. Laten er nog zoveel doden over haar komen, toch is die van het ongelooft de ergste. Dat is de steen op de mond van het graf. Daarom, zoals Christus sprak, toen Hij Lazarus moest opwekken: Neem de steen weg! Zo geldt het nu ook: geloof, en het zal u geschieden. Wat zou God voor Zijn kerk en volk op deze dag willen doen, wanneer er zulke grote dingen gebeuren als Zijn volk Hem maar in geloof kon volgen!

Worstel dan om een krachtig geloof, dat door geen bestrijding overwonnen, door geen lijden in het nauw gedreven en door geen dood kan gedood worden. Zou u God willen verheerlijken, Zijn Naam, zaak en belangen willen behartigen? Zou u in uw moeilijke tijd waardig voor God willen handelen? Worstel dan om een sterk geloof; om een geloof, dat past bij de beproeving van de tijd. Zo'n geloof als Abraham had.

De Heilige Geest beveelt dat geloof aan om vier zeldzame eigenschappen.

1. Hij geloofde op hoop tegen hope. Tegenin de omstandigheid die de hoop verzwakte, geloofde hij in hoop op de belofte. O, dat het zo bij ons was! Wij kunnen geloven, wanneer gevoel en hoop samengaan. Wanneer het geloof werkt door het gevoel, dan is dat een zwak geloof. Maar wanneer het werkt zonder het bewijs van het gevoel, dan is het inderdaad krachtig. O, dat wij zo'n geloof konden krijgen, en dat we God daarom wilden smeken! Is er niets overgebleven of achtergelaten? Geloof toch. Wordt in deze tijd het mes op Izaks keel gezet? Geloof toch. Ligt Lazarus in het graf? Geloof toch. Ligt er in het land een doods vonnis op de zaak van Christus? Geloof toch. God zal u Zijn heerlijkheid tonen.

2. Een tweede eigenschap van Abrahams geloof was, dat hij zijn eigen lichaam niet aanmerkte, dat het dood was noch de doodsheid van Sara's baarmoeder aanzag; beide waren dood wat de voortbrenging aangaat. Welnu, daarop zag hij niet, want dat zou zijn vertrouwen op God hebben verzwakt. Hier lag de dood op de dood: een dood lichaam en een dode baarmoeder. En toch zag een levend geloof beide over het hoofd. O, waar wordt dit geloof thans nog gevonden onder u die gelovigen genoemd worden en Abrahams zaad? Als God een belofte doet en er is een levende baarmoeder om ze vruchtbaar te maken, dan willen wij wel geloven. Maar, kan God dan een tafel aanrichten in de woestijn? Hier iet men op een dood lichaam tot nadeel van het geloof in God. Zoals het woord van de discipelen: 'Wij hoopten, dat Hij was Degene Die Israël verlossen zou. Doch ook benevens dit alles is het heden den derden dag' (Luk. 24:21).

3. Abraham wankelde niet bij de belofte door ongelooft. Men kan van iemand zeggen, dat hij in drie gevallen bij de belofte wankelt.

- Wanneer hij over de waarheid ervan disputeert of over Gods macht om ze te vervullen.
- Wanneer hij aan de vervulling ervan wanhooft.
- Wanneer hij als een golf op en neer gaat, dubbelhartig is (Jak. 1:68). Nu eens van deze, dan weer van die gedachte. Nu eens hopende, dan weer wanhopende, even bereid om God te verlaten als om Hem te zoeken.

Nu, Abrahams geloof was zodanig, dat hij niet door ongelooft wankelde bij de belofte. Hij disputeerde er niet over en wanhooft er niet aan. Hoe vaak wankelen wij al bij de belofte zelf! Als de Voorzienigheid ze doorkruist, als er een dood lichaam en een onvruchtbare baarmoeder in de weg staat, hoe wankelen wij dan bij Gods belofte door ongelooft!

4. Abraham was er volledig van overtuigd, dat God ook vervullen kon, hetgeen Hij beloofd had. Hij plaatst Gods trouw en macht tegen alle dodigheid en zwakheid in het schepsel. Wat geeft het dat mijn lichaam dood is, want God leeft toch! Ook al ben ik niet in staat een zoon voort te brengen, toch weet ik, dat God mij er een kan doen voortbrengen. Dat is een

andere zeldzame eigenschap van het geloof, namelijk dat wij zouden streven geloof te oefenen in een zorgelijke dag; opdat wij Gods trouw en almacht tegen alle ontmoedigingen kunnen stellen, die wij in de wereld tegenkomen. O, zo'n geloof als dit, op deze dag onder de dorre beenderen...! Breng een stervend geloof tot een levende belofte, en dat zal het geloof doen leven, totdat de dorre beenderen gaan leven. En als één van u zulk een geloof bereikt heeft:

C. Laat mij u dan brengen tot de oefening van bepaalde plichten, die onze huidige toestand betreffen.

1. *Bid veel voor de dorre beenderen.*

De Rooms en maken het bidden voor de doden tot een plicht. Iets dwaas! Maar in deze zin is het een plicht voor alle heiligen, namelijk om voor de doden te bidden, namelijk voor de dode en dorre beenderen. 'Zult Gij ons niet doen herleven, opdat Uw volk zich in U kan verblijden?' Of zoals hij in Hab. 3:2 zegt: 'Uw werk, o HEERE, behoud dat in het leven in het midden der jaren...; in den toorn gedenk des ontfermens'.

Is de kerk van Christus dood? Leg ze dan in Christus' handen. Hij is de Heere des levens. Is Gods volk dood in hun hoop, in hun geest, in hun geraamte? Leg alles in Christus' handen, en dan is het in veilige handen; niets kan daar verongelukken. Het kan onder een vonnis des doods komen, maar het kan nooit volledig sterven.

De dochter van de overste (Jaïrus) was werkelijk gestorven, ofschoon niet volkomen. De zoon van de weduwe (te Naïn) was dood en werd op de baar uitgedragen; hij stierf werkelijk, maar niet volkomen. Zo stierf Lazarus en werd begraven; wel echt, maar niet volledig, want hij werd weer opgewekt. Och, dat wij door geloof en gebed al onze moeilijke gevallen in Christus' handen konden leggen, en beproeven, wat Hij doen kan! Uw dode beenderen zouden weer gaan leven. Dat is de grootste eer, die u Hem bewijzen kunt, om Hem aan het moeilijkste werk te zetten. Zoals het voor een gelovige een eer is om grote dingen te geloven, zo is er niets dat Christus meer eert, dan Hem grote dingen laten doen.

(1) Het behaagt Hem, als u Hem grote dingen laat doen.

(2) Hij is toornig, als u Hem wantrouwt. Om van enig werk te denken, dat het Gods macht te boven gaat, strekt grotelijks om Hem te kleineren. U kunt Christus niet erger onteren dan Zijn arm te meten aan de lengte van de uwe.

(3) Als iets Hem aanzet om dode mensen te verlaten, dan is de reden dat de levenden Hem niet willen vertrouwen. Daarom geneest Hij eerst Martha's ongeloof, eer Hij Lazarus opwekt. Omdat de toestand van Christus' Koninkrijk nu zo laag is en Zijn vijanden hoog zijn, daarom denken wij, dat Zijn Koninkrijk nooit zal opgericht worden. *Heere, kom ons ongeloof te hulp!*

(4) Een zaak is nooit zo geschikt voor Christus om die te ondernemen, als wanneer ze buiten het bereik van 's mensen vermogen ligt. Toen de maanzieke knaap tot de discipelen gebracht werd en zij hem niet konden genezen, zei Christus: 'Brengt hem tot Mij!' En toen de vrouw al haar geld aan de doktoren besteed had en steeds zieker werd, toen ging er kracht van Christus uit om haar te genezen. Laten wij daarom tot Christus gaan en Hem niet alleen laten. Want Deze zal het doen. 'Zal God dan geen recht doen Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen?' Wanneer de Geest des gebeds levendig is, dan moeten Gods vijanden onder liggen.

2. *Wordt niet van uw plicht terzijde getrokken door enige ontmoediging.*

Herinner u de Kananése vrouw: Welk een geloof toonde zij in haar komen tot Christus, en niets kon haar tegenhouden. Zo ook Jäirus: toen anderen Christus verachtelijk uitlachten, geloofde hij; en zijn kind leefde. Zij die lachten om de opwekking van de dode, werden buitengesloten; en zij die geloofden werden toegelaten en zagen Christus' werk. Zij die geen geloof hebben, zullen Zijn macht niet zien.

3. Geloof dat aan uw gebed gedacht zal worden. Want het gezicht is voor een bepaalde tijd en aan het einde zal het spreken en niet achterblijven. Geloof aan een gezegende afloop voor Gods kerk, van de droevigste voorzienigheden. 'Wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal mij de HEERE een Licht zijn' (Micha 7:8).

Daarom, of gij leeft om het aandeel aan Christus op 't hoogst te zien, of niet, leef en sterf toch in het geloof daaraan. Laat uw geloof gelijk zijn aan dat van Jozef op zijn sterfbed. Ofschoon hij toen in Egypte was, meldde hij toch door het geloof van de uittocht van de kinderen Israëls uit Egypte. En daarom gaf hij opdracht om zijn gebeente mee te nemen.

4. Laat de geringheid van uw toestand of het uitstel der verlossing u niet moedeloos maken om te wachten of uw geloof aan het wankelen brengen. Roep: 'Hoe lang, o Heilige en Waarachtige!' als de taal van een aanhouder, maar niet van ongelooft. Bedenk:

(1) Dat onze tijd niet altijd Gods tijd is.

(2) Ons lijden bereikte nog niet het doel waarvoor het ons toegezonden werd. Tot zolang moeten wij het verdragen.

(3) Hoe talrijker uw gebeden en berouw zijn tussen uw lijden en uw hulp - uw dood en verlossing -, des te zoeter zal uw verlossing zijn, wanneer die komt. Op die dag zal men zeggen: 'Hij is de HEERE, wij hebben Hem verwacht en Hij zal ons behouden'.

D. De laatste toepassing is een woord van troost.

Ook al zijn de beenderen dor en al is de staat der kerk heel laag, toch moet u horen, wat de Heilige Geest zegt. 'Vrees niet, o land, verheug u en wees blijde; want de HEERE heeft grote dingen gedaan' (Joël 2:21). In het vorige vers staat, dat de vijand 'grote dingen heeft gedaan': grote verwoesting en roof; en hij heeft een grote dood over Gods volk gebracht. Maar hier is hun vertroosting: God zal grote dingen voor hen doen, zoals de vijanden tevoren grote dingen tégen hen gedaan hadden.

Daarom is hier reden tot moedgeving voor Zijn volk in hun grootste benauwdheden. Want als Christus er in betrokken is, dat in de grootst mogelijke moeilijkheden en doden nieuw leven zal komen, laten dan degenen die het overkomen er zeker van zijn dat Christus niets zal verliezen, hoe schokkend de Voorzienigheid van God op de wereld wezen zal. Hij is steeds aan de winnende hand.

- U leest van een grote aardbeving, maar die geschiedt om Christus op de wereld te brengen. 'Ik zal al de heidenen doen beven, en zij zullen komen tot den Wens aller heidenen' (Hagg. 2:8).

- U leest van nog een andere beving; namelijk toen God Zijn kerk uit Babel wilde brengen, kwam er een grote beving en bracht God de beenderen bijeen. Elke beving gaat met Christus vergezeld.

- U leest van nog een beving, die alle verdorven godsdienst uit de wereld zal schudden en de zuivere aanbedding van God zal vestigen. 'Nog eenmaal zal Ik bewegen niet alleen de aarde, maar ook den hemel' (Hebr. 12:26); dat is de kerk, en het doel is, om alle valse godsdienst af te schudden.

- U leest van nog een aardbeving, namelijk de grootste die er ooit in de wereld zijn zal. 'En er geschiedden stemmen en donderslagen en bliksemen, en er geschiedde een grote aardbeving, hoedanige niet is geschied van dat de mensen op de aarde geweest zijn' (Openb. 6:18). En let eens op de uitwerking ervan: 'Het grote Babylon is gedacht geworden voor God, om haar te geven den drinkbeker van den wijn des toorns Zijner gramschap' (vs. 19). En ik ben ervan overtuigd, dat God zal opstaan uit Zijn woning, en dat deze beving onder de volkeren betekent: het uitschudden uit de wereld van het pausdom en het vestigen van Zijn eigen Koninkrijk.

Voorts, hier is troost vanwege Gods belofte. Want de dorre beenderen moeten leven, omdat God het beloofd heeft. De getuigen kunnen gedood worden en dood op de straten liggen, maar de geest des levens zal in hen gaan (Openb. 11:11), en zij zullen weer opstaan en naar de hemel varen. Want God zal hen doen leven en Zijn belofte vervullen.

Aangezien Christus dat doen kan, kan niets Hem op dat punt weerhouden. Kan de doodsheid der kerk Hem verhinderen? Neen, want Hij wekte Lazarus op, toen hij dood was en al riekte! Kan de dorheid der beenderen Hem ontmoedigen? Neen, 'Ik zal vlees op u doen opkomen, en den geest in u geven, en gij zult levend worden' (vs. 6).

Maar kunnen de ongeschiktheid en onwaardigheid van Zijn volk Hem niet hinderen? Inderdaad is het een grote hindernis voor het geloof van Zijn volk om te zien, welke zonden er onder hen gevonden worden, die luide roepen om treuren en berouw. Toch verzeker ik u, dat al de onwaardigheid van Zijn volk Christus niet ontmoedigen of verhinderen kan om hen te bevrijden. Want welke bekwaamheid hadden deze dorre beenderen voor het leven? Welke bekwaamheid bezat Israël voor de bevrijding? Hun verlossing is vrucht van de verbondsgenade, en dat is een zekere genade.

'Op den berg Sion zal ontkoming zijn, en hij zal een heiligheid zijn' (Obadja vs. 17). Hij zegt niet: Er zal heiligheid zijn, maar ontkoming én heiligheid. De genade zal er een geschiktheid inbrengen voor degenen, die het ontvangen. Hoewel bij het geven van beloften de geestelijke genade aan de tijdelijke verlossing voorafgaat, toch is er een bevrijding en tijdelijke genade, en daarna geestelijke. Eerst ontkoming en dan heiligheid.

En zo is het hier in onze tekst. Eerst is er een beroering onder de beenderen, en daarna leven. Eerst de tijdelijke genade. En dan is er de belofte, dat God Zijn geest in hen brengt. De tijd voor dit alles is niet ver weg. God zal niet voortdurend kastijden. De verberging van Zijn aangezicht is slechts voor een kleine tijd, en uw duisternis zal veranderen in de morgenstond.

Want let u op vers 12 van dit hoofdstuk: 'Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk', enz. Daarom, Hij Die te komen staat, zál komen en niet achterblijven. Heft daarom de handen op, die slap neerhangen. Want de HEERE zal de gevangenis van Zijn volk wenden.

Preek 2

'Daarom, profeteer, en zeg tot hen: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk, en Ik zal u brengen in het land Israëls. Ezechiël 37:12

In het eerste deel van dit hoofdstuk staat een beschrijving van de droevige, jammerlijke toestand van Gods volk in hun Babylonische ballingschap. In de tekst vindt ze een vertroostende profetie en belofte van hun wonderlijke verlossing uit hun gevangenschap, onder de notie van het openen van hun graven en het hen opwekken uit hun graven.

De beloften worden eerst door een woord ingeleid, dat om de aandacht vraagt. *Zie!* en dat wijst, als een hand in de kantlijn, op iets zeer merkwaardigs. In de Schrift roept God ons nooit op om te zien, dan hetgeen opmerkenswaardig is.

Ze wordt vervolgens ingeleid door een gevoelvolle benaming: *'O Mijn volk'*; een taal die vervuld is met meelevende tederheid voor Zijn volk in hun droevige en geesteloze toestand. In de belofte zelf treft ge drie zaken aan.

- I. De diepte van hun ellende, uitgedrukt onder het beeld van graven, de begraafplaats van al hun vertroosting.
- II. De weg van hun bevrijding wordt voorzegt: door het openen van hun graven en het hen eruit brengen.
- III. Hier is de Bewerker van deze bevrijding, namelijk God.

I. Om dit beeld van de graven te verklaren zal ik u de betekenis van het gehele vers geven.

Hoewel God alleen de *graven* openen kan, om leven te geven, toch kan ik deze *woorden* openen, zodat ze licht geven. De uitdrukking is figuurlijk en zinspelend, en moet dus niet

letterlijk opgenomen worden. De Heilige Geest gebruikt ze, om de diepgang en het uiterste van hun ellende uit te drukken.

De Joden, zo dient u te weten, waren toen naar Babel weggevoerd, van al hun troost en genietingen beroofd. Dat niet alleen, maar beladen met verdriet en ellende, en vervuld met smaad en ellende zonder erbarmen, en met lasten zonder gemak, en smart zonder troost. Veel vijanden waren er om haar te kwellen en te bedroeven, maar onder al haar liefhebbers werd niemand gevonden om te vertroosten. Zo dienen wij het graf in de tekst te verstaan. En als u de weeklacht overdenkt die over dit graf geslaakt wordt, dan zult u merken, dat 9 handen ze hebben begraven.

1. Hun eigen zonde. 'Jeruzalem heeft zwaarlijk gezondigd, daarom is zij als een afgezonderde vrouw geworden; haar onreinigheid is in haar zomen, daarom is zij wonderlijk omlaag gedaald' (Klaagl. 1:8v.).

2. De gramschap en het toornige ongenoegen van God vanwege de zonde. En ofschoon dit uit de tweede hand werkt, toch heeft het een krachtige hand in dit graf. 'Hoe heeft de Heere de dochter Sions in Zijn toorn bewolkt! Hij heeft de heerlijkheid van Israël nedergeworpen' (Klaagl. 2:1). Stellig heeft Hij Zich tegen mij gekeerd en mij met donkerheid omringd.

3. De kracht en macht van de Babyloniërs. Dat is een andere hand, en die werd door de eerste geleid. Want God maakte Juda zwak en Babel sterk; en zo gaf Hij de één over in de hand van de ander. 'De Heere heeft mij overgeleverd in de hand dergenen, tegen wie ik niet kon opstaan, Hij heeft in Zijn toorn heel het huis Israëls afgesneden'.

4. De grote woede van hun tegenstanders. De macht en kracht der Babyloniërs was op zichzelf al heel groot, en werd nog groter bij Juda's zwakte; maar nog meer vergroot door hun eigen woede en boosheid.

5. Het verraad en bedrog van haar vrienden. Zolang zij dicht bij God bleef, zochten vele volken haar gunsten en sloten een verdrag met haar. Maar nu waren zij er zo ver van, om haar in haar verdriet te helpen, dat zij haar vijanden hielpen en verraderlijk met haar handelden.

6. De belaching en spot van hun vijanden. 'Gij hebt ons tot het uitvaagsel en afval gemaakt te midden van het volk'.

7. Het gebrek aan geestelijke vreugde. 'Hij heeft Zijn hut met geweld afgerukt als een hof, Hij heeft Zijn vergaderplaats verdorven' (Klaagl. 2:6). 'Er is geen wet, haar profeten vinden ook geen gezicht van den HEERE' (vs. 9). Dat is een andere hand, die haar graf diep maakte.

8. Het verlies van Gods nabijheid. 'Die mijn ziel zou verkwikken, is verre van mij' (Klaagl. 1:16). 'Gij hebt U met een wolk bedekt, zodat er geen gebed doorkwam' (Klaagl. 3:44).

9. Haar wanhoop aan enige verlossing of bevrijding uit deze ellende. 'Mijn sterkte is vergaan, en mijn hoop van den HEERE' (Klaagl. 3:18).

Dit zijn de handen die het graf van dit volk gegraven hebben. Dat was hun staat en toestand, die hun ballingschap zo groot en zwaar maakte, en hier *een graf* heet.

En inderdaad is die vergelijking erg geschikt en gepast.

(1) Want hun huidige staat, ten opzichte van hun vroegere toestand, was niet beter dan een graf. Kanaän was hun zo aangenaam en dierbaar, dat het hun als de dood was, om daarvan beroofd te worden; en hun wegvoering uit dat land naar Babel was als een verhuizing uit het leven naar de dood. En hun langdurig verblijf daar was precies, alsof zij in het graf begraven

lagen.

(2) Hun staat wordt vergeleken met een begraven staat, overeenkomstig de beeldspraak van doden en dood; want daarmee wordt in de Schrift het lijden der kerk vergeleken. Wanneer dat lijden groot en zwaar is, heet het vaak een dood en doding. 'Om Uwentwil worden wij den gansen dag gedood' (Ps. 44:23); 'in doodsgevaar menigmaal' (2 Kor. 11:23).

(3) Er bestaat een zeer grote overeenkomst tussen een graf en de toestand van Gods kerk in Babel, vooral in de volgende 6 opzichten.

a. Het graf is een donkere plaats, zoals Job ze noemt. 'Eer ik heenga, en niet wederkom, in een land der duisternis' (Job 10:21); dat is het graf. Het is een plaats der duisternis! Daar is geen licht vanbinnen om mee te zien, en geen licht vanbuiten om door te zien. Daar schijnt geen zon en daar ziet het oog niets; daarom heet het terecht donkerheid. Welnu, de staat van lijden is in deze zin een graf, want het is een staat van donkerheid. Zo was het voor de kerk in Babel. Daarom klaagt zij: 'Hij heeft mij in de duisternis gebracht, maar niet in het licht. Hij heeft mij in donkere plaatsen gezet, als zij die overlang gestorven zijn'. Zij kreeg geen medelijden van de mensen, en geen troost van God; en ze had geen hoop bij haarzelf. Haar staat was een staat van donkerheid.

(2) Het graf is een plaats van stilte. 'De doden zullen den HEERE niet prijzen, noch die in de stilte nedergedaald zijn' (Ps. 115:17), dat is het graf. 'Het graf zal U niet loven' (Jes. 38:18). Waarom niet? Het is een plaats van stilte. Welnu, hun Babylonische gevangenschap was in deze zin gelijk aan een graf: ze was een plaats van stilte.

Zij werden zo onderdrukt en gebroken en bedroefd en ontmoedigd onder hun droevige gevangenschap, dat hun mond gestopt werd. Daarom staat er van de kerk in Babel, dat zij haar harpen aan de wilgen hingen (Ps. 137:2). De harp was bedoeld om God te loven en zich te verheugen. Maar nu was hun toestand van dien aard, dat al hun vreugde ophield. Geen geluid van harpspelers mocht onder hen gehoord worden. Daarom, wanneer hun vijanden bij wijze van spot tot hen riepen: 'Zingt ons een van de liederen Sions', dan antwoordden zij: 'Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?' Het was een plaats der stilte. Zoals die (tekst) in Jeremia 8:14: 'Laat ons ingaan in de vaste steden en aldaar stilzwijgen; immers heeft ons de HEERE onze God doen stilzwijgen'.

c. Het graf is een plaats van vertering en verwoesting. Allen vergaan in het stof. Dat verwoest zowel de gelaatstreken als het vlees; hun schoonheid zal in het graf verteren. Welnu, deze Babylonische gevangenschap was in deze zin een graf voor Gods volk. Ze was een verwoestend en verterend oordeel. 'De verdelging is vastelijk besloten, overvloeiende met gerechtigheid' (Jes. 10:22).

d. Het graf is een plaats van stank en walglijkheid; want het vlees verteert daar en brengt een lelijke stank voort. Welnu, een groot lijden is in die zin een graf, dat het een kwalijke lucht verspreidt. Vervolgingen gaan altijd gepaard met verwijten en beschimpingen. De mensen zijn zelden zo slecht, dat zij uit een openlijke vijandschap jegens de Godzaligen hen vervolgen. Daarom smaden zij hun beginselen of hun belijdenis; en dan is er de vervolging van Jeruzalem, omdat het een opstandige en slechte stad is (Ezra 4:12). Christus Zelf in Zijn lijden had Zijn naam stinkende gemaakt. Hij werd genoemd: een vijand van de keizer, een vriend van tollenaars en zondaars en een godslasteraar. Zo wordt Paulus beschuldigd als een oproermaker, een pest en een aanstoker van sekten. 'Wij zijn geworden als uitvaagsels der wereld en aller afschrapsel tot nu toe' (1 Kor. 4:13). Onze Heere voorzegde dat, en sprak zalig die zo gesmaad zouden worden.

e. Het graf is een plaats der vergetelheid. Zo noemt Heman het: 'Zal Uw goedertierenheid in het graf verteld worden, Uw getrouwheid in het land der vergetelheid?' (Ps. 88:12v.); dat is het graf. De doden worden spoedig vergeten. In het graf vergeten wij anderen, en anderen vergeten ons. Welnu, in die betekenis was de Babylonische gevangenschap een graf: het was een land der vergetelheid. Zij vergaten alles, waarvan de herinnering hun tot troost en steun had kunnen zijn. God deed heel vertroostende beloften betreffende hun terugkeer uit Babel na zeventig jaar. Maar zij begroeven al Gods beloften in het graf der wanhoop. 'Mijn hoop en kracht is vergaan van den Heere'; en in vers 11: 'Onze verwachting is verloren; wij zijn afgesneden'. Alle beloften werden vergeten, en alle vroegere ervaringen waren uit hun gedachten.

f. Het graf is onverzadigbaar; niets kan het bevredigen. Voed het met de lichamen van duizenden mensen, en het is nog even onverzadigd als ooit tevoren. Het Hebreeuwse woord voor graf betekent 'verlangen of begeren'. En waarom? Omdat het altijd verlangt. Ook al heeft het graf van Adams tijd af tot nu toe vlees gegeten, toch is het nog hongerig. Daarom wordt het graf in de Schrift tot de vier dingen gerekend, die nooit verzadigd worden. Spreuken 39. Ook zal het nooit verzadigd zijn, zolang er nog één Adamskind op aarde leeft.

Het lijden nu wordt in deze betekenis gepast *een graf* genoemd. Want Babels toorn was een wrede, onverzadigde toorn. Het letterlijk Babel was dat, en het geestelijk Babel nog veel meer. Haar woede en boosheid tegen Gods volk wordt nooit verzadigd. Zij heeft gedurende 1200 jaar al het bloed der heiligen en martelaars gedronken en toch is zij niet verzadigd. Zo ziet u wat de graven zijn, en hoe terecht het grote lijden, zoals dat van de ballingschap, daardoor aangeduid wordt.

II. Vraag. **Wat wordt hier bedoeld met het openen van hun graven en het hen uit hun graven doen opkomen?**

Ik antwoord: zoals de graven beeldspraak zijn, zo ook dat openen en eruit brengen. Nu kan dit in bijzondere zin uitgelegd worden met betrekking tot de Joden, of in meer algemene zin met betrekking tot de gehele kerk van God.

A. Wat de Joden betreft: dan is de opening van hun graven de vernietiging van de macht van hun vijanden. Want wat was dit graf anders dan de macht en toorn van de vijand? Die bracht hen naar beneden, die hield hen ten onder. Daarom, wanneer God de macht der Babyloniërs verbreekt en die toorn aan hen vergeldt, dan staat er, dat Hij de graven van Zijn volk opent en hen daaruit doet opkomen. En dat geschiedde letterlijk door Cyrus' afkondiging: 'Zo zegt Kores, koning van Perzië: De HEERE, de God des hemels, heeft mij alle koninkrijken der aarde gegeven; en Hij heeft mij bevolen Hem een huis te bouwen te Jeruzalem, hetwelk in Juda is; wie is onder ulieden van al Zijn volk? De HEERE, zijn God, zij met hem, en hij trekke op' (2 Kron. 36:23).

B. Wat betreft de kerk van God, zoals ongetwijfeld het geval is, zowel Joden als heidenen. Zo kan van God gezegd worden, dat Hij vooral in twee gevallen hun graven opent.

1. *Wanneer Hij hen uit hun lijden bevrijdt, door de onoverkomelijke moeilijkheden te verwijderen, die op geen andere manier te verwijderen zijn.*

Wie kan graven openen en mensen uit hun graven laten opstaan? Dat is een wonderlijk werk, dat grote kracht vereist. Er zijn altijd zulke moeilijkheden in de staat van de kerk, die alle schepselmatige kracht totaal vastzetten. Wanneer nu God die moeilijkheden verwijdert

en plaats maakt voor hun bevrijding, dan geldt van God, dat Hij de graven opent en Zijn volk eruit brengt.

Er zijn tal van grote moeilijkheden in een graftoestand, vooral twee.

(1) In het graf ligt de gevangene gebonden, behalve dat hij opgesloten zit. Welnu, God verwijdert beide. De gevangene is aan handen en voeten in het graf gebonden. En dat is met Israël het geval, in hun graven in Babel; zij worden er aan handen en voeten gebonden; en die banden waren Babels wetten en macht, waaronder zij in een 70-jarige ballingschap lagen. Wanneer nu de Heere de macht van Babel vernietigt, dan maakt Hij hun wetten ongeldig en bevrijdt er Zijn volk van, en maakt een einde aan hun onderdrukking. Dat is de opening van hun graven.

(2) Wie begraven is, zit opgesloten en wordt vastgehouden. Zo was het met dit volk in hun ballingschap. Ze waren niet alleen in hun graven, maar werden daarin vastgehouden door een zware grafsteen; dat wil zeggen hun grote ongeloof en wanhoop. Dat blijkt uit hun flauwe klachten: 'Onze beenderen zijn verdord en onze verwachting is verloren, wij zijn afgesneden' (vers 11). Wanneer nu God deze ongelovige neerslachtigheid uit het hart van Zijn volk wegneemt en hen aanmoedigt om op Zijn macht te vertrouwen, dan rolt Hij de grafsteen weg.

2. Wanneer God de namen van Zijn volk zuivert van de smaad die erop geworpen wordt, want groot lijden gaat vergezeld met grote verwijten.

Wanneer daarom God Zijn volk overgeeft in de handen van zijn vijanden, dan staat er van Hem, dat Hij hen tot een aanfluiting en smaad onder het volk overgeeft. Wanneer nu God hun naam en zaak zuivert, en de smaad wegrolt waarin hun namen begraven liggen, dan is dit de opening van hun graven en het hen eruit brengen. Kortom, zoals alle rampen de dood betekenen en de grote en lange voortduur daarin een begravenzijn betekent, zo wordt, wanneer God hen daaruit verlost, van Hem gezegd, dat Hij hun graven opent en hen daaruit doet opkomen.

III. En dat mag men ook niet weglaten, dat wanneer God zoiets doet, Hij Zijn volk oproept om er kennis van te nemen; en het als een zeer wonderlijke zaak te beschouwen. 'Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk'.

Leer: *Wanneer de Heere Zijn volk komt bevrijden, zal het op een zeer wonderlijke wijze gebeuren; het zal een werk vol wonderen zijn!*

Die waarheid wordt door twee pilaren in de tekst gesteund."

- ? Door de oproep tot aandacht: 'Zie!'; want dat wijst ons altijd op iets merkwaardigs en wonderlijks.
- ? Door de belofte van bevrijding, onder het beeld van het openen der graven. Hij zegt niet alleen: 'Ik zal u bevrijden of uit Babel voeren'. Nee, er staat zevenmaal meer in dan dat. En dat gebeurt om aan te tonen, dat het niet alleen gedaan zal worden, maar door een wonderlijke kracht en op een wonderlijke manier. Doden opwekken ging altijd door voor een wonderwerk van de eerste grote. 'Zult gij wonder doen aan de doden?' (Ps. 88:11); dat wil zeggen: zult Gij hen tot het leven opwekken? Daarmee geeft hij te kennen, dat doden opwekken een wonderwerk is; en de bevrijding van Zijn volk is een opwekking van doden.

Daarom wanneer God Zijn volk ook maar uit de handen van hun vijanden bevrijdt, dan is het wonderlijk. Nu zal ik aantonen:

- IV. Dat dit al van altijd zo geweest is;
- V. En dat het zo was in het geval van onze tekst.
- VI. En dat het zo zijn zal tot het einde der wereld. *En de laatste bevrijdingen die God voor Zijn volk werken zal, zullen de grootste zijn; die zullen wonderlijker zijn dan God ooit tevoren wrocht.*

Aan die laatste verlossing gaan dus twee voorbeelden vooraf.

- I. In Gods verlossing van Zijn oude volk, de Joden, en in het opwekken uit hun graven, waarin zij deze 1600 jaar gelegen hebben. Dit volk zal God weer uit hun graven opwekken.
- II. Ik zal het laten zien aan de verlossing van Zijn Kerk, uit het heidendom voortgekomen, dat ze verlost zullen worden uit de macht van de Antichrist, waaronder zij al bijna 1200 jaar gelegen heeft.
- III. God zal de Joden weer verlossen, en Hij zal Zijn kerk uit de heidenen verlossen, die zo lange tijd onderdrukt is. Ik zeg: Dat is Gods weg van het begin af geweest, namelijk om Zijn volk in een weg van wonderen te bevrijden.

VII. ***Let maar eens op de bevrijding van Gods kerk uit Egypte; het was een wonderlijke bevrijding.*** En ik zal des te liever daarvan spreken, omdat de Heilige Geest de bevrijding van Gods kerk uit Egypte voorstelt als een type en wijze van de bevrijding van Zijn kerk, van hun vijanden, totdat Christus wederkomt. Dat was een bevrijding, die met elke stap wonderen deed zien. En omdat deze bevrijding door God bedoeld werd als een type en voorbeeld, waarnaar Hij bij de verlossing van Zijn kerk tot het einde der wereld wilde werken, zit er veel lering in. Want daar sprak God met ons: 'Zij zijn te voet doorgedaan door de rivier; daar hebben wij ons in Hem verblijd' (Ps. 66:6).

Welnu, drie dingen bewijzen het wondervolle van Israëls bevrijding uit Egypte.

1. Voor God is het bevrijden van Zijn volk, toen zij geheel en al onwaardig en onbekwaam voor de bevrijding waren, wonderlijk. Alzo bevrijdde God Israël uit Egypte. Ik vraag u: welke geschiktheid hadden zij voor de bevrijding? U leest niet, dat zij berouw hadden over de zonde of zich onder Gods hand vernederden of in Hem geloofden. Nooit was enig volk ongeschikter en onwaardiger om bevrijd te worden dan Israël het was in Egypte.

(1) Toen God Mozes wonderlijk bemoedigd had om de Egyptenaar te doden, die met een Israëliet streed; hetgeen opzettelijk gedaan werd om hun geloof aan te moedigen aan de bevrijding door Mozes' hand. Hij dacht, dat God Zijn volk, door zijn hand uit Egypte wilde bevrijden, maar zij begrepen het niet, maar verwierpen hem, door te zeggen: 'Wie heeft u tot een overste en rechter over ons gezet?' (Ex. 2:14).

Nu, dat was een versmading van Gods wijsheid en liefde, Ja, toen God later door Mozes hun bevrijding bewerkte, ook toen murmureerden zij en twistten met hem en Aäron. Welk een onwaardig volk was dat!

(2) Wanneer God hen aan Zijn verbond herinnert en Zijn belofte vernieuwt om hen te bevrijden, en daartoe Mozes zendt om het hun mee te delen, dan zou iemand denken, dat zulks een gezegende verandering onder hen veroorzaakt zou hebben. Mozes komt met opzet tot hen, en vertelt hun, dat God aan Zijn verbond gedenkt, en daarom tot de kinderen Israëls zei: 'Ik zal u uit Egypte brengen en u uit de gevangenis bevrijden, en zal

u aannemen als Mijn volk en Ik zal uw God zijn'. Was dat niet een gezegende boodschap, zoals er ooit gezonden werd!

Nu, hoe ontvangen zij die? Zij luisteren niet naar Mozes, vanwege innerlijke angst en de wrede gevangenschap. Zij zijn er zo verre van verwijderd om God te geloven, en Mozes die namens Hem met Zijn belofte kwam, dat zij er als iets onmogelijke aan wanhoopten.

(3) Welk een wonderlijke oordelen door vlooien en luizen, en hagel en sprinkhanen, en de dood der eerstgeborenen bracht God over dit Egypteland! En waartoe diende dit alles, dan om vóór God en tegen Farao en tegen Egypte te getuigen, en om het geloof en de hoop van Zijn volk aan te moedigen bij hun naderende verlossing.

En toch konden zij het desondanks moeilijk geloven.

(4) Toen de bevrijding al aan de gang was, gaf hun geloof de geest. Wat murmureerden zij aan de Rode Zee tegen Mozes: 'Hebt gij ons daarom, omdat er in Egypte gans geen graven waren, weggenomen, opdat wij in deze woestijn sterven zouden?' Hoe uitdagend was dat ongelooft? Met reden kon David zeggen: 'Zij waren wederspanning aan de zee, bij de Schelfzee' (Ps. 106:7).

Wel, was er dan ooit een volk ongeschikter voor bevrijding dan Israël? En toch, desniettemin ziet God hun zonde en ongelooft en onwaardigheid, en al hun murmureren over het hoofd. Dat maakt het tot een wonderlijke bevrijding.

2. Bevrijd worden onder de grootste onwaarschijnlijkheden van bevrijding maakt ze groot en wonderlijk.

(1) Dat was Israëls toestand in Egypte. Zij werden bevrijd, toen het zeer onwaarschijnlijk was. Want deze bevrijding had plaats vanwege Gods verordening, door Mozes' hand. En inderdaad, terwijl Mozes aan het Hof verkeerde, ontstond er grote hoop door hem. Maar toen hij de Egyptenaar verslagen had, werd hij gedwongen te vluchten. Zal God door deze Mozes bevrijden? Want toen hij gevlucht en weggegaan was en zich in een vreemd land gevestigd had, nam hij er een vrouw en bracht kinderen voort en nam een nieuw beroep aan. Zo gingen veertig jaar voorbij, en geen woord over zijn terugkeer naar Egypte.

(2) En toen God aan Mozes verscheen en hem zei, dat Hij hem weer naar Egypte wilde zenden, weigerde hij tot viermaal toe, eer hij wilde gaan. 'Wie ben ik, dat ik tot Farao zou gaan, en dat ik de kinderen Israëls uit Egypte zou voeren?' (Ex. 3:11). 'Zie, zij zullen mij niet geloven noch mijn stem horen; want zij zullen zeggen: De HEERE is u niet verschenen!' (Ex. 4:1). Verder in vers 10: 'Och Heere, ik ben geen man wel ter tale; want ik ben zwaar van mond en zwaar van tong'. En in vers 13, wanneer God hem weer gebiedt te gaan, weigert hij dat op een stellige wijze: 'Och, Heere, zend toch door de hand desgenen dien Gij zoudt zenden'. Alsof Mozes zei: *Leg toch die last van deze verlossing niet op mij; het is geschikter voor God, voor de Messias, Die moet komen*. Nu, de wortel van dit alles was zijn vleeselijke vrees, die in zijn gedachten werkte: ik heb vroeger een Egyptenaar gedood, en als ik er nu weer heenga, zullen zij mij ter verantwoording roepen. En hoewel hij zich schaamde om dat te zeggen, toch zag God het en verdedigt hem daartegen. 'Want, zegt God, ga heen en keer weder naar Egypte, want allen zijn gestorven, die uw leven zochten'. Hoe onwaarschijnlijk kon dat volk bevrijd worden, als hij de man zijn moest om het te doen!

(3) Toen hij het op zich nam, met welk een slecht gevolg ging dat! Want niet zodra

sprak Mozes tot Farao ten behoeve van hen, of Farao was hun nog meer tegen; en omdat hij hun vrijheid bepleit, daarom verdubbelt de tiran hun last. Hoe onwaarschijnlijk kon dit volk bevrijd worden!

(4) Ja, na dat alles, toen zij op weg waren, hoe spoedig werden zij tot stilstand gebracht; hoe droevig teleurgesteld en akelig ingesloten en grotelijks ontmoedigd werden zij! Aan weerszijden vonden zij moeilijkheden, zodat zij vooruit of achteruit moesten gaan. Maar gingen zij voorwaarts, dan is daar de zee; en gingen zij terug, dan was daar de vijand. En toch bevrijdde God hen ondanks al deze moeilijkheden; en daarom was het een wonderlijke bevrijding.

Nu, het tot stand brengen van de bevrijding door zwakke en onwaarschijnlijke middelen maakt ze tot een wondere zaak. Zodanig was Israëls bevrijding uit Egypte. De zee moest voor hen een weg banen, of er was geen mogelijkheid van ontkomen. Maar de zee week voor Israël terug en verpletterde de Egyptenaren.

3. Ik zou eraan toe kunnen voegen: hoe vollediger een bevrijding is, des te wonderlijker. Wanneer een bevrijding niet alleen uitwendig, maar ook inwendig, niet alleen staatkundig, maar ook geestelijk is, 'n bevrijding zowel van de valse godsverering en afgoderij, als van de gevangenschap en slavernij: dat is een volledige bevrijding. En zodanig was de bevrijding van Gods kerk uit Egypte.

(1) Ze was *staatkundig*. Want eerst wilde Farao de mannen niet laten gaan. Toen wilde hij de mannen wel laten gaan, maar niet de overigen. Toen wilde hij ook de vrouwen en kinderen laten gaan, maar niet hun kudden. Toch moesten allen trekken: mannen en vrouwen, jong en oud, en hun kudden; geen klauw mocht achterblijven.

(2) Het was niet alleen een staatkundige verlossing voor hen als volk, maar ook een *kerkelijke en geestelijke* bevrijding als kerk; een bevrijding van de valse eredienst, die zij in Egypte geleerd hadden; en de grote strijd tussen God en de koning ging vooral over de zaak van Zijn verering. God wil, dat Zijn volk Hem dient op Zijn eigen wijze en op Zijn eigen aanwijzing. 'Laat Mijn volk trekken, opdat zij Mij in de woestijn dienen'. Nee, zegt Farao, ga heen en offer aan uw God in het land. Hier staat 's konings wet tegen die van God; en hij denkt, dat hij even goed mag bevelen als God. 'Wie is de Heere, dat ik Hem zou gehoorzamen?' Het geschil gaat over de eredienst: wie zal wetten aan het geweten geven en inzake de godsdienst regeren, God of de koning? Telkens wanneer dat in het geding is, komt God tussen beide. Want Hij is in niets zo najverig als in de taken van de godsdienst. Wie zich dus in die zaak tegen God verzet, moet stellig voor Hem vallen. Dat deed Farao. Hij viel in de religiestrijd. Hij wilde niet toestaan, dat God op Zijn eigen wijze vereerd wordt; en waar dat het geval is, is het God erom begonnen om Zijn Naam te verdedigen.

Daarvan hebt ge iets gezien in Engeland. God wilde het protestantisme vestigen. *Nee, wij moeten het pausdom hebben*. Maar God begint het geschil, en u weet, hoe het hem verging, die zich tegen God verzette. Zodat Israëls bevrijding uit Egypte wonderlijk was.

Zie hier de leer bewezen, dat wanneer God de bevrijding van Zijn volk werkt, het in een wonderlijke weg geschiedt. Dat wordt duidelijk bewezen uit het voorbeeld van de kerk vanouds.

Vraag. Maar, zult u zeggen, ***wat raakt dat de verlossing van Gods Kerk in deze tijd?***

Veel, in alle opzichten. Want zie, zoals God Zijn kerk redde, toen ze in Egypte was, zo zal

Hij haar bewaren tot aan het einde der wereld. Wanneer de profeet voor de kerk in Babels gevangenschap bidt, of God hen wilde bevrijden: 'Laat ze weiden in Basan en Gilead, als in de dagen vanouds', wat antwoordt God dan? 'Ik zal haar wonderen doen zien, als in de dagen, toen gij Egypteland uittoogt' (Micha 7:14v.). Dus zal de bevrijding der kerk uit het geestelijke Babel op de manier van Egypte plaatshebben.

Hieruit kunt u leren:

(1) Hoe dierbaar de kerk bij God is. Als God eenmaal een volk tot Zijn volk aanneemt, dan zal Hij hun trouw zijn en trouw zijn aan Zijn verbond; en Zijn verbond is om hen te behouden. 'Want Hij zeide: Zij zijn immers Mijn volk? Alzo is Hij hun geworden tot een Heiland' (Jes. 63:8). Dat schijnt te verwijzen naar hun bevrijding uit Egypte. God acht geen natie of volk in de wereld, wanneer zij met de veiligheid der kerk strijden. De Babyloniërs, een oorlogszuchtig volk, zal brood voor Cyrus' zwaard zijn, om de weg te bereiden tot de verlossing van het gevangen Israël. God zegt tot Zijn eigen volk: 'Ik heb u liefgehad, daarom heb Ik mensen in uw plaats gegeven en volken in plaats van uw ziel' (Jes. 43:4).

(2) Wij kunnen leren, hoe ijdel alle pogingen der vijanden van de kerk tegen haar zijn. 'Waarom woeden de heidenen en bedenken de volken ijdelheid?' (Ps. 2:1). Het kan een billijke waarschuwing zijn voor alle machten in de wereld, om zich ervoor te wachten, hoe zij zich jegens Gods kerk gedragen of hoe zij haar bestrijden. Farao wordt tot een voorbeeld voor alle geslachten gesteld, om de groten der aarde te waarschuwen, om niet degenen te bestrijden die God ter bewaring aannam. Ofschoon zij in hun persoon zwak zijn, toch zijn zij in hun verbondenheid sterk. Want de Heere der heirscharen is hun Verlosser en Hij is sterk. *Heere der heirscharen is Zijn Naam.*

(3) Daaruit leren wij, dat de kerk erg in de laagte gebracht kan worden, maar nooit zó, dat het buiten hoop is. Ze kan vervolgd, maar niet verlaten worden; wel neergeworpen, maar niet vernietigd worden. 'God is in het midden van haar; zij zal niet bewogen worden'. Psalm 46. Daarom behoren wij de moed niet te verliezen bij de grootste noden der kerk. Nooit kan er enige nood groter zijn dan van het volk bij de Rode Zee; noch was er ooit een volk trotser dan de Egyptenaren, die zeiden: 'Wij zullen vervolgen, wij zullen overwinnen', enz. Maar God blies met Zijn wind, de zee bedekte hen, en zij zonken als lood in de machtige wateren. Als God voor ons is, wie kan dan tegen ons zijn? Velen kunnen op een boosaardige, opzettelijke en werkzame manier tegen ons zijn, maar als God voor ons is, kan niemand met succes tegen ons zijn. Alleen, kom door het geloof met God in het verbond, en maak uw aandeel aan God vast, en maak ernst met een nauwgezette wandel met God in oprechtheid van hart, zoals een verbondsvolk behoort te doen! Dan zult u bemerken, dat God alleen méér betekent dan al uw vijanden; zoals de profeet tot zijn knecht zei: *Wees niet bevreesd voor de Syriërs, want Die bij ons is, is meer dan die bij hen zijn. Bij hen is een vleselijke arm, maar bij ons is de almachtige God. God heeft God toch meer macht? Want wie heeft een arm zoals God? U hebt veel van de machtigen gehoord, maar hoorde u ooit van iemand die almachtig is, dan God alleen? En de overweging daarvan wordt niet recht benut, tenzij ze uitgestrekt en toegepast wordt zowel op onze uitwendige als onze geestelijke vijanden.*

- Hoe zeker is de *rechtvaardiging* van een ziel, aan wie God de zonden wil vergeven! Niemand kan dat verhinderen. 'God is het Die rechtvaardig maakt; wie is het die verdoemt?' (Rom. 8).

- Hoe vast is de *zwakke genade* van de gelovige, die uitziet om er meer bij te krijgen en

te groeien! Want Hij Die een goed werk begonnen is, zal dat voleindigen; en alle begeerlijkheden van het hart en alle duivelen in de hel zullen het niet verhinderen.

- Verder, hoe zeker is de *volharding* van de gelovige in de wegen van God. Want hij wordt in de kracht Gods door het geloof bewaard tot de zaligheid.

- Hoe vast ligt de eeuwige erfenis van de gelovige! Want die Hij gerechtvaardigd heeft, die heeft Hij ook verheerlijkt.

(4) Welk een bemoediging geeft deze waarheid aan het geloof en aan het vertrouwen! Dit is één van de grote plichten van de tijd waarin wij leven. 'De rechtvaardige zal door het geloof leven' (Hab. 2:4). Wanneer werd deze plicht bevolen? Toen de Joden in Babel waren. God deelt de profeet mee, dat zij na de zeventig jaar stellig bevrijd zullen worden. Daarom was het de grote plicht van hun staat en toestand, om door het geloof te leven. Hier wordt niet in de eerste plaats bedoeld het leven des geloofs voor een persoonlijke behoud, maar van een leven des geloofs voor de verlossing van de Kerk. En wat is de plicht van Gods volk meer dan deze, in de tijd die wij nu beleven? Ik verzeker u: Gods kerk is nu in grote mate in Babel, en er is een tijd voor verlossing. Er staat in het boek Openbaring 11, geschreven: *1260 dagen*. En al toeft ze, toch zal ze komen en niet achterblijven. Daarom zal de rechtvaardige ook nu door dat geloof leven. De tijd is nog niet om, al geloof ik wel, dat ze dichterbij is dan we ons bewust zijn. Als er ooit een plicht voor Gods kerk was om door het geloof te leven, dan is het nu. 'Dat zal beschreven worden voor het navolgende geslacht' (Ps. 102:19).

Gods barmhartigheid voor de kerk in de éne tijd zou tot bemoediging van het geloof van Gods volk zijn in alle latere tijden. O, hoe nodig is het geloof in God, in zo'n tijd als deze, wanneer Egypte's bevrijding opnieuw moet gewerkt worden! 'De Heere heeft gezegd: Ik zal wederbrengen uit Basan, Ik zal wederbrengen uit de diepten der zee' (Ps. 68:22). Dat wil zeggen: Ik zal Mijn volk zo'n bevrijding geven uit Babels macht en van de onderdrukkende vijanden der kerk in latere dagen, als Ik vanouds deed, toen Ik hen uit Egypte en Basan redde.

'Het zal geschieden te dien dage, dat de Heere ten anderen male Zijn hand aanleggen zal' (Jes. 11:11). En wanneer die gezegende tijd gekomen is, dan zal Hij Zijn hand voor de tweede maal aanleggen, om het overblijfsel van Zijn volk uit Egypte te herstellen. O, welk een gezegende dag zal dat zijn! Daarom, gelooft het, dat God komt om een even heerlijke verlossing voor de Nieuw-Testamentische kerk in de laatste dagen te werken, als Hij in vroeger dagen deed.

(5) Hier is een bemoediging om geduldig te wachten, totdat de bestemde tijd komt. Want zoals al de vijanden der kerk geteld zijn en hun toorn begrensd wordt, zo is hun ondergang en de verlossing der kerk nauwkeurig bepaald. God heeft een tijd vastgesteld en Hij zal de tijd tot een dag toe houden. 'Het geschiedde ten einde van de vierhonderd en dertig jaren, zo is het even op denzelfden dag geschied, dat al de heiren des HEEREN uit Egypteland gegaan zijn' (Ex. 12:41). Het gezicht van Babels ondergang en Israëls verlossing is voor een vastgestelde tijd. Daarom zegt de Heilige Geest: 'Indien het toeft, blijf het toch verwachten'.

Er staat van het Beest geschreven: 'Hetzelve werd macht gegeven om zulks te doen twee en veertig maanden' (Openb. 13:5). En dan wordt er in vers 10 aan toegevoegd: 'Hier is de lijdzaamheid en het geloof der heiligen', namelijk hun lijdzaamheid in het lijden en hun geloof in de verwachting van de verlossing. Laten wij dus geduldig wachten! God is een nauwgezet Waarnemer van tijden en profetieën. Hij mist nooit één dag. Hij zamelt Zijn vrucht nooit in, eer ze rijp is; en laat ze niet hangen, totdat ze verrot is. Hij geeft nooit te vroeg of te laat

genade. Hij is een God des gericht; laten wij daarom op Hem wachten.

Er is grote moedgeving om het gelovig wachten te beoefenen. Want het raakt God meer om de verlossing te bespoedigen uit het oogpunt van Zijn heerlijkheid dan dat het ons raakt uit het oogpunt van vervulling. Wij hebben vele malen meer moed gekregen door op de vervulling te wachten, dan door dezelve te genieten. Zo'n gestalte houdt de ziel nederig.

(6) Laten wij leren ons ervoor te hoeden, om door zondige middelen het lijden te ontgaan. Dat was de geest van Israël in Egypte: liever zich aan de Egyptenaars onderwerpen dan de pijn van de Voorzienigheid te dragen. 'Het is ons beter de Egyptenaars te dienen dan te sterven in de woestijn'. Dat is een heel groot kwaad en beantwoordt nooit aan het doel. Maar vaak brengt het ons juist in het kwaad, dat wij wilden mijden. Het is gelijk aan het laten zinken van het schip, om de storm te ontgaan.

Laten zij die een God nodig hebben om hen te verlichten, geen zondige en onwaardige middelen gebruiken in de dag der benauwdheid. Toch was dat de praktijk van maar al te veel mensen; doch het is een verderfelijk gedrag. Sta stil, wanneer ge niet verder kunt gaan, en zie de redding van God! Als het zo is, dat ge bij de vervulling van uw plicht niet verder kunt, ga dan toch nooit - door af te vallen - terug, maar vertrouw op God in de moeilijkste omstandigheden, en u zult nooit falen een zeer heerlijke bevrijding te zien.

(7) Welk een bemoediging is dit voor het gebed! Want dat bewoog Gods gemoed, om met Zijn volk in Egypte medelijden te hebben? 'Ik heb, zegt God, hun geschrei gehoord. Daarom ben Ik nedergelkomen, dat Ik het verlosse' (Ex. 3:7v.). God is altijd bij het geroep van het gebed. Dat is een vaststaande regel tussen God en Zijn volk: 'Roep Mij aan in den dag der benauwdheid, Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren' (Ps. 50:15). En laat mij u verzekeren, dat van alle gebeden *het gebed voor Gods kerk* nooit onverhoord zal blijven. Het is overeenkomstig Gods Eigen hart en sluit aan bij Zijn belang. Ja, dat is hetgeen God Zelf geen rust zal geven, eer het gedaan wordt en eer de gelovige gebeden met betrekking tot Zijn Jeruzalem beantwoord worden. En wanneer Hij besloten is om geen rust te hebben, kunnen wij Hem niet beter behagen dan Hem geen rust te geven.

Daarom is het opmerkelijk, dat wanneer de kerk van God in druk verkeerde, dit hun gedurig geneesmiddel was; en wanneer de kerk in nood was, ontleenden zij, nog bij hun roepen tot God, hun argumenten aan Israëls bevrijding uit Egypte.

En tot uw bemoediging bij deze plicht moet u weten dat alle Drie Personen in God (letterlijk: ELOHIM), alle Personen in de Godheid daadwerkelijk bij het voornemen betrokken zijn om de kerk te bevrijden. Er zal in de hemel geen rust zijn, eer dat het geschied is. De Geest Gods zal niet eerder tot rust komen. Want Hij heeft dat grote werk op Zich genomen, om het voornemen van de verlossing van Zijn volk uit te voeren, Zacharia 6:8. U leest daar *van het doen rusten van Zijn Geest*. Zie eens wat het was, dat Zijn Geest deed rusten. U leest van *zwarte paarden om uit te gaan naar het noorderland*, dat wil zeggen naar Babel, waar Zijn volk in ballingschap was; en zij vernietigen de vijanden van Zijn kerk. En dan komen de witte paarden, en die duiden de bevrijding van Zijn volk aan. En dan staat er in vers 8: 'En Hij riep mij, en sprak tot mij, zeggende: Zie, deze, die uitgegaan zijn naar het noorderland, hebben Mijn Geest doen rusten'.

- Wanneer Babel verwoest en Gods volk verlost is, dan is *Zijn Geest* in rust.

- *De Heere Christus* zal in de hemel geen rust hebben, eer dit geschied is. Want wat denkt u, dat Christus in de hemel niets te doen heeft? Leeft Hij daar niet voor Zijn kerk, en verschijnt Hij niet voor Zijn volk en tegen Zijn vijanden? En wordt Hij niet op al Zijn vragen

beantwoord!

- Ja, laat mij eraan toevoegen, dat *God de Vader* niet rusten zal, eer dit zo is. Want Hij heeft verklaard: 'Eer de kerk verlost is, zal Ik geen rust hebben; totdat de ongerechtigheid daarvan verdwijnt als een licht en de redding brandt als een lamp'. Jesaja 62:1. Welnu, welke grotere aanmoediging kunnen we nog hebben voor het gebed?

Als Gods Geest Zich geen rust gunt, als Christus, als Middelaar, Zich geen rust gunt, als God Zichzelf geen rust geeft, eer Zijn kerk verlost en haar vijanden vernietigd zijn, dan is het onze plicht om in het gebed het geloof op te wekken, en God geen rust te geven, eer Hij Jeruzalem herstelt en haar tot een lof maakt op de ganse aarde.

Ja, dan zullen wij met *Gods voornemen* overeenkomen; en als wij met God in de weg der gehoorzaamheid daarin overeenkomen, dan zal God de bevrijding niet laten ontbreken. Want aldus spreekt de Heere der heirscharen: 'Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben'.

Preek 3

Daarom, profeteer, en zeg tot hen: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk, en Ik zal u brengen in het land Israëls. Ezechiël 37:12

De leer waar ik thans toe gekomen ben, is deze: ***wanneer de Heere Zijn volk zal komen bevrijden, gebeurt dat op een zeer wonderlijke wijze. Daarom zet hij er 'zie' voor.***

Het woordje *zie* wijst steeds op een bepaalde belangrijke zaak. Zo wordt het hier ook gebruikt om onze aandacht te trekken.

In Genesis 3:22 zegt de Heere: 'Zie, de mens is geworden als Onzer een'. Het duidt een wonderlijke afval aan.

In Genesis 9:9: 'Zie, Ik richt Mijn verbond op met u'. Wonderlijke neerdalende barmhartigheid!

In Exodus 3:2 'Zie, het braambos brandde in het vuur en het braambos werd niet verteerd'. Een wonderlijke bevrijding!

Jesaja profeteert: 'Zie, een maagd zal zwanger worden en een Zoon baren'. Dat zijn grote wonderwerken. En daarom wordt dit woordje ervóór geplaatst.

En dat is ook het gebruik ervan in de tekst: *het wijst ons op het openen der graven en het*

uit hun graven brengen van Gods kerk; hetgeen iets wonderlijks is. Daarom wordt deze uitdrukking van het graven openen viermaal in twee verzen herhaald. Leest u maar de verzen 12 en 13.

Ik stelde drie wegen voor om de waarheid van deze leer te verklaren, namelijk *dat de bevrijdingen die God voor Zijn volk in grote nood werkt, altijd op een wonderlijke manier geschieden.*

VIII. Zo wrocht Hij in het begin voor Israël in Egypte, zoals ik u aangetoond heb.

IX. Zo werkte Hij voor de kerk in Babel, volgens onze tekst.

X. En zo zal Hij werken aan het einde, op de dag van de verlossing der kerk in het laatst der dagen. Namelijk de verlossing van het geestelijke Sion uit de macht van het mystieke (Roomse) Babel.

Ik ben met het eerste voorbeeld klaar, namelijk met de bevrijding der kerk vanouds uit Egypte.

II. Ik kom nu tot het tweede voorbeeld, ***namelijk de bevrijding der kerk uit Babel, om te bewijzen dat het een wonderlijke bevrijding was.***

Zoals zij 'wonderbaarlijk laag gedaald' (Klaagl. 1:9) werd, zo werd zij wonderlijk opgewekt uit de dood. Zo werd ook de dag van haar gevangenschap een grote dag genoemd vanwege de grootte van het oordeel: 'O wee, want die dag is zo groot, dat zijns gelijke niet geweest is' (Jer. 30:7). Daar wordt geen natuurlijke dag bedoeld, maar een tijd, die uit vele dagen bestaat. Zoals een jaar uit vele dagen bestaat, zo bestaat de dag in de tekst uit vele jaren. Het is de dag van hun gevangenschap in Babel, die een dag is van zeventig jaar lang.

En die dag heet 'groot' niet alleen vanwege de grootte van het oordeel, dat daarin opgelegd werd. De dag wanneer God grote droevige oordelen vanwege de zonde over Zijn volk brengt, wordt *een grote dag* genoemd. 'De grote dag des HEEREN is nabij, hij is nabij en zeer haastende; de stem van den dag des HEEREN' (Zef. 1:14). Wat dat voor een dag is, vertelt de profeet u in vers 15: Die dag is 'een dag der verbolgenheid, een dag der benauwdheid en des angstes, een dag der woestheid en verwoesting, een dag der duisternis en der donkerheid, een dag der wolk en der dikke donkerheid'. Dat is de grote dag waarvan Jeremía spreekt, groot vanwege de toegebrachte oordelen.

Maar *die dag* wordt óók *groot* genoemd vanwege de grootte der bewerkte bevrijding. Groot 'zal de dag van Jizreël zijn'. Het is de grote barmhartigheid, de grote verlossing, die dit tot een grote dag maakt. Dan zullen de kinderen van Juda en de kinderen Israëls samenvergaderd worden en zichzelf tot een hoofd aanwijzen, en zij zullen uit het land opkomen, want groot zal de dag van Jizreël zijn. Wanneer God de grootte van Zijn macht toont in het bewerken van de grote bevrijding en in de vernietiging der grote vijanden, dat maakt het een grote dag, een grote dag van barmhartigheid, een grote dag van dankzegging en bewondering. Gij zult 'prijzen den Naam des HEEREN uws Gods, Die wonderlijk bij u gehandeld heeft' (Joël 2:26).

Wie maar het zinnebeeld aanziet, waardoor deze verlossing uitgebeeld wordt, kan niet anders zien, dan dat ze vol wonderen is.

- Wat de beenderen, de dorre beenderen in de vallei betreft is leven een wonder. Dat blijkt uit de vraag, die God aan de profeet stelt: 'Zullen deze beenderen levend worden?' Daaruit blijkt duidelijk, dat ze niet levend konden worden dan door een machtige kracht,

die wonderlijk in hen werkte. Ze konden door geen andere kracht leven dan die van God; en de manier van hun levendwording is wonderlijk. Ze ontstaat door profetie en door de kracht daarvan. De beenderen zouden bij elkaar komen, elk been bij z'n been; en dat moet noodzakelijk een wonderlijk werk zijn.

- En hetgeen het wonder nog groter maakt, is dat het gebeurde door een beroering: 'En zie, een beroering, en de beenderen naderden, elk been tot zijn been' (vers 7). Het Babylonische rijk wordt in stukken geschud, om plaats te maken voor het bijéenkomen van deze beenderen.
- Maar hetgeen de bevrijding van dit volk uit Babel in bijzondere zin nog wonderlijker maakt, is dat het gebeurt op de wijze van Egypte. De belofte luidde, dat het zo zou gebeuren, en dat gebeurde ook, zie Psalm 68:22 en Jesaja 10:24 en op tal van andere plaatsen. En dat het zo is, zal duidelijk blijken, als wij het één met het ander vergelijken in de dingen, waaruit het wonderlijke van die bevrijding uit Egypte bestond.

De vorige keer gaf ik van bepaalde dingen al een voorbeeld, dat de bevrijding nog wonderlijker maakt. Ik moet dat opnieuw overwegen, om de waarheid van de zaak duidelijker te maken.

1. God bevrijdde Israël uit Egypte, ondanks al hun onwaardigheid en ongeschiktheid, die heel groot was. Zij waren geenszins geschikt voor de bevrijding, zoals ik u dat in den brede aantoonde, toen God hen bevrijdde. De Heilige Geest vermeldt dit zeer gepast, door hun toestand, toen God hen uit Egypte bracht, te vergelijken met die van een pasgeboren kind. 'En aangaande uw geboorten: ten dage als gij geboren waart, werd uw navel niet afgesneden; en gij waart niet met water gewassen, toen Ik u aanschouwde; gij waart ook geenszins met zout gewreven noch in windelen gewonden. Geen oog had medelijden over u, om u één van deze dingen te doen, om zich over u te erbarmen; maar gij zijt geworpen geweest op het vlakke des velds, om de walgelijkheid van uw ziel, ten dage, toen gij geboren waart' (Ezech. 16:4v.). Al die zinspelende uitdrukkingen moeten erop wijzen, wat de toestand van Israël was, toen God hen uit de gevangenis kwam bevrijden: een zeer ellendige toestand, even bezoedeld als een pasgeboren kind, even onaantrekkelijk en walgelijk om aan te zien als een ongewassen kind in zijn natuurlijke vuilheid. En dan gaat Hij verder: 'Als Ik bij u voorbijging, zo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uw bloed: Leef; ja, Ik zeide tot u in uw bloed: Leef' (vers 6). Hier vallen drie dingen op te merken.

(1) Haar grote ongeschiktheid en onwaardigheid om bevrijd te worden. Zij werd vertreden in haar eigen bloed. Grote en vreselijke zonden worden in de Schrift door bloed aangeduid. En om de grootte van haar zonden te bewijzen, wordt in dit vers drie keer het woord *bloed* genoemd.

(2) Deze onbekwaamheid en onwaardigheid was aan God niet onbekend, noch door Hem onopgemerkt gebleven. En Hij stelt een bijzondere aandacht in al haar onwaardigheid en onbekwaamheid. 'Ik zag u vertreden zijnde in uw bloed, in uw eigen bloed'.

(3) Hier wordt temidden van alle onmogelijkheid een bevrijding bewerkt, gezien en ontdekt: 'Ik zeide tot u in uw bloed: Leef; ja, Ik zeide tot u in uw bloed: Leef'. Het werd tweemaal herhaald met een tweevoudige bedoeling.

- Om hen tot een nederig gevoelen van hun eigen onwaardigheid te brengen.
- Om de soevereiniteit der genade aan te tonen in hun verlossing.

Temidden van alle onwaardigheid was er niets om het te verdienen. Liefde en erbarmen was er de bewegende oorzaak van. Daarom voegt Hij eraan toe: 'Als Ik nu bij u voorbijging, zag Ik u, en zie, uw tijd was de tijd der minne' (vers 8). Welke tijd dat was, staat vast. Het was geen tijd om te wassen en te reinigen, geen tijd om berouw te hebben en zich te bekeren. Nee, het was de al eerder genoemde tijd, die haar geboortedag heette (vs. 4 en 5): niet gewassen, niet met zout gewreven, niet buigzaam gemaakt, niet gebakerd noch erbarmd. Toen was het de tijd der minne.

Welk een bewonderenswaardige barmhartigheid is dat! Een tijd van bloed wordt een tijd der minne! Een tijd van ellende wordt een tijd van erbarmen! Een tijd van vuiligheid wordt een tijd van bevrijding! Hier is barmhartigheid, maar geen enkele vorm van geschiktheid voor barmhartigheid; verlossing, maar geen enkele vorm van geschiktheid voor verlossing. Dat maakt het zo wonderlijk.

Welnu, zo was de bevrijding der Joden uit Babel. Hun toestand was gelijk aan die van Israël in Egypte, een volk dat totaal onwaardig en onbekwaam was voor de bevrijding, toen God die teweegbracht. Onderzoek hun toestand maar en u zult het zo bevinden.

(1) *Geschiktheid voor bevrijding veronderstelt berouw over de zonde, vooral over die zonden, welke het oordeel bewerkten.* Een volk, dat onder het oordeel vanwege de zonde ligt en zich niet van de zonde afkeert, maar er ondanks het oordeel in voortgaat, is totaal ongeschikt voor bevrijding. Zó was het met dit volk.

De zonde trok het oordeel neer, maar er was geen berouw om het te verwijderen. De zonde had hun graven gedolven en hen begraven, maar er was geen berouw om de steen af te wentelen en hen eruit te brengen. God roept hen op om zich te bekeren, eer het oordeel gekomen is, om dat te voorkomen. 'Daarom zal Ik u richten, o huis Israëls; een ieder naar zijn wegen, spreekt de Heere HEERE; keert weder en bekeert u van al uw overtredingen, zo zal de ongerechtigheid u niet tot een aanstoot worden' (Ezech. 18:30). 'Nu dan ook, spreekt de HEERE, bekeert u tot Mij met uw ganse hart, en dat met vasten en met geweent, en met rouwklage. En scheurt uw hart en niet uw klederen, en bekeert u tot den HEERE uw God; want Hij is genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwade' (Joël 2:12v.). Zij worden opgeroepen berouw te hebben, eer het oordeel komt, opdat zij dat zouden voorkomen, maar zij hadden geen berouw.

Vervolgens roept Hij tot hen, wanneer het oordeel al gekomen is, om berouw te hebben, opdat Hij dat zou wegnemen. 'Gij zult u bekeren tot den HEERE uw God en Zijner stem gehoorzaam zijn naar alles wat ik u heden gebied, gij en uw kinderen, met uw ganse hart en met uw ganse ziel. En de HEERE uw God zal uw gevangenis wenden en Zich uwer ontfermen, en Hij zal u weder vergaderen uit al de volken, waarheen u de HEERE uw God verstrooid had' (Deut. 30:2v.).

Maar toch hadden zij geen berouw. God had wèl berouw van het oordeel, maar zij hadden geen berouw over de zonde die het veroorzaakte. 'Indien gijlieden in dit land zult blijven wonen, zo zal Ik u bouwen en niet afbreken; en u planten en niet uitrukken; want Ik heb berouw over het kwaad, dat Ik u aangedaan heb' (Jer. 42:10).

Het was alleen de barmhartigheid van hun bevrijding die hun harde harten deed smelten in een treurende en boetvaardige gestalte. 'Ik verschoonde hen om Mijn heiligen Naam, dien het huis Israëls ontheiligde onder de heidenen, waarheen zij gekomen waren' (Ezech. 36:21). Waarop wijst dat dan? Dat zegt u vers 24: 'Want Ik zal u uit de heidenen

halen, en zal u uit al de landen vergaderen, en Ik zal u in uw land brengen'. Zo ook Jer. 24:6v.: 'Ik zal Mijn oog op hen stellen ten goede en zal hen wederbrengen in dit land; en Ik zal hen bouwen en niet afbreken, en zal hen planten en niet uitrukken. En Ik zal hun een hart geven om Mij te kennen, dat Ik de HEERE ben; en zij zullen Mij tot een volk zijn en Ik zal hun tot een God zijn; want zij zullen zich tot Mij met hun ganse hart bekeren'. Bevrijding en berouw kwamen tegelijk.

Maar in hun gevangenschap waren zij er ver vandaan om zich van de zonde te bekeren. Zij gingen door in hun goddeloosheid, tot grote smaad van God onder de heidenen. 'Als zij nu tot de heidenen kwamen waarheen zij getogen waren, ontheiligden zij Mijn heiligen Naam, omdat men van hen zeide: Dezen zijn het volk des HEEREN, en zijn uit Zijn land uitgegaan' (Ezech. 36:20). God neemt er kennis van en beschuldigt hen er vijf keer tegelijk van in 4 verzen. Hieruit blijkt dat degenen die onder het oordeel in de zonde voortgaan, heel ongeschikt zijn voor bevrijding.

(2) *Een geschiktheid voor bevrijding onderstelt een bepaald geloof en hoop bij de verwachting ervan.* Ongeloof kan nooit een kenmerk voor enige genade zijn, want het verzwakt de werkende hand. Zoals het geloof de handen der wraak tegenhoudt en zo het oordeel afweert, zo houdt het ongeloof de handen der barmhartigheid tegen, die het oordeel wilden verwijderen. 'Hij kon aldaar geen kracht doen; dan Hij legde weinigen de handen op en genas hen' (Mark. 6:5). Niet vanwege enig tekort aan macht, maar de uitvoering van de Goddelijke macht wordt altijd door de wijsheid geregeld; en Hij zag vooruit, dat Zijn wonderen zonder enig zaligmakend gevolg zouden zijn. Daarom wilde Hij onder hen Zijn macht niet besteden, door wonderen te doen. Hun ongeloof was een grote terging voor Hem. Daarom kon Hij Zijn macht niet onder hen bewijzen.

Niets kan de barmhartigheid zo belemmeren als ongeloof, en dat was de grote zonde van dit volk. Hoewel God beloofd had hen na 70 jaar te bezoeken en hen uit Babel te voeren, toch geloofden zij niet aan de belofte, maar wanhoopten aan enige bevrijding. 'Zie, zij zeggen: Onze beenderen zijn verdord en onze verwachting is verloren, zij zijn afgesneden' (Ezech. 37:11). Zij hadden geen verwachting van de bevrijding. En waar geen geloof is, kan er ook geen geschiktheid voor zijn.

Daarom, wanneer God hen bevrijdt, dan zegt Hij hen, dat ze niet geschiedde om hunnentwil; alsof Hij gezegd had: *Ik doe het niet vanwege uw waardigheid ervoor, maar om de heerlijkheid van Mijn eigen Naam.* 'Ik doe het niet om uwentwil, gij huis Israëls, maar om Mijn heiligen Naam' (Ezech. 36:22). En verder: 'Ik doe het niet om uwentwil, spreekt de Heere HEERE, het zij u bekend! Schaamt u en wordt schaamrood van uw wegen, gij huis Israëls' (Ezech. 36:32). Alsof Hij gezegd had: *Het is barmhartigheid, dat is de bron en oorzaak van hetgeen Ik voor u doe, en er is niets dat gij gedaan hebt om het te verdienen.* Dat maakt hun bevrijding zo wonderlijk en maakt de genade zo buitengewoon groot. Genade voor een onwaardig, voor een ongeschikt en vergeetachtig volk, dat is inderdaad grote genade! Bevrijding zonder berouw, zonder geloof en hoop, dat maakt de bevrijding wonderlijk! Want daardoor geschiedde een bevrijding op de wijze van Egypte.

2. Een volk bevrijden, wanneer zij in de grootste noden zijn, op de laagste eb en zij hun eigen hoop schijnen te vergeten, dat maakt de bevrijding wonderlijk. Zó was de bevrijding der kerk uit Egypte, en zó was ze uit Babel. Het is Gods gewone methode om de dingen tot een uiterste te laten komen, eer Hij helpt. Er was nooit enige uitnemende bevrijding der kerk,

of ze werd ingeleid door een bepaalde verbazingwekkende nood. 'Want de HEERE zal aan Zijn volk recht doen, en het zal Hem over Zijn knechten berouwen; want Hij zal zien dat de hand is weggegaan, en de beslotene en verlatene niets is' (Deut. 32:36). God houdt ervan om zo'n gelegenheid te gebruiken, waarbij Zijn macht en wijsheid 't duidelijkst uit kunnen komen.

Toen Israël aan de oever der zee stond en van rondom omringd werd door moeilijkheden en gevaren, dan ontwaakt God om hen te bevrijden. Gods tijd om de drie jongelingen is er niet, totdat zij in de vurige oven zijn. Toen Lazarus gestorven en begraven was, toen was het Christus' tijd om hem op te wekken. God houdt ervan om een doodsvonnis aan Zijn barmhartigheid te laten voorafgaan, om zo bekend te worden als de Heere, Die de doden opwekt.

Zo was het hier met de bevrijding der kerk. Zij en haar hoop moesten samen in het graf begraven worden; en dan: 'Zie, Ik zal uw graven openen en u uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk'. Dat maakt de verlossing zo wonderlijk.

3. Een volk bevrijden, dat zelf niets kan toebrengen tot hun eigen bevrijding, maakt die bevrijding wonderlijk. Wat konden de dorre beenderen doen om zichzelf te verlichten? Wat kon Israël in Egypte doen om zichzelf uit Farao's macht te bevrijden? Zij bezaten geen wapenen om aan te vallen of zich te verdedigen: een arme naakte menigte, wel velen in aantal, maar ontbloot van kracht. Daarom neemt God het werk in Zijn eigen hand. 'Ik ben de HEERE; en Ik zal ulieden uitleiden van onder de lasten der Egyptenaars en Ik zal u redden uit hun dienstbaarheid en zal u verlossen door een uitgestrekte arm en door grote gerichten' (Ex.6:5). En dienovereenkomstig moedigt Mozes, toen zij in hun grootste gevaar verkeerden, hun bezwijkende geest en stervende hoop aan, door het geloof in Gods macht. 'Doch Mozes zeide tot het volk: Vreest niet, staat vast en ziet het heil des HEEREN dat Hij heden aan ulieden doen zal, want de Egyptenaars, die gij heden gezien hebt, zult gij niet weder zien in der eeuwigheid. De HEERE zal voor ulieden strijden en gij zult stil zijn' (Ex. 14:13v.). Zij verlost niet zichzelf. God deed alles.

En zo was het ook in Babel: het was een bevrijding, gewerkt door de almachtige kracht van Gods Geest. 'Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden, zegt de HEERE der heerscharen' (Zach. 4:6). Daarom leest ge van de zwarte paarden, die naar het noorderland gingen, en van de witte, die achter hen aan kwamen, om 'den Geest te doen rusten' (Zach. 6:8). Het noorderland, dat is: Babel, ligt ten noorden van Judéa. De zwarte paarden zijn de zekere dienaars van Gods wraak, die gezonden worden om Zijn toorn over Babel uit te voeren. De witte paarden zijn dienaars van Gods barmhartigheid en medelijden met dit volk, wier werk het is om hen te bewaren en uit Babel te bevrijden.

Nu, hier zijn vier dingen opmerkelijk en tot ons doel dienstig, betreffende deze zwarte en witte paarden.

(1) Daar is de plaats, vanwaar ze komen, en dat is: van tussen de koperen bergen. 'Zie, vier wagens gingen er uit van tussen twee bergen, en die bergen waren bergen van koper' (vers 1). Die bergen beduiden Gods rechtvaardige besluiten: 'Uw gerechtigheid is als de bergen Gods' (Ps. 36:7). En deze heten 'bergen van koper' om de vastheid en onveranderlijkheid van Gods besluit en raad aan te wijzen, om Zijn volk te redden en te bevrijden. En het tevoorschijn komen van deze wagens en paarden van tussen de koperen bergen leert ons, dat het gehele werk, of van wraak over Babel, of van

bevrijding voor Sion, het doel en besluit van God moet uitvoeren.

(2) Hier is hun opdracht voor hun werk, en die komt van God; en daarom staat er, dat 'zij daar stonden voor den Heere der ganse aarde' (vers 5). Hun staan voor de Heere in een wachtende houding wijst op hun bereidheid om Zijn wil te doen; hun heengaan van voor de Heere bewijst, dat hetgeen zij doen, hetzij in een weg van oordeel, of van barmhartigheid, geschiedt in gehoorzaamheid aan een bevel van God.

(3) Hier is hun orde bij het werken: de witte paarden volgen de zwarte. Dat is Gods gewone werkwijze met Zijn kerk, zoals het was in het gezicht van Abraham: 'Zie, daar was een rokende oven en vurige fakkel, die tussen die stukken doorging' (Gen. 15:17). De rokende oven wijst op hun toekomstige gevangenschap in Egypte, en de vurige fakkel op hun bevrijding uit Egypte. Het lijden en de verdrukking gaan vooraf, licht en troost volgen daarna. Zo was het bij Elia: eerst een sterke wind, toen een aardbeving; eerst een vuur en dan het suizen van een zachte stilte, en God daarin (1 Kon. 19:11v.). Zo was het ook in het visioen van de profeet: zwarte paarden gaan heen naar het noorderland, en de witte paarden komen na hen, om ons aan te wijzen, dat de vijanden vernietigd moeten worden, eer de kerk volkomen kan worden bevrijd.

(4) Hier is het grote doel van hun arbeid, namelijk om de Geest te doen rusten: 'Zie, deze heeft Mijn Geest doen rusten in het noorderland' (vers 8). Ik vraag u om eens wat na te denken over deze uitdrukking. Wie is het Die hier de Geest noemt: *Mijn Geest*? Het is de Engel, zoals u zien kunt in de verzen 4 en 5; en wie deze Engel is, kunt u zien in Zach. 1:8 en 9. De Engel uit vers 9 is Dezelfde als de Man tussen de mirten uit vers 8, en dat is de Heere Christus; zodat van de Geest van Christus hier geschreven staat, dat Hij tot rust gebracht moet worden.

Welnu, om dit te verstaan moet u weten, dat heel de regering der wereld en der kerk door de Vader in de handen van Christus gelegd is. 'De Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel aan den Zoon gegeven' (Joh. 5:22). Vanouds werd van Hem voorspeld: 'De heerschappij is op Zijn schouder' (Jes. 9:5). En de Geest werkt in deze regering als een 'Pro Rex' (Latijn: Voor de Koning, vert.); zoals Hij werkt onder de Vader, werkt de Geest in het Middelaarsrijk onder Christus.

Dat laatste wordt sprekend voorgesteld in het visioen dat Ezechiël zag, van de raderen en de levende schepselen (Statenvertaling: 'dieren') en de Geest. De raderen zijn de zaken der wereld en de levende schepselen zijn de engelen Gods. Welnu, in het visioen - zo leest u - bewogen de raderen, en de levende schepselen werken in de raderen (Ezech. 1:19) en de Geest werkt in de levende schepselen (vers 20), en de Heere Christus werkt in allen. In vers 26 leest u van een troon boven alles, en een man op die troon, om aan te tonen, dat Christus alles regeert, zodat de Geest werkt in het Middelaarsrijk onder Christus, en nooit zal rusten, eer alle dingen in dat Koninkrijk voleindigd zijn.

En om dit nog verder te bevestigen moet u Openbaring 5:6 lezen, waar geschreven staat: 'En zie, een Lam, staande als geslacht, hebbende zeven hoornen en zeven ogen, dewelke zijn de zeven Geesten Gods, Die uitgezonden zijn in alle landen'. Wat zijn die zeven Geesten? Het is de Geest van Christus, Die aldus beschreven wordt met zeven, een groot aantal volmaaktheden, om het aantal en de verscheidenheid van Zijn genadewerkingen aan te duiden. Van deze zeven Geesten staat in Openbaring 1:4 geschreven, dat zij 'voor Zijn troon zijn', om hun bereidheid aan te tonen, om alle voornemens en plannen van Christus te vervullen, zowel in de kerk als in de wereld.

In Zacharia staat van *deze zeven Geesten*, dat zij 'uitgezonden zijn in alle landen', en

zulks met een bijzonder opzicht tot de kerk. Hetzelfde staat in 2 Kron. 16:9 staat: 'De ogen des HEEREN doorlopen de ganse aarde om Zich sterk te bewijzen aan degenen, welker hart volkomen is tot Hem'. Die ogen des Heeren zijn de Geesten, Die in Openbaring 5:6 *de ogen van het Lam* heten. Die Geest is zowel de zeven hoornen als de zeven ogen van het Lam: volmaakt in wijsheid, want Hij heeft zeven ogen; en volmaakt in macht, want Hij heeft zeven hoornen. Christus heeft de wijsheid om Zijn kerk te bevrijden; Hij is bekwaam om hen te bevrijden; en Hij wil hen bevrijden. Daartoe wordt Hij uitgezonden in alle landen. En deze uitzending wijst op een groot vertrouwen, dat op Hem rustte; en op het grote werk, dat Hem door Christus toevertrouwd is met betrekking tot Zijn volk in de wereld. En om dat vertrouwen te verkrijgen beïnvloedt Hij alle wereldse zaken en leidt Hij de dingen met dit doel, namelijk om al Zijn vijanden te vernietigen en al Zijn volk te verlossen. Hij wil nooit volledig rusten, eer dat geschied is. En daarom zendt Hij hier de zwarte paarden uit naar Babel, tot hun ondergang; en de witte paarden erachter aan tot bevrijding en verlossing van Zijn kerk. Wanneer Babel verwoest en de kerk verlost is, dan heet de Geest tot rust te zijn gebracht. Zoals Farao en al Zijn vijanden verdronken, om Israël uit Egypte te laten gaan, zo werd heel de Chaldeeuwse macht vernietigd, om de Joden uit Babel te doen gaan. Dus de bevrijding en verlossing der kerk uit Babel was louter het werk van Gods Geest. 'Als de vijand zal komen gelijk een stroom, zal de Geest des HEEREN de banier tegen hem oprichten' (Jes. 59:19). En dat is een wonderlijke bevrijding.

4. Het was wonderlijk, omdat het niet alleen een staatkundige, maar ook een geestelijke bevrijding was. Sommigen menen, dat deze bevrijding slechts staatkundig was, en dat het leven waartoe die dorre beenderen opgewekt werden, alleen maar een staatkundig leven was, maar het lijkt mij duidelijk, dat het evengoed *een geestelijke* als een staatkundige bevrijding was. Deze profetie slaat inderdaad op hun burgerstaat, maar niet uitsluitend of voornamelijk. Maar ze betreft ook hun geestelijke en godsdienstige status. Dat zal duidelijk worden, als u de volgende zeven bijzonderheden overweegt.

(1) De bevrijding uit Egypte was het grote voorbeeld van die uit Babel; en daarom moeten ze aan elkaar beantwoorden en met elkaar overeenkomen. Welnu, toen Israël uit Egypte bevrijd werd, was dat niet alleen een staatkundige, maar ook een geestelijke bevrijding. Er was niet alleen een burgerlijk, maar ook een geestelijk leven aan hen verleend. Dat wordt ons in Ezechiël 16:6 meegedeeld: 'Als Ik bij u voorbijging, zo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uw bloed: Leef; ja, Ik zeide tot u in uw bloed: Leef'. Er is een geestelijk leven, een bevrijding uit de zondestaat. Nu, de bevrijding uit Babel moest daaraan beantwoorden, of anders is ze niet, zoals God beloofde dat ze zijn zou, namelijk op de manier van Egypte. Vanwege de zonde in gevangenschap verkeren en bij de bevrijding niet van de zonde bevrijd worden, dat maakt de bevrijding evengoed tot een oordeel als de gevangenschap. Bevrijd worden en geen vergeving ontvangen is geen bevrijding.

Daarom was de bevrijding niet alleen uit de Babylonische gevangenschap en lijden, maar ook van zonde en schuld. 'Zie Ik zal bezoeking doen over den koning van Babel en over zijn land, gelijk als Ik bezoeking gedaan heb over den koning van Assur, en Ik zal Israël weder tot zijn woning brengen' (Jer. 50:18v.). Daar is de staatkundige bevrijding.

Maar dat is niet alles, want let op vers 20: 'In die dagen en te dien tijde, spreekt de HEERE, zal Israëls ongerechtigheid gezocht worden, maar zij zal er niet zijn, en de zonden van Juda, maar zullen niet gevonden worden; want Ik zal ze dengenen vergeven, die Ik zal doen

overblijven'. Hier is een geestelijke bevrijding bij de staatkundige; en aldus komt ze overeen met de bevrijding uit Egypte.

(2) Het blijkt verder, als u magaat wat de oorzaak van de ballingschap was. Dat was de zonde. 'Jeruzalem heeft zwaarlijk gezondigd, daarom is zij als een afgezonderde vrouw geworden' (Klaagl. 1:8). Hun gevangenschap diende tot bestraffing van hun zonde, vooral van die verdoemelijke zonde, welke door God gehaat en door hen zozeer bemind werd, namelijk de afgoderij. Zij stonden schuldig aan veel grote zonden, maar de grootste waren bloedschulden en afgoden. 'Menskind, het huis Israëls, als zij in hun land woonden, toen verontreinigden zij datzelve met hun weg en met hun handelingen; hun weg was voor Mijn aangezicht als de onreinigheid ener afgezonderde vrouw. Daarom goot Ik Mijn grimmigheid over hen uit, om des bloeds wil, dat zij in het land vergoten hadden, en om hun drekgoden, waarmede zij dat verontreinigd hadden' (Ezech. 36:17v.).

En als het Gods plan met hun ballingschap was, om hun afgoderijen te bestraffen, dan was het doel ervan om hen van hun afgoderijen te reinigen. En dat is nog altijd op de manier van Egypte. Want Gods éne grote doel met Israëls bevrijding was, om hen van de afgoderijen van Egypte te reinigen, opdat zij hun eigen God op Zijn eigen wijze konden dienen en vereren. Dat is de belangrijke boodschap waarmee Mozes door God tot Farao gezonden wordt: 'Laat Mijn zoon trekken, dat hij Mij diene' (Ex. 4:23). 'Laat ons toch heentrekken en den HEERE onzen God offeren' (Ex. 5:3). Mozes kwam nooit tot Farao, of dit is zijn boodschap: *Laat Mijn volk trekken, opdat zij Mij kunnen dienen!* Het is dus een geschil over de verering van God. En hun bevrijding diende om hen van de afgoden des lands te reinigen, opdat zij God op Zijn eigen wijze zouden vereren.

En zo was het ook met hun wegvoeren naar Babel, zoals duidelijk blijkt uit Ezech. 37:23: 'Zij zullen zich niet meer verontreinigen met hun drekgoden en met hun verfoeiselen en met al hun overtredingen; en Ik zal hen verlossen uit al hun woonplaatsen, in dewelke zij gezondigd hebben, en zal hen reinigen; zo zullen zij Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot een God zijn'. En Ezech. 36:25: 'Dan zal Ik rein water op u sprengen en gij zult rein worden; van al uw onreinigheden en van al uw drekgoden zal Ik u reinigen'. (Namelijk wanneer Ik u van onder de heidenen zal nemen, zoals in het vorige vers staat: 'Dan zal Ik sprengen' enz.)

En dat was zo. Want na hun bevrijding uit de Babylonische gevangenschap lezen wij niet, dat zij ooit weer tot afgoderij terugkeerden. En zo werd dat woord vervuld: 'Ik zal de namen der Bals van haar mond wegdoen; en zij zullen niet meer bij hun namen gedacht worden' (Hos. 2:16). En hieruit was het duidelijk, dat de bevrijding niet alleen staatkundig, maar ook geestelijk was.

(3) Bij deze bevrijding vermengt God geestelijke beloften met tijdelijke zegeningen. Welnu, die bevrijding waarbij God zowel goede geestelijke als tijdelijke beloften vevrult, is evengoed een geestelijke als een staatkundige bevrijding.

Toen Israël uit Egypte bevrijd werd, waren er geestelijke genades, vermengd met tijdelijke. 'Ik zal ulieden uitleiden van onder de lasten der Egyptenaars en Ik zal u redden uit hun dienstbaarheid en zal u verlossen door een uitgestrekte arm en door grote gerichten' (Ex. 6:5). Hier is een staatkundige bevrijding, en dan volgt: 'En Ik zal ulieden tot Mijn volk aannemen en Ik zal u tot een God zijn'; daar is een geestelijke bevrijding, die ermee verbonden is. Daarop zinspeelt Hij in Ezech. 16:8: 'Als Ik nu bij u voorbijging, zag Ik u, en zie, uw tijd was de tijd der minne; zo breidde Ik Mijn vleugel over u uit en dekte uw

naaktheid; ja, Ik zwoer u en kwam met u in een verbond, spreekt de Heere HEERE en gij werdt Mijne'.

En zo was het bij hun verlossing uit Babel: 'Zie, Ik zal hen vergaderen uit al de landen, waarheen Ik hen zal verdreven hebben in Mijn toorn en in Mijn grimmigheid en in grote verbolgenheid; en Ik zal hen tot deze plaats wederbrengen en zal hen zeker doen wonen' (Jer. 32.37): daar is hun tijdelijke bevrijding; en dan (vs. 38) volgt: 'Ja, zij zullen Mij tot een volk zijn en Ik zal hun tot een God zijn': daar was het een geestelijke bevrijding. Zo ook in ons teksthoofdstuk, Ezech. 37:26 en 27: 'En Ik zal een verbond des vredes met hen maken, het zal een eeuwig verbond met hen zijn; en Ik zal hen inzetten en zal hen vermenigvuldigen, en Ik zal Mijn heiligdom in het midden van hen zetten tot in eeuwigheid. En Mijn tabernakel zal bij hen zijn; Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn'.

(4) Indien hun opstanding uit hun graven als die van Christus' dode lichaam was, dan moest het een geestelijke opstanding zijn. Maar dat was het: 'Uw doden zullen leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan; waakt op en juicht, gij, die in het stof woont, want uw dauw zal zijn als een dauw der moeskruident, en het land zal de overledenen uitwerpen' (Jes. 26:19). Het is Christus Die spreekt: 'Uw dode lichamen' enz., tot de gevangenen Joden, die in de tekst als in de graven worden voorgesteld, en daarom staat er in dit vers, dat zij 'in het stof wonen'. Welnu, Christus belooft hier niet alleen, dat zij zullen opstaan, zoals Zijn dode lichaam; dat wil zeggen als in vereniging met Christus als het Hoofd.

Dat wordt door de apostel verklaard in Romeinen 6:4: 'Gelijkerwijs Christus uit de doden opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, also zouden ook wij in nieuwigheid des levens wandelen'. En daarom moet hier een geestelijke opstanding bedoeld zijn, zogoed als een staatkundige. Hoe staan zij anders als Christus' dode lichaam op?

(5) De waarheid hiervan kan nog nader blijken uit de wijze en door de middelen, waardoor hun opstanding tot stand kwam, namelijk door de profetie (vers 4 en 7). Welnu, de profetieën golden niet alleen hun burgerlijke herstel, maar ook om hen te wekken en te roepen tot bekering, zodat er bevrijding en heiliging zijn zou. Het zou anders een armelijke bevrijding zijn. Want uiterlijk verlost worden en inwendig geknecht blijven door hun oude begeerten, is eigenlijk een bezwaring en geen verlossing. Daarom staat er hier een tweevoudige voorzegging: de één in vers 7, die hun burgerlijke bevrijding betreft; en dan is er nog een voorzegging in vers 10.

De eerste profetie voert een staatkundig leven aan, krachtens hetwelk de beenderen bijéén kwamen, elk been tot zijn been. Maar dat was een leven zonder geest. Dat is een staatkundig leven zonder geestelijke ademtocht. En daarom moet hij opnieuw profeteren om de geest in hen te brengen: 'Gij Geest, kom aan van de vier winden en blaas in deze gedoden, opdat zij levend worden. En ik profeteerde, gelijk als Hij mij bevolen had. Toen kwam de geest in hen, en zij werden levend en stonden op hun voeten, een gans zeer groot heil'. Hier is een geestelijk leven; en dienovereenkomstig legt God Zelf de profetie uit, wanneer Hij ze op de Joden toepast. Hij wijst duidelijk op een dubbele bevrijding: één in vers 12, 'Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk, en Ik zal u brengen in het land Israëls'. Daar hebt ge de *staatkundige* bevrijding.

En dan in vers 13: 'En gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik uw graven zal hebben geopend en als Ik u uit uw graven zal hebben doen opkomen, o Mijn volk. En Ik zal Mijn Geest in u geven en gij zult leven, en Ik zal u in uw land zetten' (vers 14). Daar komt de

Geest erin, en dat is een *geestelijke* bevrijding. Dat bewijzen twee zaken in de woorden duidelijk:

* Het is zulk een werk, dat zij daardoor de Heere zullen kennen (vers 13). Nu de Heere kennen aan het werk van graven openen, betekent Hem zo te kennen, dat u Hem erkent en gelooft, en vreest, en liefhebt en dient. Namelijk Zijn macht erkennen, Zijn beloften geloven, Hem om Zijn goedertierenheid vrezen, en Hem dankbaar liefhebben en dienen, volgens de bekende regel: *woorden van kennis sluiten liefde in zich*.

* Het is zo'n bevrijding, die voltooid wordt met de uitgieting van de Geest: 'Ik zal Mijn Geest in u geven en gij zult leven, en Ik zal u in uw land zetten; en gij zult weten, dat Ik, de HEERE, dit gesproken en gedaan heb, spreekt de HEERE' (vers 14). Zodat wanneer u dit slechts tot een staatkundige bevrijding maakt (zoals sommigen doen) en niet tot een geestelijke, dan berooft u die beenderen van dat vlees en die zenuwen, waarmee God hen bekleedde, of liever, u laat ze liggen als een bonk vlees en beenderen, zonder geest en leven.

(6) Ik zou er nog aan toe kunnen voegen: Zoals hun gevangenschap zowel geestelijk als staatkundig was, zo moet ook hun bevrijding zijn. Of anders: hoe worden hun graven geopend? De opstanding zou geenszins aan de dood beantwoorden, noch de opening van hun graven en het hen eruit brengen zou overeenkomen met de begraving en opsluiting van hen. De bevrijding zou dan nog veel minder zijn dan de slavernij.

(7) De bevrijding had niet aan Gods belofte beantwoord, als ze niet evengoed geestelijk als staatkundig geweest was. Want de belofte bood, zoals ik al aanduidde, hun geestelijke zegeningen aan, zogoed als tijdelijke, om hen zowel te reinigen als te verlossen (vers 23), om een verbond des vredes met hen te sluiten, Zijn heiligdom in hun midden te stellen, hun tot een God te zijn, zowel als hen verlossen.

Daarom blijkt het zeer duidelijk, dat hun bevrijding uit Babel niet slechts staatkundig, maar ook geestelijk was. Zo vindt u de leer nader bevestigd door een voorbeeld, ontleend aan de oude kerk in Babel, namelijk dat wanneer God Zijn kerk en volk komt bevrijden, dat in een wonderlijke weg zal geschieden.

Nuttig gebruik

Nu zijn deze dingen zeer nuttig voor Gods kerk op de dag van heden. Daarom moet Zijn genade en gunstbetoning aan Sion en haar opbouw – wanneer de vastgestelde tijd aangebroken is (en dat is aan het einde der zeventig jaren) – beschreven worden voor de navolgende geslachten (Ps. 102:19). De redding en bevrijding die God voor Zijn kerk in de éne eeuw werkt, dienen nuttig te zijn tot onderricht en troost voor alle volgende eeuwen. En daarom kunnen wij uit deze wonderlijke bevrijding der kerk uit Babel, onderricht en bemoediging ontvangen in de volgende zes waarheden.

1. *Dat geen vijand zo hoog, zo groot en machtig is, dat hij buiten het bereik van Gods arm valt.* Welk een machtige vijand waren de Babyloniërs! Welk een stad, welk een koning, welk een volk waren zij! Hun stad heet de gouden stad. 'Dan zult gij deze spreuk opnemen tegen den koning van Babel, en zeggen: Hoe houdt de drijver op? Hoe houdt de goudene op?' (Jes. 14:4). Ze heet de verwoestende berg, de heerlijkheid der koninkrijken, de hamer der ganse aarde.

Geschiedkundigen delen ons mee, dat de stad zestig mijlen in het rond lag, dat haar muren zo hoog en zo dik waren, dat daarop twee strijdwegens konden rijden; ze hadden honderd grote poorten, vele ervan van koper. Hun vorst werd genoemd 'koning der koningen', vol 'sterkte en eer' (Dan. 2:37). Hij heet 'morgenster, zoon des dageraads' (Jes. 14:12). Zo groot is hij, dat hij in de trots van zijn hart godslasterlijk handelt en met Gods macht wedijvert. 'Ik zal ten hemel opklimmen, ik zal mijn troon boven de sterren Gods verhogen, en ik zal mij zetten op den berg der samenkomst aan de zijden van het noorden. Ik zal boven de hoogten der wolken klimmen, ik zal den Allerhoogste gelijk worden' (Jes. 14:13v.). En als u let op haar inwoners, zij worden Babels helden' genoemd (Jer. 51:30). En toch, hoe gemakkelijk en hoe plotseling verwoest God de Babylonische macht, breekt de koperen poorten af en snijdt de ijzeren barrières stuk.

2. De kerk kan nooit zo laag zakken, dat ze niet meer te helpen zou zijn. Ze moge dan als een schip in een storm heen en weer geslingerd worden en bijna zinken, maar Christus is in het schip. Hij kan de storm stillen en maken, dat de winden en zeeën Hem gehoorzamen. Nooit verkeerde er een volk in een wanhopiger en beklagenswaardiger toestand dan de kerk in Babel. Daarom wordt ze hier voorgesteld door beenderen, dode beenderen, dorre beenderen, in een open vallei verstrooid liggende beenderen. Er is geen leven of hoop op leven in hen. En toch worden deze beenderen bij elkaar gebracht, elk been bij zijn been, en weer levendgemaakt. O, die macht van God! 'Al laagt gijlieden tussen twee rijen van stenen, zo zult gij toch worden als vleugelen ener duive, overdekt met zilver, en welker vederen zijn met uitgegraven géluwen goud' (Ps. 68:14).

3. Hoe zwak en dwaas is 's mensen wijsheid om zich tegen Christus' kerk te stellen. Want zij is Gods enige belang, dat Hij op Zich nam te beschermen. En de poorten der hel zullen niets tegen haar vermogen. Het betekent de Almachtige de handschoen toewerpen en met de almachtige Voorzienigheid worstelen, precies alsof een worm zich zou voornemen een berg af te graven, of een arme vlieg om de beweging van een molensteen stop te zetten. O, wat dwaas! Het is heel zondig, geheel zónder uitwerking, en uiterst vernietigend; en daarom het toppunt van dwaasheid!

(1) Het is zondig, want alles wat men tegen de kerk doet, doet men tegen God. En daarom heten de vijanden der kerk Gods vijanden, en degenen die zich tegen haar verenigen, verbinden zich volgens de Schrift tegen God: 'Uw vijanden maken getier, en Uw haters steken den kop op' (Ps. 83:2). En zie nu, hoe dat uitgelegd wordt: 'Tegen U hebben zij een verbond gemaakt' (vers 6). Als de kerk de woonstede van God is, zoals zij dat is, dan betekent het haar geweld aandoen een krachtige inbreuk maken op Gods recht. En Hij zal stellig allen verdrijven, die daarin een hand hebben.

(2) Het zal stellig geen goed gevolg hebben. 'Wie heeft zich tegen Hem verhard en vrede gehad?' (Job 9:4). Lees Jesaja 8:9v.: 'Vergezelt u tezamen, gij volken, doch wordt verbroken; en neemt ter ore, allen gij, die in verre landen zijt; omgordt u, doch wordt verbroken; omgordt u, doch wordt verbroken. Beraadslaagt een raad, doch hij zal vernietigd worden; spreekt een woord, doch het zal niet bestaan; want God is met ons'.

(3) Het is een zeer vernietigende onderneming. God zal niet altijd verdragen. Hij kan, bij een grote terging, tijdelijk Zijn volk in de hand der vijanden overgeven; en die kunnen wreed met hen handelen. Maar dat zal hun duur komen te staan, want God zal het hun

in wraak toerekenen. Zo is het hier: God gaf de kerk over in Babels macht, en Babel was onbarmhartig en wreed voor haar. 'Ik was op Mijn volk zeer toornig, Ik ontheiligde Mijn erve en Ik gaf hen over in uw hand; doch gij beweest hun geen barmhartigheden, ja zelfs over den oude maaktet gij uw juk zeer zwaar'. En zie, hoe God dat vergeldt: 'Daarom zal er over u een kwaad komen, gij zult den dageraad daarvan niet weten' (vers 11).

Dat lezen wij ook in Zacharia 1:15: 'Ik ben met een zeer groten toorn vertoornd tegen die geruste heidenen; want Ik was een weinig toornig, maar zij hebben ten kwade geholpen'. Daarom zendt Hij, volgens vers 18, vier timmerlieden (Statenvertaling: smeden) om de hoornen af te snijden, dat wil zeggen de macht, die Juda en Jeruzalem verstrooide. Nu, ga heen en zet de toornige wereld, dat al haar list en voornemens tegen Christus' Kerk stellig op niets uitloopen, dat zij nooit hun doel zullen bereiken. Christus' wijsheid maakt de wijsheid der mensen in hun diepste voornemens en hoogste vervolgingen ijdel.

Het was een opmerkelijke uitspraak van Hamans vrouw: 'Indien Mordechai, voor wiens aangezicht gij zijt begonnen te vallen, van het zaad der Joden is, zo zult gij tegen hem niets vermogen, maar gij zult gewisselijk voor zijn aangezicht vallen' (Esther 6:13). Dat gebeurde, naar blijkt. Want een bekende waarheid uit die dagen, zelfs onder de heidenen, luidde, dat geen macht of list slagen kon tegen het zaad van God. Dat was Hamans ondergang, en zo was het bij meerderen, vóór hem. Hierdoor ging Farao met heel zijn leger ten onder. En hetzelfde deed Babel met al haar vorsten. 'Zie, zegt God, Ik zal Jeruzalem stellen tot een drinkschaal der zwijmeling allen volken rondom' (Zach. 12:2).

4. *Daaruit kunnen wij leren, dat Christus te bestemder tijd de totale vernietiging wil van alle vijanden van Hemzelf en van Zijn Kerk.* Want Hij is 'der gemeente gegeven tot een Hoofd over alle dingen' (Ef. 1:22). 'God is Heerser in Jakob, ja tot aan de einden der aarde, sela' (Ps. 59:14). Zijn wereldregering is gericht tegen de vijandschap der goddelozen, om hen in het heden te bepalen en te beperken, en om hen tenslotte, als Hij Zijn doel met hen bereikt heeft, uit te roeien en te vernietigen.

De Heilige Geest deelt ons in 1 Korinthe 15:25 mee: 'Want Hij moet als Koning heersen, totdat Hij al de vijanden onder Zijn voeten zal gelegd hebben'. De Kerk heeft drie grote vijanden: de antichrist, de satan en de zonde.

(1) *De antichrist.* Hij is een wrede, bloedige vijand, maar zijn tijd is al bijna om. Er zal eerlang een fiool op de troon van het beest uitgegoten moeten worden, dat het zal doen beven, Openb. 17. Het leed gedurende enkele jaren aan tering, en zijn thans schijnbare herstel is slechts een opleving vóór de dood, zoals dat bij die ziekte voorkomt. De Heere zal hem weldra met de adem van Zijn mond verteren en hem met de schittering van Zijn komst vernietigen.

(2) *Satan* is de grote berover van de vrede, troost en gemeenschap met God. Maar wat zegt de Schrift? 'De God des vredes zal den satan haast onder uw voeten verpletteren' (Rom. 16:20). ***Het duurt niet lang, eer Hij hem voor duizend jaar zal binden, zodat hij de volken niet meer bedriegen kan.*** En tenslotte zal Hij 'hem in den poel des vuurs en sulfers werpen, alwaar het beest en de valse profeet zijn' (Openb. 20:10).

(3) *De zonde* is de ergste van allemaal; een vijand van God, van Christus, van de Geest

des Heeren en van de ziel. Ze verwoest onze genadegaven, bevlekt onze plichten, verlaagt onze aandoeningen, vermindert onze heiligmaking en onderbreekt onze voortgang op alle wegen der heiligheid.

Maar Christus wil Zijn Koninkrijk niet overgeven, eer Hij de zonde vernietigd heeft. Ze wordt vergeven in de wedergeboorte, zodat ze niet kan verdoemen. Ze wordt gemortificeerd (= gedood) in de heiligmaking, zodat ze niet kan regeren. Maar ze zal haastig verwoest worden, zodat ze er niet zijn zal. 'Wanneer dit verderfelijke zal onverderfelijke aangedaan hebben', dan zal dat lied gezongen worden: 'Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning? De kracht der zonde is de wet' enz. (1 Kor. 15:54w.).

5. *Welk een aansporing behoorde dit tot het gebed te zijn!* Zonder gebed is er geen bevrijding. De Joden konden zonder dat niet uit Babel bevrijd worden. 'Aldus zegt de Heere God: Ik zal hiervoor van het huis Israëls gezocht worden, om het voor hen te doen. Ik zal hen met mensen vermenigvuldigen als een kudde.' En verder: 'Want zij profeteren valselijk in Mijn Naam. Ik heb hen niet gezonden, spreekt de HEERE. Want zo zegt de HEERE: Zekerlijk, als zeventig jaren te Babel zullen vervuld zijn, zal Ik ulieden bezoeken en Ik zal Mijn goed woord over u verwekken, u wederbrengende tot deze plaats. Want Ik weet de gedachten, die Ik over u denk, spreekt de HEERE, gedachten des vredes en niet des kwaads, dat Ik u geve het einde en de verwachting. Dan zult gij Mij aanroepen en heengaan en tot Mij bidden; en Ik zal naar u horen. En gij zult Mij zoeken en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw ganse hart. En Ik zal van ulieden gevonden worden, spreekt de HEERE, en Ik zal uw gevangenis wenden, en u vergaderen uit al de volken en uit al de plaatsen, waarheen Ik u gedreven heb, spreekt de HEERE; en Ik zal u wederbrengen tot de plaats, vanwaar Ik u gevankelijk heb doen wegvoeren', Jer. 29:9-14).

6. Welk een bemoediging is hier voor al het volk des Heeren tot geloof en vertrouwen! Al is de kerk in de droevigste toestand, al is zij even doods en in het graf als de dorre doodsbeenderen in de open vallei, toch wil God op haar ademen door de Geest der profetie en leven in haar doen komen, en zij zal leven. Want 'Hij heeft des geestes overig' (Mal. 2:15). Vertrouw daarom op de Heere te allen tijde, o gij volk!

Preek 4

Daarom, profeteer, en zeg tot hen: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk, en Ik zal u brengen in het land Israëls. Ezechiël 37:12

De lering die ik uit deze woorden genomen heb, is: ***Wanneer de Heere Zijn volk komt bevrijden uit hun lijden en verdrukkingen, zal dat op een wonderlijke wijze geschieden.***

- XI. Zo was 't al bij het begin der verlossing van Israël uit Egypte, heb ik u uiteengezet.
 XII. Zo was het in het voorbeeld van de tekst. De verlossing der kerk uit Babel vanouds, zoals ik dat in een vorige verhandeling besprak.
 XIII. En zo zal het zijn tot het einde. De bevrijding en redding, welke God voor Zijn volk op de laatste dag bewerken zal, zal in grootheid en heerlijkheid alle vroegere verlossingen te boven gaan, die ooit voor de kerk gewrocht zijn.
 Ik beloofde dat door twee voorbeelden te verduidelijken.
 A. In Zijn verlossing van Zijn oude volk, de Joden, en het hen uit hun graven doen opkomen, waarin zij nu 1600 jaar gelegen hebben.
 B. In de verlossing van Zijn huidige kerk onder de heidenen, uit de macht van de antichrist, waaronder zij nu al 1200 jaar heeft verkeerd.

A. De verlossing en het herstel der Joden, het oude volk Gods, uit de huidige staatkundige verstrooiing en slavernij, waarin zij thans verkeren, en uit de blindheid en het oordeel, waaronder zij thans zijn. Ik zal op de volgende manier te werk gaan.

- XIV. U aantonen, dat de huidige staat en toestand der Joden een groot oordeel betekent.
 XV. Dat er een tijd komt, wanneer zij van dit oordeel zullen verlost en bevrijd worden.
 XVI. Dat deze bevrijding op een zeer wonderlijke manier zal bewerkt worden.
 XVII. Daarna beantwoorden wij de bezwaren, en passen wij het toe.

I. De huidige staat der Joden betekent een groot oordeel, hetzij men het uitwendig of inwendig beschouwt.

(1) Beschouw hen met betrekking tot hun uitwendige staat; dat is een staat van een zeer groot oordeel. Want welk groter oordeel (kan er zijn) voor een volk, dan ontvolkt, thuis vernietigd en in het buitenland verstrooid, en tot een spot en verachting, en tot 'n spreekwoord gemaakt te worden op de ganse aarde! En juist dat is de toestand der Joden, van dat ellendige volk, tot op de dag van heden.

a. Ze zijn ontvolkt. Ze zijn niet alleen (Lo ammi) dat wil zeggen: *niet Mij volk*, maar staatkundig bezien in het geheel geen volk meer; namelijk, zij vormen geen koninkrijk, geen gemenebest; zij zijn geen natie meer.

b. Zij zijn een verstrooid geslacht van mannen en vrouwen, en dat over heel de aarde. Daarom schrijft Jakobus *aan de twaalf stammen in de verstrooiing*, of die in het buitenland verspreid zijn. Nooit werd een volk in de wereld zo oordeelkundig verstrooid als zij. Er gebeurde hetgeen God hun voorspeld had bij hun eerste komst in Kanaän, dat, indien zij hun plicht deden en God vreesden en Zijn geboden onderhielden, Hij hen in dat land zou bevestigen en hen daar zou zegenen. Maar indien zij Hem vergaten en zelfzuchtig werden en achteruitsloegen en zich van Zijn geboden afwendden, dan zou Hij hen verdrijven en verstrooien, en zij zouden uit het land gerukt worden, en de Heere zou hen van het éne eind der aarde tot het andere verstrooien onder alle volken. En dat is nu juist hun huidige toestand. God heeft het precies vervuld. Er bestaat geen verspreid of zwervend volk als de Joden zijn op aarde. Christus zei,

wat de vrucht zou zijn van hun doden der profeten en van het verachten van de genade des Evangelies: 'Uw huis worde u woest gelaten' (Matth. 23:38). Gods huis en uw eigen huizen, de tempel waarop u vertrouwd, en uw woningen waarin gij zondigde, zullen beide verwoest en gij eruit verdreven worden.

De Heere doe ons allen daardoor wakker worden! Het is een verkeerd rusten op voorrechten, wanneer het Israël Gods tot zwervers op aarde gemaakt wordt. Het is vreselijk, wanneer de ongerechtigheid der zonde en de strengheid van de gerechtigheid elkaar ontmoeten. Zonde is steeds uitwerping geweest. Ze wierp de engelen uit de hemel, Adam uit het paradijs, Kaïn uit de kerk en Israël uit het land.

c. Voeg verder nog aan hun oordeel in deze staat toe, dat zij tot smaad en spot der mensen worden. En dat is inbegrepen, wanneer God dreigt hen tot de staart te maken: 'Gij zult tot een staart zijn' (Deut. 28:44), en tot een spreekwoord en schimp onder alle volken. En dat is tot een benaming geworden. Want zo zijn de Joden tot heden, ze zijn tot een algemeen gezegde geworden. Wanneer u iemand in de meest laakbare zin wilt beschrijven, dan zegt ge: *hij is echt een jood*, alsof hij wilde zeggen, dat hij de minste en slechtste van de mensheid is. Ze zijn een volk, dat door alle naties veracht wordt, het uitvaagsel en een vloek.

2. Bezie ze met het oog op hun geestelijke staat, en dat is een staat vol oordeel. Want zij zijn niet alleen uit hun land geworpen, maar – en dat is nog vreselijker! – zij zijn van de Heere verstoten. God heeft dat volk verstoten. Zij liggen onder tal van geestelijke oordelen. Al hun voorrechten zijn verloren: hun ogen verblind, hun oren verstopt en hun harten verhard. Zij zijn uit het verbond en buiten Gods zorg geworpen. 'Ik zal ulieden niet meer weiden; wat sterft, dat sterve' (Zach.11: 9). En in het volgende vers zegt God: 'Ik nam Mijn stok LIEFLIJKHEID, en Ik verbrak denzelven'. Onder die stok 'Lieflijkheid' moet men *Gods verbond* verstaan. 'Ik nam Mijn stok Lieflijkheid, en Ik verbrak denzelven, tenietdoende Mijn verbond, hetwelk Ik met al deze volken gemaakt had'. *Gods verbond* heet een 'stok', om de kracht en steun aan te duiden, die het geeft; en het heet 'Lieflijkheid' om drie redenen.

- Omdat God Zich verbindt om onze Verbondsgod te zijn; en Hij is het beminnelijkste Voorwerp in de hemel en op de aarde.
- Het heet Lieflijkheid vanwege de stof waaruit het verbond bestaat, namelijk de heiligheid van zijn voorschriften, de uitnemendheid van zijn vertroosting en de heerlijkheid van zijn loon.
- Omdat het verbond een lieflijkheid over ons brengt in de inzettingen die het voorschrijft en in de voorrechten die het verschaft. De ordinantiën en voorrechten van het verbond zijn de lieflijkheid van een volk.

Welnu, als God Zijn stok Lieflijkheid verbreekt, Zijn verbond met Zijn volk verbreekt en hen uit het verbond werpt, dan moet dat stellig het ergste van alle oordelen zijn. Dus is het zeer zeker, dat de huidige staat der Joden een zeer vreselijke staat is, zowel in als uitwendig, staatkundig en geestelijk.

3. Hun oordeel is groter dan ooit aan enig volk, zowel naar eigenschap als in duur werd toegebracht.

- (1) Wat de eigenschap of aard betreft, bijvoorbeeld hen te oordelen voor al het bloed van al Gods heiligen en martelaren) dat ooit sinds Abels dag tot de dag van hun verwerping vergoten werd. Was dat geen vreselijk oordeel! Christus zegt tot hen: 'Op u komt al het

rechtvaardige bloed, dat vergoten is op de aarde, van het bloed des rechtvaardigen Abels af, tot op het bloed van Zacharia' enz. (Matth. 23:38). De uiterste toorn in deze wereld over hen brengen, is een zeer groot oordeel. En dat deed God. 'De toorn is over hen gekomen tot het einde' (1 Thess. 2:16).

- (2) Deze oordelen zijn zeer groot in duur. Zij verkeerden onder zeer grote oordelen in Egypte, en het duurde lange tijd, maar dat was slechts 215 jaar. Het oordeel van Babel was een droeve gevangenschap, maar die duurde slechts 70 jaar. Maar het oordeel, waaronder zij thans verkeren en verkeerd hebben, rustte al gedurende 1600 jaar op hen, en nog gaat het door; en zij moeten er nog langer onder liggen.

II. Zij zullen bevrijd en verlost worden van al deze oordelen, van alle uitwendige oordelen en van alle innerlijke en geestelijke oordelen.

Er is een tijd aanstaande, en – naar ik geloof – zeer nabij, wanneer dit arme volk, dit bezochte volk Gods, dat tot Gods verbond behoort, weer hersteld en bevrijd en een volk worden zal, en de grootste barmhartigheid en zegen voor de wereld zal worden.

1. *Zij zullen naar hun eigen land teruggebracht worden van alle tijdelijke oordelen, waar zij thans onder liggen.*
2. *En zij zullen tot Christus bekeerd en gered worden, en zo bevrijd worden van al hun geestelijke oordelen.* Het is voor ons van groot gewicht dit te verstaan.

1. Zij zullen weer naar hun eigen land teruggebracht worden. Dat is een grote waarheid, al weet ik, dat sommigen die niet zullen toestemmen. Er zijn er velen, die niet willen geloven dat zij ooit nog eens bekeerd zullen worden; en velen die wel aan hun bekering geloven, willen niet geloven dat zij ooit naar hun eigen land zullen terugkeren, en hun eigen erfenis bezitten en weer op de heilige berg wonen. Maar dat zoiets gebeuren zal, lijkt mij zeer duidelijk.

(1) En wel, vanwege hun uittocht uit Egypte vanouds. Want zoals ik u al eerder gezegd heb, werd Israëls bevrijding uit Egypte zo door God bedacht en ontworpen, om het grote voorbeeld te worden voor alle latere bevrijdingen, die God voor Zijn Kerk bewerken zal. Welnu, toen God Israël uit Egypte bevrijdde, werd hun bevrijding vervuld in Kanaän. Egypte was de plaats vanwaar zij werden bevrijd, en Kanaän de plaats waar zij zich vestigden. En zo zal het zijn, wanneer God hen tenslotte bevrijdt. Dan zal Hij hen uit alle landen vergaderen en hen in hun eigen land vestigen. Daar is de Schrift vol van. *'Want de HEERE zal Zich over Jakob ontfermen en Hij zal Israël nog verkiezen, en Hij zal hen in hun land zetten; en de vreemdeling zal zich tot hen vervoegen, en zij zullen het huis van Jakob aanhangen. En de volken zullen hen aannemen en in hun plaats brengen; en het huis Israëls zal hen erfelijk bezitten in het land des HEEREN, tot knechten en tot maagden; en zij zullen gevankelijk houden degenen, die hen gevangen hielden, en zij zullen heersen over hun drijvers'* Jes. 14:1v.). Nu zeg ik, dat deze Schrift nog nooit vervuld werd. Ze vond een gedeeltelijke vervulling in hun bevrijding uit Babel, maar tot op heden nooit volledig.

- a. Want hoe heerste Israël bij die verlossing, over hun onderdrukkers, en namen zij degenen gevangen, die hen gevangen genomen hadden? Ik vind er velen, die dit niet met hun verlossing uit Babel kunnen overeenbrengen. Daarom vertellen zij ons, dat dit blijkbaar vervuld werd in een geestelijke betekenis in de dagen van het Evangelie, toen de apostelen een groot deel van de heidenwereld veroverden tot gehoorzaamheid aan Chris-

tus. Maar dat kan niet de betekenis der tekst zijn. Want wanneer de heidenen toegebracht worden, dan worden de Joden verstoten. Ja, de apostel vermeldt in Romeinen 11, dat juist hun afbraak de aanneming der heidenen was. *Door hun val kwam de zaligheid tot de heidenen. Hun verwerping is de verzoening der wereld; en verder: de takken werden afgebroken, en gij (en dan spreekt hij over de heidenen, de kerk uit de heidenen), gij die een wilde olijfboom zijt, wordt onder hen (zoals wij het lezen) ingeënt, maar ze worden ingeënt in hun plaats.* Dat is een schriftwoord om te bewijzen, dat de kerk van niet-Joodse gelovigen met God in het verbond zijn. Want zij zijn even wezenlijk in Abrahams verbond, als de Joden het ooit waren. Want de Joden werden afgebroken en de heidenen (de wilde olijfboom) werden in hun plaats ingeënt, en hebben zo mét hen deel aan de wortel en de vettigheid van de olijfboom. Dat kan dus strekken tot zeer groot nut in de gewichtige leer van het verbond en de Doop van het zaad der gelovigen. Maar ik keer terug. Als de Joden verstoten werden, toen de heidenen toegebracht werden, dan kan het niet de betekenis van de aangehaalde tekst uit Jesaja 14 zijn, en bijgevolg moet de bedoeling ervan zijn: *hun terugkeer naar hun eigen land.*

- b. Die terugkeer naar hun land zal zodanig zijn als zij nog nooit kenden, want ze zal verzoet worden niet alleen met een rust van smart en harde slavernij, maar ook van vrees. Nu, zo'n terugkeer hadden zij tot de dag van heden nog nooit.
- c. Deze terugkeer zal plaatshebben, (volgens Jesaja 14) wanneer Babel verwoest wordt. Dat is daarom voor mij een duidelijk bewijs van de voorhanden zaak.

(2) U hebt een oude profetie, die juist op die zaak wijst. *'Juicht, gij heidenen met Zijn volk (dat wil zeggen gij heidenen mét de Joden, want Hij had geen ander volk op de wereld dan hen!); want Hij zal het bloed Zijner knechten wreken; en Hij zal de wraak op Zijn tegenpartijen doen wederkeren, en verzoenen Zijn land en Zijn volk'* (Deut. 32:43). Deze woorden zijn een gedeelte van dat beroemde, laatste profetische lied van Mozes, dat hij sprak voor de oren der ganse gemeente van Israël (Deut. 31:30). En dit zijn de laatste woorden van dat lied, en ze bevatten duidelijk een profetie van de roeping en vestiging der Joden in hun eigen land in het laatste der dagen. Naar mijn gedachte kan er geen andere aanvaardbare zin aan gegeven worden. Ze moeten bedoeld zijn voor de dagen des Evangelies, omdat de apostel Paulus juist deze profetie op die dagen toepast: *'Wederom zegt Hij: Weest vrolijk, gij heidenen, met Zijn volk'* (Rom. 15:10). Welnu, als dit van de dagen des Evangelies bedoeld wordt, dan moet het óf van de eerste óf van de laatste dagen des Evangelies bedoeld zijn. Maar het kan niet van de eerste dagen des Evangelies bedoeld zijn, want de Joden werden verstoten althans de grote meerderheid, toen de heidenen aangenomen werden. Hoe konden dus de heidenen zich mét de Joden verheugen om deze grote genade voor Joden en heidenen?

Bovendien moet het gebeuren op een tijd van wraak: *'Ik zal Mijn pijlen dronken maken van bloed en Mijn zwaard zal vlees eten, van het bloed des verslagenen en des gevangenen, van het hoofd af zullen er wraken des vijands zijn'* (Deut. 32:42). En dan volgt: *'Juicht, gij heidenen, met Zijn volk'*, enz. En zo wijst dit heen naar de tijd, dat de volheid van de Joden en heidenen beide zal aanbreken. Want dan zal God de vijanden zowel van de Joden als van de heidenen vernietigen. Want waarom worden zij anders opgeroepen om zich samen te verheugen, dan omdat God hem zal vernietigen, die beider gemeenschappelijke vijand was? En dat is de antichrist, die in deze tekst bedoeld wordt *'van het begin der wraken op den*

vijand' (zoals wij dat lezen), maar in het Hebreeuws staat: *'met het hoofd van den wraakzuchtigen vijand'*. En dat wijst zo duidelijk aan, met wiens bloed Gods pijlen dronken zullen worden, namelijk met het hoofd van de wraakzuchtige vijand. En wie was die wraakzuchtige vijand anders dan Babel? En wie is het hoofd van deze vijand van de Kerk anders dan de antichrist? Dus is dit de betekenis: Babel zal vallen, en de antichrist zal vernietigd worden. Dan zullen niet alleen de heidenen, maar ook de Joden verlost en teruggebracht worden, en zo zullen Joden en heidenen samen de Heere toebehoren.

Dan zal deze profetie vervuld worden die wij lezen in Openbaring 19: 1: *'En na dezen (dat wil zeggen na de uitgieting van de vijfde fiool op Babel) hoorde ik een grote stem ener grote schare in den hemel'* (dat wil zeggen in de Kerk). *En in die hemel wordt een stem van een grote schare gehoord. Want nu zijn de Joden binnengegaan; en let nu op hetgeen er volgt. Zij zongen: 'Hallelujah! De zaligheid en de heerlijkheid en de eer en de kracht zij den Heere onzen God.'* Welnu, wat betekent dat woord 'hallelujah' hier? Het bevat veel onderricht. Het is een Hebreeuws woord en betekent: 'Prijst gijlieden den Heere!' Het is een woord, dat in heel het Nieuwe Testament niet gebruikt wordt dan alleen in dit boek der Openbaring; en niet in heel dit boek, maar alleen in hoofdstuk 19, en in dat hoofdstuk viermaal, namelijk in de verzen 1, 3, 4 en 6. In elk vers wordt het gebruikt om de vreugde der Kerk uit te drukken over de val van de grote hoer. Deze manier van uitdrukken werd tot nog toe niet gebruikt. U vindt de Kerk, voortgekomen uit de heidenen, vaak God grootmaken, door heel het boek der Openbaring, maar wij vinden dit 'hallelujah' niet eerder dan in hoofdstuk 19. De reden daarvan is, dat hoofdstuk 19 de verklaring is van de zesde fiool; en onder die fiool worden de Joden bekeerd. Openbaring 16. En daarom wordt d am pas dit Hebreeuwse woord ingevoerd in het lied der Kerk, om ons te bewijzen, dat wanneer de Joden bekeerd zijn, de Joden en heidenen samen God zullen grootmaken. En zo wordt Mozes' profetie vervuld: 'Juicht, gij heidenen, met Zijn volk!'

(3) Deze terugkeer der Joden naar hun eigen land wordt voorzien als  en van de bijzondere zegeningen van de tijden van Christus. *'Want het zal geschieden te dien dage, dat de Heere ten anderen male Zijn hand aanleggen zal om weder te verwerven het overblijfsel Zijns volks, hetwelk overgebleven zal zijn van Assyrië, en van Egypte, en van Pathros, en van Morenland, en van Elam, en van Sinear, en van Hamath, en van de eilanden der zee. En Hij zal een banier oprichten onder de heidenen, en Hij zal de verdrevenen van Israël verzamelen, en de verstrooiden uit Juda vergaderen van de vier einden der aarde'* (Jesaja 11:11v.). Dat is een duidelijke profetie van hun terugroeping. Maar, – zult u zeggen – *wanneer zal dat dan geschieden?*

Let dan op de vorige verzen 6, 7 en 8. Het gebeurt, *wanneer de wolf met het lam zal verkeren, en de luipaard bij de geitenbok nederliggen; en het kalf en de jonge leeuw en het mestvee tezamen, en een klein jongskens zal ze drijven;* enz. Dat slaat op de tijd die zal volgen op de ondergang van het Beest, op de vredige tijden van Christus' regering. Let nu op! Op die dag zal het geschieden, dat de Heere Zijn hand weer voor de tweede maal zal 'aanleggen' om Israëls overblijfsel, dat wil zeggen, de Joden te herstellen.

Een ander bewijs is Jesaja 60: 21. *'Uw volk zullen altezamen rechtvaardigen zijn, zij zullen in eeuwigheid de aarde erfelijk bezitten.'* En vers 16 (luidt): *'Gij zult de melk der heidenen zuigen en gij zult de borsten der koningen zuigen; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, uw Heiland en uw Verlosser, de Machtige Jakobs'*.

Een ander bewijs is Jeremia 30: 2 v. *'Schrijf u al de woorden, die Ik tot u gesproken heb,*

in een boek. Want zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik de gevangenis van Mijn volk Israël en Juda wenden zal, zegt de HEERE; en Ik zal hen wederbrengen in het land, dat Ik hun vaders gegeven heb, en zij zullen het erfelijk bezitten' Kan enig ding dus duidelijker zijn dan dit is? Het laat zich niet redelijk indenken, dat die belofte haar volledige vervulling kreeg bij hun verlossing uit Babel. Want die betrof slechts de verlossing van Juda, de twee stammen, maar niet de verlossing van Israël, de tien stammen. Want ofschoon de twee stammen terugkeerden, toch deden dat de tien stammen tot nu toe nog niet. Maar de belofte betekent de terugvoering uit de gevangenschap van Israël én Juda, dat wil zeggen van de twaalf stammen.

Tegenwerping: Iemand zegt over deze tekst, *dat het niet waarschijnlijk lijkt, dat de Joden weer naar hun eigen land zullen terugkeren. Want, zegt hij, het is heel moeilijk om te berichten wáár de tien stammen verblijven.*

Een vreemde redenering van een geleerd man! Alsof de vervulling van de belofte zou afhangen van zijn kennis! Inderdaad, als God niet wist waar zij waren, zou hij wel gelijk kunnen hebben. Maar als Hij het weet, betekent het geen belemmering van de belofte, al weten wij het niet. En dat God het weet, is duidelijk uit de verzen 10 en 11. 'Gij dan, vrees niet, o Mijn knecht Jakob, spreekt de HEERE, ontzet u niet, Israël; want zie, Ik zal u uit verre landen verlossen, en uw zaad uit het land hunner gevangenis; en Jakob zal wederkomen en stil en gerust zijn, en er zal niemand zijn, die hem verschrikke. Want Ik ben met u, spreekt de HEERE, om u te verlossen'. 'Hooft des HEEREN woord, gij heidenen, en verkondigt in de eilanden, die verre zijn, en zegt: Hij, Die Israël verstrooid heeft, zal hem weder vergaderen' (Jer. 31:10), dat wil zeggen in hun eigen land.

En Ezechiël zegt in hoofdstuk 34: 23v: 'Ik zal een enigen Herder over hen verwekken, en Hij zal hen weiden, namelijk Mijn Knecht David; Die zal hen weiden; en Mijn Knecht David zal Vorst zijn in het midden van hen; Ik, de HEERE, heb het gesproken'. Dat wordt gezegd van Christus, en het betreft de tijd, wanneer Hij over de Joden zal regeren. Het is hetzelfde als de engel tot Maria sprak: 'Zie, gij zult een Zoon baren, en zult Zijn Naam heten JEZUS. Deze zal groot zijn en de Zoon des Allerhoogsten genaamd worden; en God de Heere zal Hem den troon Zijns vaders Davids geven; en Hij zal over het huis Jakobs Koning zijn in der eeuwigheid, en Zijns Koninkrijks zal geen einde zijn' (Luk. 1:31-33). Dat is een koninkrijk dat Christus bezitten moet bij de bekering der Joden. Dus is hier een duidelijke belofte, ja belofte na belofte, inzake hun zich weer vestigen in hun eigen land, als een bijzondere zegen van Christus' tijden. De Schriften zijn zeer duidelijk, die deze waarheid bewijzen (Zach. 3:9; 14, 9 en 11).

En werkelijk, om dit te bewijzen zijn er veel argumenten.

a. De Joden zullen weer een volk worden.

Een deel van hun huidige oordeel is de ontvolking en verwoesting als natie. Daarom staat er geschreven, dat de Israëlieten vele dagen zonder koning en zonder priester zullen blijven, en geen volk zullen zijn. Hoséa 3. Hun burgerlijke regeringsvorm zal geheel verbroken en verwoest zijn; en dat is hetgeen God dreigt: 'Ik zal het koninkrijk van het huis van Israël doen ophouden' (Hoséa 1:4). Dat werd letterlijk vervuld in het negende jaar van Hosea's regering. Want toen werd, na 41 jaar wankelen, het rijk van Israël totaal verbroken; en zo is het tot op heden gebleven. Maar dit Lo-Ammi, 'niet Mijn volk' zal weer een volk worden, deze kleine zal een sterke natie worden; Hoséa 3.

'Te dien dage, spreekt de HEERE, zal Ik haar, die hinkende was, verzamelen, en haar,

die verdreven was, vergaderen, en die Ik geplaagd had. En Ik zal haar, die hinkende was, maken tot een overblijfsel, en haar, die verstoten was, tot een machtig volk' (Micha 4:6v.). Hier is een duidelijke belofte, dat zij weer een volk worden. En let erop: *Dat gebeurt in de laatste dagen*, zoals in vers 1 staat: 'Maar in het laatste der dagen zal het geschieden, dat de berg van het huis des HEEREN zal vastgesteld zijn op den top der bergen', enz. Welnu, als zij weer een volk zullen zijn, dan moeten zij een plek hebben, een land om als volk in te wonen. Zij kunnen geen volk onder de andere volken zijn; en als zij een apart volk worden, dan moeten zij ook een apart land hebben. En welk land is dan zo waarschijnlijk als hun eigen land, dat God beloofd had?

b. Zij zullen niet alleen weer een volk zijn, maar een zeer beroemd volk zijn, het grootste ter wereld in eer en heerlijkheid.

De arme Joden, die verstrooid waren en tot heden toe verstrooid zijn over alle volken en door alle volken bespot worden, zullen binnenkort het heerlijkste volk ter wereld worden, en moeten in de hoogste achting bij de wereld komen. Tien mannen zullen dan de slippers van hem die een Jood is, aangrijpen en zeggen: 'Wij zullen met u gaan, want de Heere is met u'; Zach. 8. En gelijk Jesaja zegt: 'Maak u op, word verlicht, want uw Licht komt, en de heerlijkheid des HEEREN gaat over u op. Want zie, de duisternis zal de aarde bedekken en donkerheid de volken; doch over u zal de HEERE opgaan, en Zijn heerlijkheid zal over u gezien worden. En de heidenen zullen tot uw licht gaan' (Jes. 60:13).

c. Het blijkt verder, dat zij weer een volk zullen worden, omdat zij een kerk voor Christus zullen zijn.

Dat zal ik u uiteenzetten, wanneer ik tot het volgende punt kom, om namelijk over hun bekering te spreken.

d. Het oordeel waaronder de Joden verkeren, is een verstrooiing onder alle naties.

Zij worden verspreid over alle windstreken der wereld, naar Oost en West, Noord en Zuid. En zal dan hun barmhartigheid niet even groot zijn als hun oordeel? Zal hun herstel niet overeenkomen met hun verstrooiing? Daarom moeten zij teruggebracht worden naar hun eigen land. Het land Kanaän is van hen door een speciaal eigendomsrecht, dat door de Hemel verzegeld is. En zij worden verdreven vanwege hun opstand tegen God. Daarom, wanneer zij berouw zullen hebben en tot hun gehoorzaamheid weerkeren, wat verhindert dan, dat zij tot hun oude erfenis zouden teruggaan? *'Ik zal uw zaad van den opgang brengen en Ik zal u verzamelen van den ondergang. Ik zal zeggen tot het noorden: Houd niet terug; breng Mijn zonen van verre en Mijn dochters van het einde der aarde'* (Jes. 43:5v.). Welnu, dat bewijst dat hun bijeenvergadering even wereldwijd zijn zal als hun verspreiding.

Maar hoe zal God voor hen zorgen?

Hij deelt u mee, dat Hij hen voeden zal met de erfenis van hun vader Jakob. Nu, wat is Jakobs erfenis anders, dan het land Kanaän, dat God in Gen. 35:12 nauwkeurig als een erfenis beloofde voor Jakob en diens zaad!

Maar waarom noemt God het de erfenis van Jakob?

Omdat geheel Jakobs nageslacht met God in het verbond stond, en dus deel had aan die belofte. Maar geheel de nakomelingschap van Abraham en Izak deelde daar niet in. Want daar waren zowel Ismaël als Ezau uitgesloten en buiten dit land gezet. Daarom noemt Hij het

Jakobs erfenis. Welnu, zoals de zonde hen uit Kanaän verdreef, zo zal God, als Hij hun vergeeft, hen er weer inbrengen. 'Ik zal Israël weder tot zijn woning brengen, en hij zal weiden op den Karmel en op den Basan; en zijn ziel zal op het gebergte van Efraïm en Gilead verzadigd worden' (Jer. 50:19). En dan volgt, vers 20: 'In die dagen en te dien tijde, spreekt de HEERE, zal Israëls ongerechtigheid gezocht worden, maar zij zal er niet zijn, en de zonden van Juda, maar zullen niet gevonden worden; want Ik zal ze dengenen vergeven, die Ik zal doen overblijven'.

Bovendien zou ik willen vragen, of de door God tegen Israël aangekondigde bedreigingen en de door God aan Israël gedane beloften dezelfde soort vervulling zullen hebben, of niet? Zo niet, dan maken zij Gods gevoelen, ofschoon geopenbaard, tegenstrijdig en kan Zijn woord niet verstaan worden. En als zij wel dezelfde vervulling hebben, hoe kan het dan zijn, dat wanneer Gods bedreigingen letterlijk vervuld zijn, de beloften alleen geestelijk vervuld zouden worden? Dat is precies, alsof u zou zeggen, dat bepaalde aan Engeland gedane beloften vervuld worden, omdat zij ten goede komen aan India. (onder Englands bestuur) Over de Joden en heidenen wordt in een tegenstelling gesproken; en de belofte, die aan de één gedaan is, geldt niet de ander.

(4) Ik zou de teksten uit de Bijbel kunnen vermenigvuldigen, die duidelijk spreken van deze waarheid van Israëls terugkeer. Ik weet niets te noemen, waarop de profeten onder het Oude Testament zo dikwijls hebben aangedrongen. Trouwens ik behoef niet verder te gaan dan dit hoofdstuk. Want de terugkeer der Joden naar hun eigen land in het laatste der dagen, is de grote zaak, waarop uiteindelijk de opening van hun graven en hun wederopstanding slaat.

In Ezechiël 37 wordt rechtstreeks bedoeld op hun komst uit Babel; dat geef ik toe. Maar ik zeg, dat de Heilige Geest een voornemen had tot een veel grotere verlossing dan die. En dat laat zich duidelijk zien, wanneer men op enkele bijzonderheden in deze profetie let.

- (a) Van de beenderen staat geschreven, dat er zeer vele waren, en dat zij een buitengewoon groot leger vormden. Nu, dat kon niet slechts van de Joden bedoeld zijn, die uit Babel kwamen. Want hoewel er velen waren, toch niet zeer velen naar de taal van de Heilige Geest. Toen Cyrus voor hen de vrijheid uitriep om terug te keren, was hun totale aantal geen 50.000, en die kunnen geen 'zeer velen' genoemd worden. Al kunnen ze een groot leger heten, toch kunnen ze geen buitengewoon groot leger genoemd worden, zoals ten tijde toen het leger der Joden tienmaal zoveel telde.
- (b) De uitdrukking in vers 11 bewijst, dat het verder ziet dan op de Babylonische gevangenschap. Want daar verklaart de Heilige Geest de beenderen, als bedoelend 'het ganse huis Israëls'. Nu, het gehele huis Israëls was niet in Babel gevangen. Want de 10 stammen werden door de Assyriërs gevangen genomen. Slechts 2 stammen werden naar Babel gevoerd. Daarom moet dit woord zich verder uitstrekken dan tot de Joden in Babel. Want al heten zij soms 'Israël', toch nergens 'het ganse huis Israëls'; want dat wordt alleen gezegd, wanneer het alle 12 stammen inhoudt. Dus wanneer de Heilige Geest hier zegt, dat deze beenderen het ganse huis Israëls zijn, dan wijst Hij ons daardoor op zulk een opstanding der beenderen, die de gehele 12 stammen, het ganse huis Israëls omvatten.
- (c) Deze waarheid is verder duidelijk uit vers 9, waar de profeet bevolen wordt te profeteren tot de vier winden. Nu, dat beantwoordde aan de huidige verspreiding der Joden, van wie geschreven staat *dat zij aan de vier windstreken der aarde zich*

bevinden. En de oproep der vier winden om op de dorre doodsbeenderen te blazen, betekent het leven brengen in het ganse huis Israëls en de opwekking van degenen, die door heel de wereld verspreid zijn. Dat blijkt uit het door het schokken veroorzaakte lawaai, dat de weg moest banen tot de opwekking van de beenderen. 'En er werd een geluid, als ik profeteerde, en zie, een beroering; en de beenderen naderden, elk been tot zijn been' (vers 7). Er was een beroering bij hun bevrijding uit Babel, maar dat maakte niet zoveel omwentelingen, dan wanneer het Roomse Rijk en het Turkse keizerrijk geschud en verbroken zullen worden. O, welk een geluid zal dat door heel de wereld maken, wanneer de troon en macht van het Beest, (de hoer van Babel volgens de 5^e fiool) zal vernietigd zal worden! De 6^e fiool moet op de rivier de Eufraat uitgegoten worden, dat wil zeggen op het Turkse keizerrijk, om de wateren op te drogen en zijn volk en sterkte te verwoesten, zodat de weg voor de koningen van het Oosten (de Joden) gemaakt kan worden; Openb. 16.

- (d) Het blijkt nog duidelijker uit de verzen 13 en 14 uit deze profetie, waar voorzeggd wordt, dat de Joden Christus als hun Heere zullen eigenen en erkennen. 'En gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik uw graven zal hebben geopend en als Ik u uit uw graven zal hebben doen opkomen, o Mijn volk' (dat betekent hun verlossing). 'En Ik zal Mijn Geest in u geven en gij zult leven' (dat wijst op hun bekering). Welnu, dat dit boven hun verlossing uit Babel uitgaat, is zeer duidelijk uit de profetie die daarop volgt, en die niets anders is dan een uitleg van de profetie van de beenderen, namelijk de beeldspraak *van de houten, die tot één gemaakt worden*. Om te bewijzen, dat Israël en Juda voor eeuwig tezamen onder Christus verenigd zullen worden. "Ik zal het hout van Efraïm en Juda tot een enig hout maken, en zij zullen één worden in Mijn hand" (vers 19), dat wil zeggen, wanneer zij onder Mijn regering komen.

En dat geschiedt, wanneer de genoemde dingen zullen gaan gebeuren, namelijk wanneer zij uit alle landen vergaderd, in hun eigen land gevestigd en tot de Heere bekeerd worden.

En die drie dingen vindt u weer door de Heilige Geest in de volgende delen der profetie verklaard, om alle twijfel buiten te sluiten.

- (1.) Ze zullen uit alle volken vergaderd worden. 'Ik zal de kinderen Israëls halen uit het midden der heidenen, en zal hen vergaderen van rondom, en brengen hen in hun land' (vers 21).
- (2.) 'En Ik zal hen maken tot een enig volk in het land, op de bergen Israëls' (vers 22). En Hij voegt er in vers 25 aan toe: 'En zij zullen wonen in het land, dat Ik Mijn knecht Jakob gegeven heb, waarin uw vaders gewoond hebben; ja, daarin zullen zij wonen, zij en hun kinderen en hun kindskinderen'.
- (3.) Zij zullen tot de Heere bekeerd worden. Dat vindt u in vers 23: 'Zij zullen zich niet meer verontreinigen met hun drekgoden en met hun verfoeiselen en met al hun overtredingen'. Dan volgt er: 'Ik zal hen reinigen; zo zullen zij Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot een God zijn'.

Hier is hun bekering, die nog verder bevestigd wordt in vers 26: 'Ik zal een verbond des vredes met hen maken, het zal een eeuwig verbond met hen zijn; en Ik zal Mijn heiligdom in het midden van hen zetten tot in eeuwigheid'. Dat wordt niet bedoeld van hun wereldlijke heiligdom, maar van een Evangelieheiligdom, een heerlijke Evangelietempel, die nooit verwoest zal worden, zoals met hun eerste en tweede tempel gebeurde.

Dus hier wordt duidelijk gesproken van de heerlijke tijd van Christus' Koninkrijk in deze wereld. Daarom staat er in vers 24: 'Mijn Knecht David zal Koning over hen zijn' en in vers 25: 'Mijn Knecht David zal hunlieder Vorst zijn tot in eeuwigheid'; dat is de Heere Christus, Die bij de profeten vaak David heet.

Zo staat er in dit hoofdstuk genoeg, om de waarheid te belichten, dat de arme rondzwervende Joden nog vergaderd en in hun land gevestigd zullen worden, en een heerlijk volk zijn, voor eeuwig een volk voor God.

En dat brengt mij tot de tweede zaak, die ik mij voorstelde te benadrukken. Want wanneer zij weer in hun land teruggebracht zullen worden, *dan zullen zij zeer stellig door God geroepen en tot Jezus Christus bekeerd worden.* Maar daarover een volgende keer.

Gebruik.

Laat mij thans nog een woord van toepassing spreken. Want u zult zeggen: wat raakt die leer van de terugkeer der Joden naar hun land ons? Wat betekent het voor ons, of zij al dan niet ooit terugkeren?

Ik antwoord: *deze leer bevat veel onderwijs en lering voor ons; en vooral in de volgende 4 of 5 zaken.*

1. *Ze bewijst ons, welk een wonderlijke kracht er in Gods verkiezende liefde zit.*

Niet één van de voorwerpen daarvan zal ooit verloren gaan. De Joden zijn daar een belangrijk bewijs van. Want ofschoon zij een even slecht volk waren als er ooit in de wereld leefden, die hun Heere vermoordden: een gruwelijk, slecht, uitzuigend en bedrieglijk volk ..., toch wil God hen niet helemaal verwerpen.

Ook al werpt Hij hen uit, Hij zal hen niet verwerpen, omdat God onder hen een zaad heeft, dat bekeerd moet worden. De uitverkorenen zullen het verkrijgen, ook al worden de overigen verblind en verhard. Zo kunnen wij hier redenen vinden om Gods verkiezende liefde te bewonderen, welke kracht die door alle eeuwen en tijden heen bezit.

2. *Deze leer is zeer nuttig om ons geloof in de grote eigenschap van Gods trouw te versterken, zowel jegens Zijn volk als aan Zijn belofte.*

(1) Jegens Zijn volk. Welk een voorbeeld is dit hier voor u! Hier is een oud volk van God, dat het eenmaal was, maar gedurende 1600 jaar tezamen verworpen is; en toch is Gods liefde tot hun vaders zodanig, dat Hij hen niet geheel en al verwerpen zal. Want zij zijn beminden om der vaders wil.

(2) God 'gedenkt in der eeuwigheid aan Zijn verbond' (Ps. 111:5). God had eenmaal met Abraham, Izak en Jakob een verbond gemaakt, dat Hij voor eeuwig hun God zou zijn, en de God van hun zaad na hen, en van het zaad van hun zaad. Nu God dat eens aan de vaders beloofd heeft, kan geen ongeloof van het zaad Zijn belofte verijdelen. Want de genadegiften en roeping Gods zijn onberouwelijk (Rom. 11: 29). O, die trouw van God! Terecht kon de profeet zeggen: 'Zij is gelijk de grote bergen'. Geen enkele belofte die God ooit deed, zal onvervuld blijven, ook al is ze nog zo oud, of al wordt ze nog zo weinig verstaan. Zo bewaart Hij het verbond met duizenden geslachten.

3. *Wij kunnen uit deze terugkeer van dit volk naar hun eigen land leren, welk gebruik wij maken van geringer zegeningen.* En laten wij die niet gering achten, want het zijn de voorlopers van grotere genade.

- (3) Grote barmhartigheden zijn steeds een waarborg voor kleinere. Als God Lot uit Sodom behoudt, zal Hij hem ook geen Zoar weigeren. En let eens op de reden. Is zij niet 'klein'? (Gen. 19:20). 'Die ook Zijn eigen Zoon ... voor ons allen overgegeven heeft, hoe zal Hij ons met Hem niet alle dingen schenken?' (Rom. 8:32).
- (4) Geringe barmhartigheden bereiden voor op grotere. Ze gelijken op Johannes de Doper, niet op Christus, maar op de wegbereider van Christus. Het is eveneens wanneer God in een weg van oordeel trapsgewijs voortgaat van kleiner naar groter, en ze in graad laat toenemen, zoals vuur dat rookt, daarna brandt en vlammen uitschiet. Het is eerst een kleine toorn, en dan een grote toorn, en dan een toorn tot het uiterste. Daarom behoorden wij te beven, wanneer God tevoorschijn komt in een weg van het oordeel. Want wanneer Hij begint, zal Hij voleindigen, als berouw en verootmoediging Hem niet op de weg tegenhouden. Vandaar dat woord van Mozes tot Aäron: 'Ga spoedig verzoening doen, want er is toorn uitgegaan van de Heere; de plaag is begonnen'. Het is goed om God bijtijds te ontmoeten in de weg van het oordeel.
- Zo is het ook, wanneer God in een weg van genade handelt: geringe genadegaven banen de weg voor grotere. Als eenmaal de dorre doodsbeenderen bij elkaar komen, dan zal Hij er zenuwen en vlees op brengen en ze dan met een huid bedekken, en leven in hen blazen, en ze op hun voeten doen staan en leven.
- Als de Heere eenmaal Israël vergadert, dan zal Hij hen heiligen; als Hij hen in hun land vestigt, dan zal Hij hen bekeren; en als Hij hen heiligt, dan zal Hij hen behouden, zodat de weg naar Kanaän de weg is naar een beter land, namelijk de hemel. Zo verhoogt de liefde uitdeling. Daarom wordt Gods Koninkrijk vergeleken met een mosterdzaad, het kleinste der zaden, maar met een machtige groei. Genade is aanvankelijk klein, maar uiteindelijk groot.

4. Laten wij allen deze waarheid geloven, dat de arme Joden bekeerd zullen worden.

Laten wij voor een volk geloof hebben, dat voor zichzelf niet kan geloven. Eist God van ons om het te prediken? Dan eist Hij van u om het te geloven. 'Hoor des HEEREN woord, gij heidenen, en verkondigt in de eilanden, die verre zijn; en zegt: Hij, Die Israël verstrooid heeft, zal hem weder vergaderen en hem bewaren' (Jer. 31:10).

5. Vanwege deze waarheid worden wij door God geroepen tot de plicht om voor de arme Joden te bidden.

O, bidt voor hen, die voor zichzelf niet kunnen bidden. De apostel Jakobus zegt: 'Het gebed zal den zieke behouden' (jak. 5:15). Ik zal dat nog doortrekken: Het gebed des geloofs zal de doden behouden. De Joden zijn een dood volk, dode en dorre beenderen, en afgesneden. Welnu, het gebed des geloofs zal de doden behouden, zal de grote God opwekken om Zijn macht aan te gorden, om Zijn arme, verloren volk te verlossen en terug te brengen. Want wanneer de Heere Sion opbouwt, zal Hij op het gebed zien van 'dengene, die gans ontbloot is' (Ps. 102:27).

Het is onze plicht om voor hen te bidden. Daarvoor zal ik u drie redenen geven.

- (5) Het bewustzijn van die plicht zal ons geroep tegen de antichrist geweldig verlevendigen; dat zal het geloof opscherpen bij het gebed om de verwijdering van het vervloekte struikelblok van Rome. Want hun afgoderij vormt het grote struikelblok voor hun bekering. Ik weet niet, waarin gij meer ijver voor 't algemeen welzijn tonen kunt, of meer voor Christus en Zijn Koninkrijk door enig ding ter wereld doen kunt, dan

hierdoor. Bidt tegen de antichrist, zowel de oosterse, (het Mohammedanisme) als de westerse, (het Pausdom).

- (6) Dat zal een merkwaardige bevordering betekenen voor de Kerk die uit de heidenen is voortgekomen. Want wanneer de Joden naar hun land terugkeren, dan zullen zij óók tot hun Heere wederkeren; en dat noemt de apostel 'het leven uit de doden' (Rom. 11:15). *Want indien hun verwerping de verzoening der wereld is* (immers was de verwerping der Joden het middel om de heidenen toe te brengen en om de gehele wereld te verzoenen), *wat zal hun aanneming anders zijn dan het leven uit de doden?* Daarvan zult gij - heidenen - een grote weldaad oogsten. U zult één Kerk met hen worden. U zult dat licht in Gods verborgenheden ontvangen, die gij nu niet hebt. Want dan zal een groot licht uitbreken.
- (7) Dat is een grote zaak die de weg voor de Heere bereidt. Elke berg zal vernederd worden. Babel, de grote berg, moet vallen. Elke vallei zal vervuld worden. Daarom zal de vallei met de dorre doodsbeenderen vervuld worden. Dat is de voorbereiding van de weg des Heeren, opdat alle vlees het heil van God zien kan. O, bidt erom, dat de graven geopend mogen worden, opdat dit volk van God kan opstaan, en wederkeren naar hun eigen land en zo het volk van God worden.

Preek 5

'Daarom, profeteer, en zeg tot hen: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk, en Ik zal u brengen in het land Israëls. Ezechiël 37:12

Uit deze tekstwoorden leerde ik u al, dat wanneer de Heere Zijn volk uit hun onderdrukking en lijden bevrijden komt, dat op een wonderlijke manier zal gebeuren.

- I. Ik toonde u aan, dat dit in alle eeuwen Gods weg geweest is: bij de verlossing van Israël uit Egypte.
- II. Bij het voorbeeld uit de tekst om hen uit Babel te bevrijden.
- III. En zo zal het zijn tot het einde der wereld. De grote bevrijding die God voor Zijn Kerk bewerkt, zal met wonderen gepaard gaan.
Ik zal dit voorbeeld der Joden gebruiken, om dat thans te verklaren.
Ik toonde u al aan, dat de huidige staat der Joden er één is van een groot oordeel. Een groot uitwendig oordeel, omdat zij ontvolkt en uit hun land geworpen zijn; en een groot geestelijk oordeel, omdat zij hun tempel kwijt zijn en door de Heere verworpen zijn.

Thans kom ik tot de tweede voorgestelde zaak, *dat zij van al deze oordelen, zowel uitwendige als geestelijke oordelen, bevrijd en gered zullen worden. Zij zullen weer aan hun land en verbond teruggegeven worden; zij zullen naar hun land terugkeren en zij zullen tot de Heere terugkeren.*

A. Welnu, ik heb de vorige keer het eerste stuk in den brede besproken, dat zij namelijk naar hun land terugkeren, en ik bewees dat uit de Schrift.

B. Nu ga ik bespreken, dat de Joden tot de Heere zullen bekeerd worden. Zij zullen niet alleen in Kanaän, maar ook tot Christus gebracht worden.

Ik zal enkele dingen vooraf zeggen om toe te lichten wat ik bedoel.

- (1) Onder de bekering der Joden tot Christus moeten wij dat niet verstaan van één deel van dat volk, dat in twee rijken onderscheiden wordt, namelijk in het Tien- en het Tweestammenrijk, maar moeten wij opvatten van heel de gemeenschap van het volk.
- (2) Hun bekering moet men bezien hetzij met betrekking tot het begin of tot de vervulling van het werk. Want er zal heel wat tijd verlopen tussen het begin en de voltooiing daarvan.

Ik ga nu over om te bewijzen, dat zij zullen bekeerd worden, en niet alleen naar Kanaän, maar ook tot Christus worden gebracht. De waarheid daarvan zal ik ophelderen.

1. Uit de Schriften, die vol van deze waarheid zijn. *'De kinderen Israëls zullen vele dagen blijven zitten, zonder koning en zonder vorst; en zonder offer, en zonder opgericht beeld, en zonder efod en terafim. Daarna zullen zich de kinderen Israëls bekeren en*

zoeken den HEERE, hun God, en David, hun Koning; en zij zullen vrezende komen tot den HEERE en tot Zijn goedheid, in het laatste der dagen' (Hos. 3:4v.). Hier komen drie uitdrukkingen voor, die hun bekering betekenen.

- ? Zij zullen wederkeren en de HEERE zoeken en David, hun Koning, en zullen de HEERE en Zijn goedheid vrezen.
- ? Zij zullen wederkeren; dat is geen staatkundige, maar een geestelijke terugkeer, die hier bedoeld wordt; geen wederkeer naar hun land, maar tot de HEERE.
- ? Een wederkeer door een oprecht berouw, want echt berouw wordt vaak uitgedrukt door keren en terugkeren. Niemand heeft werkelijk berouw van de zonde, die zich niet van de zonde afwendt en tot God wederkeert.
- Om dus aan te tonen, dat zij oprecht berouw zullen hebben, drukt hij dat uit door wederkeer.
- Om te bewijzen, dat dit werkelijk zal gebeuren, voegt hij eraan toe, dat zij de Heere hun God zullen zoeken. En dat houdt veel in. Soms dient het zoeken van de Heere alleen, om de plicht van het gebed te kennen te geven, maar hier bevat het meer. Het houdt in: een afsmecken van Zijn gunst bij de vergeving der zonden, en een afwijzen van alle valse dienst van God, en een wederkeer tot de ware verering. Dat is het zoeken van de HEERE. 'Zij zullen vragen naar de weg naar Sion met hun gezicht derwaarts'.
- En dan wordt dit er hier bijgevoegd, dat zij de Heere hun God zullen zoeken, hetgeen een relatieve uitdrukking, vol zoetigheid is, die een dubbele verwijzing kan hebben, hetzij naar hetgeen voorbij is of naar hetgeen komt.
 - (3) Naar hetgeen voorbij is; en zo wijst God hen terug naar hun oude betrekking, die er met Hem is, Die eenmaal de Koning der Joden, de God van Abraham, Izak en Jakob was; en zo (ook) hun God.
 - (4) Of het kan verwijzen naar de toekomst: Zij zullen de Heere zoeken, Die thans hen zoekt en bereid is om hun God te zijn.

Om de waarheid van hun bekering tot Christus aan te duiden, voegt hij er verder aan toe, dat zij niet alleen de Heere hun God zullen zoeken, maar ook *David hun Koning*. Dat is niet David, de zoon van Isaï; want hij was dood en vergaan, lang voordat dit beloofd werd. Ook kan het Zerubbabel niet zijn. Want dit wordt van een tijd gezegd, die 2000 jaar na zijn tijd moet komen.¹ Er is niets duidelijker dan dat met David de Heere Christus bedoeld wordt. Hij heet in de Schrift vaak David. 'Zij zullen den HEERE, hun God dienen, en hun Koning David' (Jer. 30:9). 'Ik, de HEERE, zal hun tot een God zijn, en Mijn Knecht David zal Vorst zijn in het midden van hen' (Ezech. 34:24). 'En Mijn Knecht David zal Koning over hen zijn' (Ezech. 37:24). Nu, wie kan dit anders dan Christus zijn? Welke David is een Vorst voor eeuwig, dan Hij Die Davids Zoon en Davids Heere was? En Die daarom de Wortel en het Geslacht van David heet! Hij is zijn Wortel als God, en zijn Geslacht als Mens, Die van hem afstamt.

Dat met David Christus bedoeld wordt, is duidelijk. Wij lezen, dat David bidt en Christus noemt met zijn eigen naam: 'Weer het aangezicht Uws gezalfden niet af, om Davids, Uws knechts wil' (Ps. 132:10). Hier smeekt David om barmhartigheid om Davids wil. Welnu, David placht nooit om barmhartigheid te smeken om zijnentwil. We horen hem wel vaak smeken om Gods barmhartigheids wil, omwille van Zijn waarheid, goedheid en

¹ Meade rekent vanaf de tijd van de tweede Tempelbouw door Zerubbabel, ca 510 tot de tijd dat hij deze stof preekte, ca 1691.

rechtvaardigheid, maar nooit om zijns zelfs wil. En ja, dat doet velen van onze bijbelverklaarders denken, dat David niet de schrijver van deze psalm was. Maar dat betekent een knoop doorsnijden, die gemakkelijk los te maken is. Want David smeekt om genade om Davids, dat wil zeggen, *om Christus' wil*.

Maar waarom wordt het zoeken van David dan nog gevoegd bij hun zoeken van de Heere? Dat gebeurt om ons de grote waarheid te leren, waarin het eigenlijke merg van het Evangelie zit, namelijk dat niemand God recht kan zoeken dan in en door Jezus Christus. Hij is de Weg tot de Vader. *Niemand komt tot de Vader dan door Hem*. Zij die de Heere hun God zoeken, moeten David hun Koning zoeken.

Maar waarom heet Christus dan *David, hun Koning*?

Dat geschiedt om ons de heerlijkheid van Christus op die dag aan te wijzen, wanneer de Joden bekeerd zullen worden. Want dan moet het Koninkrijk van de Heere Christus niet alleen 'De Jure', *rechtens* — zoals het nu al is —, maar 'De Facto' zijn, want Christus zal het dan *metterdaad* bezitten. De grote zaak waarin de Joden Christus bestreden, was Zijn Koninklijk ambt. 'Wij hebben geen koning dan de keizer'. Maar op die dag zullen zij Hem als hun rechtmatige Heere en Koning erkennen, en niemand anders.

Maar wanneer zal dit Koninkrijk van David beginnen?

Hij deelt mee, dat het geschieden zal in de laatste dagen, dat wil zeggen in de dagen van de Messias, en dan *in het laatste van die laatste dagen*. En als dat zo is, dan is het duidelijk, dat deze Schrift nog nooit vervuld werd, en daarom een belofte van God is, die nog vervuld moet worden, evenals Lukas 1:32v.: 'En God de Heere zal Hem den troon Zijns vaders Davids geven; en Zijns Koninkrijks zal geen einde zijn'. Jakob was de vader van de twaalf stammen, zodat het huis Jakobs waarover Christus regeren zal, het gehele zaad der Joden is. Nu, werd deze belofte ooit vervuld? Wat is er in de wereld gelijk aan?

Sommigen zeggen: bij Christus' menswording. Maar dat kan niet, want toen werd Hij door de Joden als geheel verworpen en verloochend.

Anderen zeggen, dat er een geestelijk koninkrijk bedoeld wordt; hetgeen ook niet kan, omdat dit de troon van zijn vader David genoemd wordt; en dat was een troon over de Joden. En welke troon heeft Christus over de Joden, die Hem tot nu toe verwerpen en niet erkennen?

Maar dit wordt gesproken van een tijd, wanneer Christus zo Koning zijn zal als Hij nooit tevoren was. De Joden zullen Hem als zodanig erkennen. Zij zullen zeggen: 'De HEERE is onze Wetgever en Rechter, Hij zal ons behouden'. En dat wordt gezegd van de tijd, wanneer Jeruzalem een rustige woonplaats zijn zal. Ik zeg, dat er nog nooit zo'n dag in de wereld was, en ook niet zijn zal vóór het geluid van de zevende bazuin. 'En de zevende engel heeft gebazuind, en er geschiedden grote stemmen in den hemel, zeggende: De koninkrijken der wereld zijn geworden onzes Heeren en van Zijn Christus, en Hij zal als Koning heersen in alle eeuwigheid' (Openb. 11:15). Hoeveel bewijzen worden er in deze éne tekst thans ontsloten, om de waarheid van deze leer aan te tonen, dat de Joden zich bekeren. 'Zij zullen wederkeren en zoeken den HEERE hun God en David, hun Koning', enz.

2. Een andere tekst om dit te bewijzen, is Ezechiël 47, aan het begin. Daar leest u van een tempel, en van wateren die van onder de dorpel van deze tempel tevoorschijn komen; en van het toenemen van dat water en van hun genezende kracht. Volgens sommigen zal dat de tempel zijn, die na de terugkeer der Joden uit Babel gebouwd werd. Maar dat kan niet. Hier is sprake van een rivier, die van onder de dorpel van dit huis vloeide, maar zoiets wordt niet

verwezenlijkt van de tempel te Jeruzalem.

De bedoeling hiervan is, dat er - volgens de profetie van Joël - een krachtige uitstorting van de Geest zal plaatshebben. Weliswaar is er op de Pinksterdag zoiets geweest, maar dat is slechts weinig, vergeleken bij hetgeen in deze profetie bedoeld wordt. In Johannes 7 leest u van 'levend water', en dat sprak Hij van de Geest. Het is dus de Geest, Die bedoeld wordt met deze wateren. En niet alleen de Geest, maar de Geest, vergezeld van het Woord en de inzettingen. Daarom staat er, dat deze wateren voortkwamen van onder de dorpel van de tempel.

Nu zijn er drie dingen, die ik betreffende deze wateren opmerk.

- (5) *Het zijn genezende wateren.* De Joden zijn als een dode zee, als een stinkend meer, dat niets genezen kan, eer deze wateren komen. En vers 8 geeft hieraan enige ondersteuning. Want er staat van, dat ze vloeien naar de oostelijke landstreek, en daarna in de zee komen: 'In de zee gebracht zijnde, zo worden de wateren gezond'. Hier is een dode zee, die levendgemaakt is. Of de zee wijst op een menigte mensen, die tot Christus bekeerd zijn. En deze wateren van het heiligdom, die de zee genezen, doelen op een machtige bekering zowel van Joden als van heidenen op die dag. Want er staat, dat 'er zeer veel vis zal zijn' (vers 9).
- (6) En om dit te bevestigen staat er, dat ze wateren des levens zijn, niet slechts levende wateren, maar wateren, die dóen leven, die leven géven; en dat maar niet hier en daar, maar overal waar ze komen. Elk ding dat leeft, zal leven, waar de rivier komt; dat wil zeggen zij die tevoren een natuurlijk leven leefden, zullen door de komst van deze wateren een geestelijk leven leiden. Zij leefden alleen, omdat een ziel in hen leefde, maar nu leven zij door Christus, Die in hen leeft. Niet gelijk de wateren van Babel, die uitgaan van de zetel van de antichrist, die vergiftig zijn en alles doden waar ze komen, zodat daarvan geschreven staat, *dat elk levend ding in die zee stierf*, maar deze wateren van Babel zullen alle opdrogen, en er zal zulk een zee niet meer zijn (Openb. 21:1). De Kerk zal niet meer haar harpen ophangen en bij deze wateren van Babel wenen, maar zij zullen aan de wateren des heiligdoms staan, met de harpen van God in hun handen, en zij zullen het lied van het Lam in hun eigen land zingen.
- (7) Van deze wateren staat er, dat ze op twee manieren vloeien, in twee stromen. Want er staat (in vers 8), dat deze wateren vlieten 'naar het voorste Galilea' – daar loopt de éne stroom –, en 'dalen af in het vlakke veld' daar is de tweede stroom. En daarom heten ze 'twee beken' (vers 9), zoals in het Hebreeuws staat. Dat betekent een overvloed van genade, zowel voor de Joden als voor de heidenen. Daarom staat er (vers 10), dat 'hun vis zal zijn naar zijn aard als de vis van de grote zee, zeer menigvuldig'. Velen uit de Joden en heidenen zullen in die tijd tot de Heere bekeerd worden.

Dit is een tweede tekst, die duidelijk en volledig de bekering der Joden bewijst. Ik zou er nog veel teksten aan toe kunnen voegen, maar wil daaraan voorbijgaan.

3. Ik kom nu tot een ander bewijs. Ik zou deze waarheid ook willen bewijzen met de wonderlijke bewaring van dit volk, de Joden, als een van álle volken – gedurende zoveel honderden jaren – onderscheiden volk. Ofschoon de Joden in tal van landen verspreid zijn en onder alle volken verstrooid, toch zijn ze tot op heden met geen ander volk vermengd. Dat is met niet één ander volk in de wereld het geval. Anderen worden één volk met degenen, waar zij leven, maar de Joden houden hun eigen gewoonten en leefwijze; het zijn geen Britten in Engeland en geen Spanjolen in Spanje. Nu, dat is een wonderlijke zaak, dat

God gedurende zoveel honderden jaren een volk in het oordeel onder andere volken verstrooit, en hen toch voor vermenging met één ervan bewaart. Dat bewijst een bepaald groot voornemen van God, dat Hij hen weer wil roepen en tot een volk voor Zichzelf wil maken.

4. Indien het deksel dat op hen ligt, zal weggenomen worden, dan zullen zij tot Christus bekeerd worden. *'Tot op den dag van heden blijft hetzelfde deksel in het lezen des Ouden Testaments, zonder ontdekt te worden, hetwelk door Christus tenietgedaan wordt. Maar tot den huidigen dag toe, wanneer Mozes gelezen wordt, ligt een deksel op hun hart. Doch zo wanneer het tot den Heere zal bekeerd zijn, zo wordt het deksel weggenomen'* (2 Kor. 3:1417). Welk deksel is dat? Er is een dubbel deksel.

(8) Een deksel op het voorwerp, een deksel op Mozes, dat wil zeggen op de wet van Mozes. Er is een tempel en er zijn altaren en wassing, die alle zijn Christus in kracht en betekenis; alleen: onder een deksel. Nu, de arme Joden kunnen Christus niet door dit deksel heen zien. Zij kunnen Christus niet zien in de brandoffers en zoenoffers en hun wassing. De wolk is zo donker, dat de Zon der gerechtigheid geheel voor hen verborgen is.

(9) Er is een innerlijk deksel, namelijk de blindheid en verharding van hart. Nooit was enig volk zo afgestompt van geweten en verhard tegen Christus als de Joden. Zij willen niet geloven, dat de Messias al gekomen is of dat het Jezus is, al konden zij dat in veel dingen zien. Want de scepter en wetgever zijn van Juda geweken, en dat moest niet gebeuren, eer Silo kwam. Daarom moest Christus komen, en toch willen zij dat niet erkennen.

Ook dat woord is vervuld, dat een maagd zwanger zou worden en een Zoon baren. Christus moest komen vóór de verwoesting van de tweede tempel, en die is verwoest, en toch willen zij niet geloven. En de reden is, dat tot op de huidige dag het deksel op hun hart ligt. O, de hardheid en verblinding van die arme Joden!

Maar zal dit deksel altijd zo blijven? Nee, *want wanneer het zich tot de Heere zal bekeren, zal het deksel weggenomen worden.* Want dit deksel moet niet altijd op hen blijven. Hun blindheid is wel groot en droevig, maar ze is slechts gedeeltelijk. 'Ik wil niet, broeders, dat u deze verborgenheid onbekend zij, dat de verharding voor een deel over Israël gekomen is, totdat de volheid der heidenen zal ingegaan zijn' (Rom. 11:25).

Wat is de verborgenheid hiervan? Niet alleen dat de verblinding Israël overkwam, hetgeen inderdaad een grote zaak is, dat namelijk het alleenziende volk blind en verworpen zou worden. Dat deed de apostel uitroepen: 'O, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen!' Maar dat is niet heel de verborgenheid; het is geen kleinere verborgenheid, dat deze verblinding die Israël overkwam, slechts gedeeltelijk, en niet algeheel is. Ze moet slechts duren tot de volheid der heidenen is ingegaan; wanneer de zevende engel op zijn bazuin zal blazen, dan zal deze verborgenheid van God voleindigd worden.

4. Als er een tijd komt, dat de Joden overtuigd zullen worden van hun zonden, vooral van hun zonden tegen Christus, en zij dan kwijtschelding, vergeving en genezing zullen verkrijgen, dan zullen zij bekeerd worden; maar zo'n tijd is er, wanneer zij van hun zonde tegen Christus overtuigd worden. *'Zij zullen mij aanschouwen Dien zij doorstoken hebben'* (Zach. 12:10). 'Zie, Hij komt met de wolken, en alle oog zal Hem zien, ook degenen die Hem

doorstoken hebben; en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven; ja, amen'. 'Dan zullen al de geslachten der aarde – of van het land (en dat is het land van Israël) – wenen' (Matth. 24:30). Maar zullen zij wenen en niet worden vertroost? 'Ik zal hen geleiden en hun vertroosting wedergeven, namelijk aan hun treurigen' (Jes. 57:18). En de grondslag van die troost zal liggen in de vergeving van hun zonden. En als hun zonden zullen vergeven worden, dan zullen zij bekeerd worden. Want rechtvaardigmaking en heiliging zijn onafscheidelijk. Waar Hij door bloed komt, komt Hij ook door water. Waar Hij rechtvaardigt, daar heiligt Hij. U hebt beide tegelijk: *'En er zal een Verlosser tot Sion komen, namelijk voor hen die zich bekeren van de overtreiding in Jakob'* (Jes. 59:20).

5. Als God Zijn verbond met hen vernieuwen wil en hen weer in het verbond opnemen wil, dan zullen zij bekeerd worden. Dat zij thans uit het verbond geworpen zijn, is duidelijk. Wat de tien stammen betreft zegt God: 'Noem hun namen Lo-ammi, want *gij zijt Mijn volk niet; Ik wil uw God niet zijn*'. Daarom worden de tien stammen verworpen. En het geldt even duidelijk van de twee stammen uit Zacharia 11:10v.: 'En Ik nam Mijn stok LIEFLIJKHEID, en Ik verbrak denzelven, tenietdoende Mijn verbond, hetwelk Ik met al deze volken gemaakt had. Dus werd het te dien dage vernietigd'. Daarom leest u, dat zij afgebroken werden (Rom. 11:17). Maar zij zullen weer in het verbond opgenomen worden. Want hoewel God de Joden verworpen heeft, heeft Hij toch Zijn verbond niet verworpen. Daarom belooft God Zijn verbond met hen te vernieuwen en hen in alle verbondszegeningen te doen delen.

'Zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken; Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn' (Jer. 31:31 en 33). Dit is echt hetzelfde verbond als het oude verbond, dat met Abraham gesloten werd, maar het heet een nieuw verbond vanwege een nieuwe manier van bediening. Nu, als God deze Joden in het verbond wil opnemen, dan zullen zij bekeerd worden.

6. Als Christus onder hen een heerlijke tabernakel zal hebben en hen in een heerlijke kerkstaat brengt, dan zullen zij bekeerd worden. Nu, het is duidelijk, dat God een heerlijke kerk in het laatste der dagen onder de Joden zal hebben. *'En het zal geschieden in het laatste der dagen, dat de berg van het huis des HEEREN zal vastgesteld zijn op den top der bergen, en dat hij zal verheven worden boven de heuvelen, en tot denzelven zullen alle heidenen toevloeien'* (Jes. 2:2). 'Ik zal Mijn heiligdom in het midden van hen zetten tot in eeuwigheid' (Ezech. 37:26). Thans zijn de Joden geen kerk, ze zijn zonder priester of efod, enz. Toch is de tijd ophanden, dat God onder de Joden een heerlijke kerk zal oprichten, zoals ze ooit was. Hun dienst zal dan echt geestelijk zijn. Want dan zal de Heere als een zuiveraar zitten om de zonen van Levi te reinigen, opdat zij aan God kunnen offeren een offer in gerechtigheid.

De leden van deze kerk zullen werkelijk heilig en geestelijk zijn. 'En uw volk zullen altezamen rechtvaardigen zijn' (Jes. 60:21). 'Er zal geen Kanaäniet meer in het huis des Heeren zijn tot in eeuwigheid'; dat wil zeggen er zal niets deze kerk binnengaan, dat haar verontreinigt. Louter burgerlijkheid en zedelijkheid en uitwendige belijdenis leggen thans een grote weg af, om een kerklid te maken. Maar dan zal dat niet gebeuren. Want God zegt, dat op die dag geen vreemdeling, die onbesneden van hart is, Zijn heiligdom zal binnengaan. O, welk 'n

gezegende tijd! Welk een heerlijke kerk zal dat zijn! Zoals er nog nooit één in de wereld was in heiligheid en heerlijkheid! En als de Joden in zo'n heerlijke kerkstaat zullen gebracht zijn, volgt daaruit, dat zij tot Christus zullen bekeerd zijn.

III. Ik ga nu bewijzen, dat de bevrijding der Joden, het oude volk Gods, uit hun graven en hun toebrenging om Christus te erkennen en in Hem te geloven, geschieden zal op een wonderlijke manier. En dat zal duidelijk worden uit het kenmerk, dat de Schrift aan deze bevrijding geeft.

Dit werk Gods bij de bevrijding en redding van Zijn volk wordt *een verborgenheid* genoemd. Die verborgenheid ligt hierin, dat *'de verharding voor een deel – en niet voor altoos! – over Israël gekomen is, totdat de volheid der heidenen zal ingegaan zijn'* (Rom. 11:25). De bekering der heidenen was eenmaal een verborgenheid, en als nu de bekering der heidenen al een verborgenheid heette, dan mag die van de Joden het ook wel heten. Want de heidenen werden niet van zulke grote zonden bekeerd als waarvan de Joden zullen bekeerd worden. De heidenen werden nooit geschapen om in zo'n grote genade te delen, als de Joden zullen doen.

U leest van een drievoudige verborgenheid, die vervuld moet worden.

(10) Er is de verborgenheid van de opstanding der doden. 'Zie, ik zeg u een verborgenheid: wij zullen wel niet allen ontslapen, maar wij zullen veranderd worden' (1 Kor. 15:51).

(11) Er is de verborgenheid van de antichrist, die een verborgenheid der ongerechtigheid heet.

(12) Er is de verborgenheid van de roeping en toebrenging van de Joden. Dat wordt de verborgenheid van God genoemd, om aan te tonen, welk een wonderlijk werk dat zijn zal.

(1) *Nu, deze verborgenheid wordt nog wonderlijker dan enige bevrijding, die God ooit eerder voor hen bewerkte.* God heeft vroeger wonderlijke bevrijdingen voor dat volk gewrocht.

Zo handelde Hij nooit met een ander volk; toch zal deze redding ze alle overtreffen. De bevrijding uit Babel was een wonderlijke bevrijding, maar die was slechts een voorbeeld van deze. Welk een wonderlijke bevrijding was die uit Egypte. Hij toonde hun wonderbaarlijke dingen in het land van Cham, door de zee te verdelen en er hun een weg door te banen, door de rotsen te splijten om hun water te geven, en door hun brood uit de hemel in de woestijn te zenden.

Maar God wil nog groter dingen doen dan deze. Daarom staat er: 'Zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat zij niet meer zullen zeggen: Zo waarachtig als de HEERE leeft, Die de kinderen Israëls uit Egypteland heeft opgevoerd, maar: Zo waarachtig als de HEERE leeft, Die het zaad van het huis Israëls... aangebracht heeft uit al de landen, waar Ik hen heengedreven had; want zij zullen wonen in hun land' (Jer. 23:7v.). 'Gedenkt der vorige dingen niet, en overlegt de oude dingen niet. Zie, Ik zal wat nieuws maken' (Jes. 43:18v.).

Dus deze zal *wonderlijker* zijn dan enige vroegere bevrijding. Want zij verkeren in een droeviger verspreiding dan tevoren. In Egypte waren zij in één land, en in Babel onder één bestuur, maar nu zijn ze in alle landen verdreven, verstrooid over de gehele aarde. Nu is het tegelijk terugbrengen en vergaderen van een volk uit zo'n verstrooiing wonderlijker dan de bevrijding uit Egypte.

Verder is deze een *vollediger* bevrijding dan enige andere. Want dan is een bevrijding

volledig, wanneer ze eens voor allen en voor altijd geschiedt. Maar dat was die uit Egypte niet. Want daarna waren zij nog dikwijls onderworpen. Maar wanneer déze komt, zullen ze nooit meer geknecht worden. Dan zal geen vreemdeling meer door haar heengaan. 'De heiligen der hoge plaatsen zullen... het Rijk bezitten tot in der eeuwigheid' (Dan. 7:18). Dat wordt *een opstanding uit de doden* genoemd, en die is steeds gerekend onder de grootste wonderen.

Thans verkeren de Joden onder een tweevoudige dood.

(13) Een dood van onderdrukking en lijden; want ellende is een levende dood. Daarom noemt de Schrift het grote lijden de dood. En als lijden een dood is, groot lijden een grote dood, en langdurig lijden een langdurige dood is, welk een grote dood is er dan op hen geweest!

(14) Ze liggen dood in de zonde, en dat is inderdaad de dood. Van alle doden is dat de meest dodelijke. Onderdrukking is een dood, die het lichaam doodt, maar zonde is de dood van de ziel. En dat is de toestand van dit arme volk: dood en nogmaals dood. Welnu, welk een wonderlijke opstanding zal het zijn, wanneer God dit arme volk van beide doden tegelijk zal opwekken! 'Zie, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o mijn volk, en Ik zal Mijn Geest in u geven en gij zult leven', wijzende op deze beide doden. Bent u dood in onderdrukking? *Ik zal uw graven openen*. Bent u dood in de zonde? *Ik zal Mijn Geest in u geven en gij zult leven*.

Hier is niet alleen een staatkundige, maar ook een geestelijke opstanding; en de staatkundige en geestelijke opstanding zo verenigd te zijn, is een grote verborgenheid. God wil niet alleen deze bevrijding bewerken, die wonderlijk zijn zal met betrekking tot het werk zelf, maar het zal ook wonderlijk zijn in de wijze waarop ze geschiedt. Ze zal tegelijk tot stand komen. Dat is niet het geval bij andere volken.

Wanneer bekeerde God ooit een volk tegelijk? Maar wanneer de tijd komt voor de bekering der Joden, dan zal ze tegelijk geschieden. Dus zoals het werk wonderlijk is, zal ook de wijze waarop wonderlijk zijn. 'Eer zij (namelijk Sion) barensnood had, heeft zij gebaard' (Jes. 66:7). Hier wordt een groot en plotseling behoud voorzeggd, dat God voor Zijn volk wil bewerken. Er staat in de Openbaring van Johannes, dat de vrouw in haar barensnood riep, zijnde in de pijn om verlost te worden, dat wil zeggen, dat de heidenen zich bekeren zullen. Maar hier is een bevrijd worden zonder pijn. En daarover spreekt de profeet als een wonderlijke zaak: de aarde kan in een dag voortbrengen; en een geheel volk wordt tegelijk geboren.

(2) *Ook de middelen die dit teweegbrengen, zijn wonderlijk.*

Het eerste middel tot hun bekering zal een teken uit de hemel zijn; door de verschijning van Christus. 'Alsdan zal in den hemel verschijnen het teken van den Zoon des mensen; en dan zullen al de geslachten der aarde wenen' (Matth. 24:30). Sommigen verstaan dit van de wonderlijke openbaring van Christus ten einde de Joden te bekeren. Openbaring 11:19 kan daarover enig licht geven. Daar staat: 'De tempel Gods in den hemel is geopend geworden, en de ark Zijns verbonds is gezien in Zijn tempel'. Onder deze ark moet Christus verstaan worden. Nu, de ark des verbonds wordt in de hemel gezien bij het blazen van de zevende bazuin. **Dan zal Christus zichtbaar verschijnen, en bij het beginnen van deze bazuin zullen de Joden bekeerd worden.**

Dus het blijkt, dat de bekering der Joden, wanneer die zal gaan komen, niet slechts bewerkt zal worden door het gewone middel van de Evangelieprediking, maar door een wonderlijk

gezicht uit de hemel.

En hetgeen deze opmerking schijnt bevestigen, is de wijze van Paulus' bekering. 'Daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen, tot een voorbeeld dergenen, die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven' (1 Tim. 1:16). Waarom zegt Paulus, dat Christus in hem een voorbeeld zou tonen? Dat moet slaan op de wijze van zijn bekering, die met een lichamenlijk gezicht van Christus begon. Een gezicht uit de hemel bekeerde Paulus. Christus verscheen zó aan hem om hem te bekeren, dat hij tot een voorbeeld kon dienen van Gods genade en van de wijze waarop God bij *de Joden* werkt. Want het geldt niet de heidenen; zij worden niet naar dit voorbeeld geroepen. maar het geldt degenen die hierna zouden geloven, dat wil zeggen de Joden, die thans niet geloven, maar in ongeloof volharden. Maar hierna zouden zij toegebracht worden, en dan op de manier zoals Paulus toegebracht werd, namelijk door een teken uit de hemel. En dat maakt de wijze van hun bekering zo wonderlijk. Want al kan hun bekering voltooid worden door het Evangelie, toch zal ze begonnen worden door een licht uit de hemel. 'Zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben, en zij zullen over Hem rouwklagen' (Zach. 12:10). 'Zie, Hij komt met de wolken, en alle oog zal Hem zien, ook degenen die Hem doorstoken hebben' (Openb. 1:7).

(3) *Bovendien zal het wonderlijk zijn, als strijdig met de verwachting.*

Hetgeen in tegenstelling met geloof, hoop en verwachting gaat gebeuren, is zeer wonderlijk. Hoe weinigen geloven aan, en zien uit naar de redding der Joden! Toch is er geen enkele waarheid, die overvloediger in de Schrift betuigd wordt; een zaak waarvan door alle profeten gesproken is.

Verder zal het wonderlijk zijn vanwege hun grote afkerigheid en onovertuigbaarheid om Christus als de Messias te erkennen. Niemand is zo verhard tegen Christus als de Joden. Het is gemakkelijker een heiden of mohammedaan tot Christus te bekeren dan een Jood. Daarom zal hun bekering heel wonderlijk zijn.

IV. Maar nu zal ik deze waarheid gaan toepassen.

Is het zó, dat de Joden op zo'n wonderlijke manier bekeerd en bij Christus terechtgebracht worden? Laten wij dan eens nagaan, welke onze plicht is, die vanwege deze belangrijke waarheid op ons rust!

Ten eerste.

2. Het betaamt ons deze dingen te onderzoeken en trachten ze te verstaan. Paulus noemt de bekering en de zaligheid van Israël een 'verborgenheid', en hij 'wilde niet, dat u deze onbekend zij' (Rom. 11:25). En inderdaad is het een grote verborgenheid, dat ooit een volk als dit, door God geëigend zou worden. Een volk, dat het Evangelie van hen wegnam, dat de profeten doodde en de apostelen vervolgde, dat de Heere Jezus en Zijn volgelingen vermoordde en doodde. Welnu, dat zo'n volk, dat zo laag, zondig, blind, verhard en wreed is, ooit tot Christus bekeerd zou worden en Gods Kerk en volk in de wereld zou worden, is een wonderlijke zaak. En inderdaad hangen daar veel verborgenheden van af. *Dat de volheid der heidenen zal ingaan* is een grote verborgenheid, en die hangt ervan af. *Het zal geschieden ten tijde des avonds dat het licht zal zijn* (Zach. 13), is een grote verborgenheid, en die hangt ervan af. Daarom is het een gezegende zaak, deze verborgenheid te verstaan.

3. Verder is er een belofte, dat zij die ze onderzoeken, ze zullen verstaan. Daniël wordt

bevolen om het woord tot de tijd van het einde toe te sluiten en te verzegelen; maar dán zullen velen onderzoek doen en zal de kennis toenemen. (Dan. 12). Let daarom op het bevel uit Openbaring 22, om niet te verzegelen, maar te ontzegelen: 'Verzegel de woorden der profetie dezes boeks niet; want de tijd is nabij'. Hoe dichter deze dingen de vervulling naderen, des te groter licht zal God geven om ze te verstaan.

4. Bovendien weten wij niet, hoe te bidden zonder deze kennis. God heeft niets anders in deze wereld te doen dan Zijn Woord goed te maken. De tijd zal ophouden, en de wereld zal niet meer bestaan, wanneer God eenmaal Zijn Woord vervuld heeft. Indien wij nu deze dingen niet verstaan, hoe zullen wij dan onze gebeden schikken naar de voornemens van God? Wij zullen tekortschieten of eroverheen of ernaast schieten, als wij deze dingen niet verstaan.
 - a. Om daarom in deze kennis te vorderen, moet ge staan naar eerlijkheid van hart en naar oprechtheid van uw gehele wandel met God. 'De oprechten op de weg zijn Zijn vreugde', en aan hen openbaart Hij Zijn gedachten. 'Wie is wijs? Die versta deze dingen' (Hos. 14:10). Daniël was grotelijks bemind, en welke grote openbaringen deed God aan hem. Johannes was de discipel dien Jezus liefhad, en welk een openbaringen gaf God aan hem inzake alle dingen die tot het eind der wereld zouden gebeuren! 'De verborgenheid des HEEREN is voor degenen die Hem vrezen' (Ps. 25:14).
 - b. Verder moet er een nauwgezet gebruik van alle middelen zijn, die daartoe strekken. Kennis komt nu niet door rechtstreekse openbaring en ingeving, maar door een wijze vergelijking van het Woord en de werken van God met elkaar.
 - c. Onderzoek daarom Gods Woord. Dat geeft licht. Het was Daniël's praktijk. Hij wist uit de boeken het getal der jaren die hij zou vervullen betreffende de verwoesting van Jeruzalem; en dan begint hij te bidden. Wij kunnen in deze zaak onze gebeden niet op de juiste wijze richten, als wij deze dingen niet verstaan.

Ten tweede. Voeg hier nog een tweede plicht aan toe. Het is niet genoeg om het te verstaan, maar wij moeten het geloven. Want God heeft het gezegd, en daarom behoren wij het te geloven. 'Zie, Ik zal uw graven openen, o Mijn volk', enz. En het Evangelie is nadrukkelijk en eenvoudig. 'Wat zal de aanneming (namelijk der Joden) wezen, anders dan het leven uit de doden?' (Rom. 11:15). 'En alzo zal geheel Israël zalig worden; gelijk geschreven is: De Verlosser zal uit Sion komen, en zal de goddeloosheid afwenden van Jakob' (vers 26).

- (1) En als u dit gelooft, heb dan medelijden met hen. Laten zij het voorwerp van ons medelijden en gebed zijn. Nooit had iemand dat méér nodig. Want zij zijn het ellendigste volk ter wereld, waarop ge ook let: of op hun zonden of op het oordeel. Hun zonden zijn van alle de grootste, en hun oordelen van alle de droevigste, niet alleen uitwendig en tijdelijk, maar ook inwendig en geestelijk. Geen geest is zo blind, geen wil zo koppig en geen hart zo hard als van de arme Joden. En dat was hun toestand gedurende vele eeuwen tegelijk. Zij hebben geen Christus, want zij verloochenden Hem; en zij hebben geen God, want er kan geen God zijn zonder Christus.
- (2) En als u ingewanden hebt om medelijden met hen te hebben, bid dan voor hen. Smeek God ernstig om hun bekering te verhaasten. Volg het voorbeeld van de grote apostel: 'De toegenegeheid mijns harten, en het gebed dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid' (Rom. 10:1). Wat God ook doet met de zaak van Zijn belofte, wij behoren werk te maken van ons gebed. God heeft beloofd, dat de Joden bekeerd zouden

worden. Laten wij daarom bidden, of God Zijn beloften wil vervullen en ze op Zijn tijd wil bespoedigen.

Ik zou door één argument de plicht willen benadrukken, en wel met het volgende. *Deze plicht van het gebed om de bekering der Joden behoort ons ter harte te gaan, vanwege de grote vrede die daarop volgen zal.*

Vrede is een aangename zaak. Ze is een zegen waar allen naar verlangen. Ze is een zegen, die God ons na een lange en dure oorlog geschonken heeft; en wij worden vandaag opgeroepen om God voor deze vrede te loven. En geprezen zij God, Die vrede bewerkt heeft voor de natie. Maar laten wij hier niet bij blijven staan.

De vrede van Christus' tijden is beter dan de vrede, die wij thans genieten. God heeft onze vorst in vrede doen terugkeren. Maar wat zal dat te betekenen hebben, wanneer de grote Vrededorst komt. God heeft hem tot een middel gemaakt om de natie te versterken. Maar o, wat zal het zijn, wanneer Christus komen zal om die natie vast te stellen! Wanneer Christus' Koninkrijk zal komen en in de wereld opgericht zal worden, dan zal het een andere vrede zijn dan de huidige, namelijk een algemene en duurzame.

Drie zaken zullen daarvoor nodig zijn: rechtvaardigheid, liefde en eenheid.

- (a) Dan zullen het tijden van grote rechtvaardigheid zijn. Want het is de eigenschap van de nieuwe hemel en aarde, dat daarin 'gerechtigheid woont' (2 Petr. 3:13). Werkelijk, nu is er slechts weinig gerechtigheid, maar dan zal er veel zijn. 'Uw volk zullen allen rechtvaardigen zijn'. Dan zullen er rechtvaardige bestuurders zijn. Geen troon van ongerechtigheid om door een wet het onrecht te bevestigen. Alle burgerlijke bestuur zal in die tijd in gerechtigheid geschieden. Ik zal u uw rechters wedergeven als in het eerste, en uw raadsliden als in den beginne; daarna zult gij een stad der gerechtigheid, een getrouwe stad genoemd worden, Jesaja 1:26. 'Laat het oordeel zich daarheen wentelen als de wateren, en de gerechtigheid als een sterke beek' (Amos 5:24). En wanneer deze gerechtigheid zó plaats grijpt, dan moet dat noodzakelijk een plaats des vredes zijn. O, welk een gezegende wereld van vrede zal dat zijn, namelijk vrede met gerechtigheid. 'Het werk der gerechtigheid zal vrede zijn' (Jes. 32:17).
- (b) Dan zullen er tijden van grote liefde en genegenheid aanbreken. Nooit is er zo'n wereld voor liefde als er in de dagen van der Joden bekering zijn zal. Want dan zal er een grote uitstorting van de Geest geschieden, en één van de vruchten van de Geest is liefde; niet alleen liefde tot God en Christus en tot de waarheid, maar tot alle heiligen, tot allen die God liefhebben. De apostel maakt een gebrek aan deze genade in de kerk tot een duidelijk kenmerk van een vleselijke gestalte, waar die ook maar voorkomt. 'Gij zijt nog vleselijk. Want dewijl onder u nijd is en twist en tweedracht, zijt gij niet vleselijk?' (1 Kor. 3:3). Hij doet een beroep op hun eigen geweten, als mensen die wisten dat dit duidelijke kenmerken van het vlees waren. Maar op die dag zullen die ophouden. Geen schade of verwoesting op geheel de heilige berg! De duivel is met zijn gespleten klauw de kerken van Christus binnengekomen, en hij doet daar een jammerlijk werk; en dat is de reden van het feit, dat er zo weinig liefde is. Maar dan zal dat alles ophouden.
- (c) Want dan zal er een tijd van grote eenheid komen, en dat zowel in de kennis als in de genegenheid: één hart en één weg! En de heiligheid van die dag zal alle wonden genezen, die nu gemaakt worden door de hoogmoed en duisternis van 's mensen geest. De huidige scheuringen en verdeeldheden zullen dan in een geze-

gende eenheid eindigen. Thans verkeren wij in die toestand, dat Gods volk net eender spreekt alsof er een spraakverwarring is. Maar dan zullen zij van één lip en van één taal zijn, en nog een zuivere ook! 'Dan zal Ik tot de volken een reine spraak zenden, opdat zij allen den Naam des HEEREN aanroepen, opdat zij Hem dienen met een eenparigen schouder' (Zef. 3:9).

'Te dien dage zal de HEERE één zijn, en Zijn Naam één' (Zach. 14:9). Is Zijn Naam dan nu niet één? Ja, in Zichzelf; Hij is een God der waarheid, dat is Zijn Naam. Maar omdat er verschillende wijzen van geloofsbelijdenis zijn, en elke partij op Christus aanspraak maakt voor zijn eigen weg. Want de één zegt: 'Hier is de Christus!', en een ander: 'Daar is de Christus!' Maar op die dag zal er dat niet meer zijn. Want dan zal de HEERE één zijn, en Zijn Naam één. Dat wil zeggen: dan zullen allen in dezelfde geest verenigd worden, en zullen God in dezelfde waarheid en wijze van Godsdienstoefening erkennen, en zo zal Zijn Naam één zijn. Er zal zo'n eenheid bij Gods volk zijn in kennis, genegenheid en praktijk, dat ze alle namen van onderscheiding doet ophouden.

Want dan zullen de Joden en heidenen één zijn, één in genegenheid, één schaapskudde onder Christus; allen in één lichaam gebracht onder Christus, de enige Herder! Zij zullen één hoop hebben, één Heere en ten laatste één hemel. O, welk een gezegende eenheid zal dat zijn! En de tijd die van zulke liefde en eenheid overvloeit, moet noodzakelijk een tijd van gezegende vrede zijn.

In Psalm 72, die een psalm van Christus' Koninkrijk en regering is, staat: 'In Zijn dagen zal de rechtvaardige bloeien, en de veelheid van vrede, totdat de maan niet meer zij' (vers 7). Dan zal er niet alleen vrede, maar overvloed van vrede zijn. Thans hebben wij gedeeltelijk vrede met de mensen, en geen oorlog meer. Maar dan zal er een volledige vrede zijn. 'Zij zullen hun zwaarden slaan tot spaden en hun spiesen tot sikkels; het ene volk zal tegen het andere volk geen zwaard opheffen, en zij zullen geen oorlog meer leren' (Jes. 2:4).

Er zal vrede zijn van vervolging en lijden. 'Vorsten zullen Mijn volk niet meer verdrukken' (Ezech. 45:8). 'Geweld zal niet meer in uw land gehoord worden'. Daarom leest u in Openbaring 7:9v. van 'een grote schare uit alle natie en geslachten en volken en talen, staande voor den troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte klederen, en palmtakken waren in hun handen. En zij riepen met grote stem, zeggende: De zaligheid zij onzen God'. Hier zijn drie dingen, die de grote vrede aanduiden, die er in Christus' tijden zijn zal. Zij zijn gekleed in het wit, ten teken van vrede; met palmtakken in hun handen, ten teken van de overwinning; en zij zongen: 'Zaligheid!' ten teken van vrede en behoud. O, welk een gezegende tijd zal dat zijn! Maar, zult u zeggen, *zal die vrede blijven duren?*

Ja. Ze lijkt niet op een vrede met Frankrijk, die een verraderlijk persoon bij een volgende gelegenheid zou kunnen verbreken. Nee, dit is een blijvende vrede. Want 'in Zijn dagen (dat wil zeggen op Christus' dag) zal de rechtvaardige bloeien, en de veelheid van vrede, totdat de maan niet meer zij' (Ps. 72:7), èn: 'Der grootheid dezer heerschappij en des vredes zal geen einde zijn' (Jes. 9:6).

Einde

6. AFSCHEIDSPREEK

DES HERDERS VAARWEL

'Genade zij u en vrede van God onzen Vader en den Heere Jezus Christus.'

1 Korinthe 1:3

U zult u er mogelijk over verwonderen, dat ik voor mijn afscheidswoord de keus heb laten vallen op de begroeting van de apostel, en dat tot het slot van mijn prediking maak, hetgeen hij tot het begin van zijn brief maakte. En daarom heb ik daarvoor een dubbele verontschuldiging.

Naar ik bemerk was dit een vorm van zegen, die bijzonder aan deze apostel eigen was, zowel aan het begin als aan het einde van zijn brief. Want zoals er amper ook maar één brief mee aanvangt, zovele eindigen ermee op gelijke wijze. Bijvoorbeeld in: 'De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met uw geest' (Gal. 6:18). Zo ook in 2 Thess. 5:28: 'De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met ulieden'. Dus omdat ik merkte dat de apostel dat woord zo vaak aan het begin en slot van zijn Brieven gebruikt, dacht ik: Zoals ik het tot inhoud van mijn gebed voor u bij de aanvang deed, zo zou ik het ook voor u bij het einde tot mijn afscheid kunnen maken: 'Genade zij u en vrede van God onzen Vader en van den Heere Jezus Christus'.

Bovendien, zoals Izak tot zijn zoon Jakob zei in verband met diens wildbraad, toen zijn vader hem vroeg, hoe hij het 'zo haast gevonden' had, hij antwoordde: 'Omdat de HEERE uw God dat heeft doen ontmoeten voor mijn aangezicht' (Gen. 27:20), hetzelfde kan ik wel zeggen van deze tekst. Want toen ik overwoog, over welk onderwerp ik in mijn laatste werkzaamheid onder u zou spreken, kwam deze tekst in mijn gedachten; en toen ik de Bijbel opsloeg, kwam het onmiddellijk voor mijn gezicht. Daarom kan ik zeggen: *God deed het mij ontmoeten*. En niet zodra lette ik erop, of ik zag – dunkt me – de apostel op de berg Gerizim, en zijn mond vervuld met zegeningen. Want welke grotere zegen kan iemand wensen, dan hetgeen alle zegeningen omvat, namelijk *genade en vrede*. Dus daar ik nu van u moet scheiden, dacht ik naar de bergtop te gaan, en u te verlaten met u toe te wensen:

'Genade zij u en vrede van God onzen Vader en van den Heere Jezus Christus'.

In deze woorden zitten twee hoofdlijnen:

- b. Er wordt een dubbele zegen begeerd; en
 - c. Een dubbele Bron wordt ontdekt.
- a. Een dubbele zegen wordt begeerd; en dat is *genade en vrede*. Genade is van alle zegeningen de rijkste. Vrede is van alle vertroostingën de zoetste. Die beide smeekt de apostel af voor de Korinthiërs, en dat doe ik voor u, geliefden: 'Genade zij u en vrede van God onzen Vader en van den Heere Jezus Christus'.
 - b. Hier wordt een dubbele Bron ontdekt, en dat is *de Vader en de Zoon*: God en Christus. De Vader heet *de God der genade*, en de Zoon heet *Vrededorst*. Niet, dat de genade van de Vader komt zonder vrede, of dat de vrede van de Zoon komt zonder genade; maar zowel genade als vrede komt van God de Vader, door de Heere Christus.

De schikking der woorden is opmerkelijk. 'Genade zij u en vrede'. Eerst genade en dan vrede. Want er kan geen vrede zijn zonder genade, noch genade, of er zal ook vrede zijn. Nu, ware vrede kan alleen van God komen. Alleen van God, zoals Hij een Vader is. Ja, alleen van God als een Vader, en dan daarbij wanneer Hij ónze Vader is. En Hij kan niet onze Vader heten, dan door onze Heere Jezus Christus. Daarom zegt Paulus: 'Genade zij u en vrede van God onzen Vader en van den Heere Jezus Christus'.

Beide worden geopenbaard als een aan elkaar gesmede gouden keten. Geen genade zonder vrede, en geen vrede zonder genade; maar beide samengevoegd om de ziel van de gelovige te vervullen met genade en vrede.

Nu zouden wij uit de schikking der woorden verschillende overwegingen kunnen afleiden:

1. dat vrede de vrucht van genade is en dat genade en vrede beide van God komen;
2. dat de liefde, als de oorsprong van genade en vrede, van God als Vader komt en dat wij niet in Zijn liefde delen, tenzij Hij ónze Vader is. Alles komt in deze orde: eerst ónze Vader, dan genade en vrede van God onze Vader; dat God alleen door Christus onze Vader is.
3. Genade en vrede zijn het voorrecht van de heilige.

Wij willen eerst de tekst woordelijk uitleggen en daarna enige leringen.

1. '*Genade zij u*'. Wat wordt hier onder *genade* verstaan?

Dat is een lieflijk woord. Het doorgeurt de adem, het koestert het geweten, het verwarmt het hart en het verrukt de ziel. Zoals de bruid door stralen van Christus' heerlijkheid verrukt wordt, zo verlevendigt Christus de ziel door één van Zijn genadestralen aan het hart te openbaren. Genade is het leven van de ziel. U bent dood, totdat genade u levend maakt; u bent verloren, totdat genade u vindt en u behoudt.

Genade is als het manna der engelen, het geestelijke brood waarmee zij, die in hun wezen heilig zijn, gevoed worden en waardoor zij bestaan. De engelen leven van genade en houden stand door genade.

De mens die in de genade van God deelt, is een medeburger der engelen gemaakt. Hij eet het brood der engelen en deelt in de zegeningen der engelen. Genade is de inhoud van de

Schrift, het einde der wet en de volheid van het Evangelie. Gregorius noemt ze *'het hart en de ziel van God'*. Ik ben er zeker van, dat genade het hart en de ziel van het Woord is.

Genade is maar een klein woord, maar het bevat alle goeds. Hier is meer dan de *'Iliade'* van Homerus' – een Grieks dichter – in een notendop; het is het uittreksel van al het goede in hemel en op aarde. Noem één woord, dat goeds voor de ziel betekent zowel hier als hierna- maals, en het wordt in het register gevonden, namelijk in dit woordje *'genade'*.

Genade bevat Gods liefde jegens ons, en onze liefde tot God; en zoals Gods liefde jegens ons de somma is van alle barmhartigheid, zo is onze liefde tot God de samenvatting van alle plichten. Genade betekent de nieuwe geboorte der ziel, waardoor zij een andere natuur aanneemt, namelijk een nieuwe natuur, een geestelijke, Goddelijke natuur.

Zoals Christus geboren werd en daardoor de natuur van de mens aannam en vlees werd, zo wordt de mens geboren door genade, en neemt daardoor de natuur van God aan, en wordt geestelijk. En hier hebt u tegelijk de grote verborgenheid der genade, in de diepste vernedering van de Zaligmaker en de hoogste verhoging van de zondaar. Want de Heere Christus kon niet dieper vernederd worden dan door geboren te worden. Het was niet zo'n grote vernedering voor Christus om te sterven als het voor Hem was om geboren te worden. Want eenmaal Mens geworden, is het geen wonder te moeten sterven. Maar daar Hij de grote God is, is het wel een wonder, dat Hij Mens zou worden. Zie, hier is de vernedering van Christus! En toch, als Hij geboren was voor een kroon, voor eer, dan was het niets geweest, maar Hij werd geboren tot schande, tot smart en tot de dood.

Maar door genade wordt de mens geboren voor een kroon, voor een koninkrijk. Hij heeft recht op al de heerlijkheid en zaligheid van de hemel, van het eerste moment af van zijn nieuwe geboorte.

Zo luidt het in de tekst: *'Genade zij u en vrede'*.

Vrede is in de Schrift een zeer veelomvattende uitdrukking; ze draagt alle geluk in zich. Het was de gewone begroeting van de Joden: *'Vrede zij u!'* Zo groette David bij volmacht Nabal: *'Vrede zij u en uw huis!'* En de apostel zinspeelt hier op deze wijze van begroeting.

Opdat hij de Nieuw-Testamentische barmhartigheid met de Oud-Testamentische gebruiken zou vermengen, noemt hij de genade vóór de vrede, zoals Jakob deed met zijn wildbraad: hij maakte dat tot een smakelijke spijs, zoals Izak het graag had.

Vrede is de heerlijkheid van de hemel in de schoot van God, en gebracht in de wereld op de armen van de engelen. De eerste vrede waarvan u in het Evangelie leest, was vrede door de dienst der engelen: *'En van stonden aan was er met den engel een menigte des hemelsen heirlegers, prijzende God en zeggende: Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen'* (Luk. 2:13v.).

En wanneer onze Heere Christus voor 't eerst Zijn discipelen uitzendt, was dit de leer die Hij hun gebod te prediken: *'En als gij in het huis gaat, zo groet hetzelfde. En indien dat huis waardig is, zo kome uw vrede over datzelfde'* (Matth. 10:12). Let er hier, in het voorbijgaan, op dat onze Heere Jezus Christus geen vijand is van goede manieren. Hij wilde niet, dat christenen opzettelijk lomperiken zijn; hetgeen sommigen onder ons plegen te zijn, die zouden willen dat hun godsdienst in strijd is met de goede manieren. Zo niet; maar in welke stad u komt, groet ze, en laat genade en vrede daar komen! Dat wil zeggen: wenst hun vrede toe, zeggende: *'De vrede Gods zij op deze plaats, op het hoofd en de harten van allen daarin'*. Zodat vrede zowel een Evangeliebegroeting is, wanneer de voorgangers en gemeenteleden elkaar ontmoeten, alsook een Evangelievaarwel, wanneer de predikant en

zijn gemeente van elkaar scheiden. Zo deed de apostel, en zo doe ik nu: 'Genade zij u en vrede!'

Bij Matth. 10:13 merk ik op: Onze Heere gebiedt Zijn discipelen: 'En indien dat huis waardig is, zo kere uw vrede weder tot u'. In plaats van vrede bij hen te laten, moet ge het stof van uw voeten tegen hen afschudden, dat wil zeggen, tonen dat God hen als stof zal afschudden en hen als brandstof onder de voeten zal vertreden.

Mijn broeders, uw nauwgezette tegenwoordigheid bij het Woord op deze plaats, heeft op aangename wijze dat deel van mijn last voorkomen, namelijk om het stof van mijn voeten te schudden. Want hoe schoon zijn de voeten van deze arme worm voor u geweest, daar ze geschoeid zijn met de bereidheid van Christus' Evangelie! En daarom, aangezien onze Heere Jezus Christus sprak: Indien zij hun vrede waardig zijn, blijve zij bij hen. Om die reden wens ik u toe: *genade en vrede van God onze Vader en van onze Heere Jezus Christus.*

Maar wat is deze vrede?

Zij is de schoonheid van eenheid, de harmonie der schepping, het genoeg van het leven, het feestmaal van een goed geweten. Ze maakt het leven aangenaam en de dood gemakkelijk.

Vrede verzoet al onze bezittingen en al onze moeilijkheden. Zonder vrede is de volheid der wereld een last, maar met haar zijn armoede en ledigheid aangename metgezellen. Zonder vrede is ons brood bestrooid met zurigheid en ons water gemengd met bitterheid; maar met haar worden groene kruiden een feest, en verandert water in wijn.

Vrede: ze is het schoonste schepsel op de wereld. Daarom is ze bij allen geliefd en wordt ze door allen gezocht. Velen zoeken haar, maar weinigen zijn er, die ze genieten. Ze gaan niet de juiste weg om haar te vinden. Want in de 'weg der gerechtigheid is vrede'.

Vrede is de kweekschool van alle tijdelijke zegeningen, zoals de genade dat is van alle geestelijke zegeningen. In de genade vindt u alle heiligheid inbegrepen, in de vrede alle geluk; in de genade alle inwendige, in de vrede alle uitwendige zegeningen.

Genade én vrede zijn de alfa én omega van alle zegeningen, zoals God het is van alle wezens. Geen zegen komt vóór de genade, en geen zegen duurt daarbuiten langer.

Zie dus in deze spreekwijze, hoe de apostel hun - zoals ik u - alle zegeningen voor tijd en eeuwigheid toewenst; en toch wenste hij hun niet meer toe dan God hun beloofde te geven. Want 'de Godzaligheid heeft de belofte des tegenwoordigen en des toekomstigen levens' (1 Tim. 4:8).

Genade zij u én vrede, niet de één zonder de ander.

Hoewel iemand genade kan hebben zonder vrede, bijvoorbeeld in een tijd van geestelijke verlatenheid of aanvechting; en zoals iemand vrede kan hebben zonder genade, bijvoorbeeld bij een rustige en onwedergeboren staat. Genade zonder vrede wordt vaak gevonden in een verontrust geweten; en vrede zonder genade wordt vaak gevonden in een toegeschroeid geweten. Zoals genade zonder vrede erg onvoldaan is, zo is vrede zonder genade erg onprofijtelijk; zoals Rachel wel schoon was, maar onvruchtbaar.

Daarom verlangt de apostel, *dat gij zowel genade als vrede moogt hebben*. Wij plegen te zeggen: de zon en het zout zijn de nuttigste schepselen ter wereld, de één om te *verlichten* en de ander om te *bereiden*. Mijn broeders, genade en vrede zijn des christens zon en zout. Genade is het licht van hun ziel, en vrede is de smaak van hun vertroosting. Genade verlicht al hun zielsvermogens, en vrede bereidt al hun zegeningen. Gods zegeningen moeten

als tweelingen worden, zoals Christus zei van de bruid: 'Uw tanden zijn als een kudde schapen die geschoren zijn, die uit de wasstede opkomen; die al tezamen tweelingen voortbrengen, en geen onder hen is jongeloos' (Hoogl. 4:2).

Genade en vrede worden hier door Gods Geest samen verbonden in een heilige knoop, die niet losgemaakt mag worden. Zoals de sterren *Castor en Pollux*, wanneer ze tegelijk gezien worden, voor de zeeman geluk betekenen, zo ook, wanneer genade en vrede tegelijk in een ziel gevonden worden, dan betekenen zij de hoogst mogelijke veiligheid en zegen voor de gelovige. Er staat in de Schrift van, dat ze tezamen verbonden moeten worden, waar God de één geeft, daar weigert Hij de ander niet.

Indien Hij u de bovenste Bron der genade geeft, zal Hij u ook de onderste bron van vrede geven, want die beide gaan samen. Als Hij u de dauw des hemels geeft hoeft u niet te twijfelen of u krijgt ook het vette der aarde. Als Zijn rechterhand vol barmhartigheid is, zal Zijn linkerhand niet ledig zijn. Daarom zijn genade en vrede bij ons van God de Vader, en van onze Heere Jezus Christus.

Genade heeft een dubbele betekenis, namelijk of Gods genade *voor* ons, die ons rechtvaardigt, of Gods genade *in* ons, die ons heiligt. Nu, er is een onderscheiden vrede, die uit elk van deze voortvloeit, maar steeds is het genade én vrede.

Rechtvaardigende genade heeft een vrede, die haar begeleidt. 'Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God' (Rom. 5:1). Voorzover wij vertrouwen op de rechtvaardigende genade, blijft er geen verdoemenis over vanwege de zonde. Zoals er geen bitterder oorlog zijn kan dan tussen het geweten en de zonde, zo kan er geen zoeter vrede zijn dan wanneer barmhartigheid en vrede elkaar ontmoeten, en wanneer het geweten en de vrede elkaar kussen.

2. Vraag. *Hoe vloeien genade en vrede uit dezelfde Bron, van God de Vader, en van onze Heere Jezus Christus.*

Antwoord. Het is een bekende regel, dat de uitgaande werken van God aan alle drie Personen in de Drie-eenheid worden toegeschreven; dezelfde werken die aan de Vader worden toegekend, worden ook aan de Zoon toegekend; en de werken, toegekend aan de Zoon, dezelfde worden aan de Vader toegekend. Dus genade en vrede worden hier zowel aan God de Vader als aan onze Heere Jezus Christus toegeschreven. Dat wil zeggen: zij zijn beide uit barmhartigheid en uit verdienste. Uit barmhartigheid van Gods zijde, jegens ons, en uit verdienste van Christus' zijde, voor ons.

Ze zijn afkomstig van God de Vader, omdat Hij ze *voor* ons wil, en van God de Zoon, omdat Hij ze *in* ons werkt. Van God de Vader komen ze oorspronkelijk, en van Christus als de Knecht van de Vader, en tot ons in de dadelijkheid.

God de Vader is de Fontein van alle genade en vrede, Christus als Middelaar is de leiding van alle genade en vrede; in vereniging met Christus is de mens het reservoir, waarin die stromen van genade en vrede vloeien. God wil genade en vrede voor ons, en Christus werkt ze in ons.

God geeft genade en vrede om aan het schepsel toegepast te worden; dat komt uit de liefde van de Vader; maar de toepassing van deze vrede aan de ziel, komt van de verdienste van Christus, de Verlosser. Zo ziet u, dat er een dubbele Bron is van deze dubbele zegen. De tijd noopt mij om me te bekorten.

Nu deze stukken verklaard zijn, zal duidelijk zijn, dat de Bron van deze genade en vrede komt van God de Vader; en dat ze niet van God de Vader gegeven wordt dan door Chris-

tus.

3. *Genade en vrede zijn het voorrecht van de heilige.*

a. Als er *genade* is, dan is er ook vrede. Maar genade is het voorrecht van elke gelovige, en waarop gij ook ziet als ontleend aan de liefde en gunst van God jegens ons, dat is het voorrecht van de gelovige. God kan evengoed Christus aan Zijn rechterhand vergeten, als Zijn liefde en gunst aan de ziel van een gelovige onthouden.

Het recht van de gelovigen op al hun zegeningen komt voort uit deze nimmer falende liefde van God. Of als ge de genade neemt als vrucht van Gods liefde voor de ziel, dan nog valt ze aan de gelovige als privilege ten deel.

Roeping, rechtvaardigmaking, aanneming tot kinderen, vergeving der zonden, reiniging van de zonde, kracht tegen de zonde, heiligheid, liefde, geloof, gehoorzaamheid, volharding, die alle zijn de voorrechten van iedere gelovige; ja, een mens kan geen gelovige zijn zonder er één van te missen. Ze zijn even wezenlijk voor het christenzijn als het verstand voor het wezen van de mens.

b. Evenals genade is ook *vrede* het voorrecht van de gelovige.

Er is een eeuwige vrede, een bovennatuurlijke vrede, een innerlijke en een uitwendige vrede.

- Er is uitwendige vrede, dat is de vrede met de mensen.
- Er is een bovennatuurlijke vrede, namelijk met God.
- Er is innerlijke vrede, namelijk met het geweten. Deze drie moeten op aarde verkregen worden.
- En dan is er nog de eeuwige vrede, en die kan alleen in de hemel verkregen worden.

De apostel sluit in de tekst de eerste niet uit, maar hij bedoelt vooral de vrede met God. Want vrede met de mensen is een goede, begerenswaardige zaak, maar vrede met God dient nog veel meer begeerd te worden. Want vrede met God is de oorsprong van alle dingen, zowel in- als uitwendig, zowel beneden als boven, zowel in de tijd als in de eeuwigheid. Daarom zegt Job: 'Als Hij stilt, wie kan dan beroeren?' Welnu, deze vrede is het voorrecht van de gelovigen. Ze is een erfenis, nagelaten voor elke gelovige, door de laatste wil en testament van de stervende Verlosser. Wilt u een afschrift van Zijn wil, lees dan de woorden: 'Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u; niet gelijkerwijs de wereld hem geeft' (Joh. 14:27).

Er is, naar het schijnt, een vrede die de wereld kan geven, en er is een vrede die Christus schenkt. Christus wil echter niet, dat wij de vrede der wereld ten onrechte aanzien voor de Zijne, want het verschil is heel groot.

(1) Want de vrede der wereld is een valse vrede, ze is een valse munt, ze draagt niet het gangbare stempel van de hemel.

Maar de vrede van Christus geeft aan de gelovige ware vrede en volmaakte vrede. 'Gij zult hem in volkomen vrede bewaren, wiens geest op U gericht is'.

(2) 's Werelds vrede is een uiterlijke vrede. Ze is slechts oppervlakkig. Ze bevochtigt de mond, maar kan het hart niet wassen. 'Het hart zal ook in het lachen smart hebben, en het laatste van die blijdschap is droefheid' (Spr. 14:13). De vrede die de wereld biedt is slechts een schil. Hun geweten wordt gestild, als hun gezicht lacht.

Maar de vrede die Christus geeft, is een innerlijke en geestelijke vrede. 'Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven, meer dan ten tijde als hun koren en hun most vermenigvuldigd zijn' (Ps. 4:8). Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven. Déze vreugde is vrede met God. Die wereldse

vrede strijkt het voorhoofd glad, maar déze vervult het hart. Zoals de zondaar inwendige moeite kent temidden van al zijn vrede vanbuiten, zo kent de gelovige zijn vrede vanbinnen, temidden van al zijn uitwendige verdrukkingen. 'In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar in Mij zult gij vrede hebben'.

(3) 's Werelds vrede heeft slechts een benedenbron, die opkomt uit het schepsel en uit wereldse vertroosting. Daarom kan ze niet anders dan onrein zijn. Want een onreine fontein kan geen zuiver water voortbrengen.

Maar de vrede van de christenen heeft een bovenbron; ze vloeit voort uit de openbaring van Gods liefde in Christus. Ze komt van de besprenging met Christus' bloed op het geweten. Ze vloeit voort uit de werkingen van Christus' Geest in de ziel, Die eerst een Raadgever en daarna een Trooster is. O, hoe zuiver moet deze vrede in de ziel van de gelovige zijn, die voortvloeit uit zulk een zuivere bron!

(4) 's Werelds vrede is een vrede die gegeven is aan zondaren. Ze is een vrede in de zonde, en ze is een vrede met de zonde. Zoals de profeet Jesaja het ons zegt, is ze een 'verdrag met de hel en een verbond met de dood'. God verlosse ons van die vrede!

De vrede van Christus wordt aan niemand gegeven dan enkel aan de gelovigen. Dit voorrecht is alleen voor hen. Een vreemde heeft met deze vreugde niet van doen. 'Het hart kent zijn eigen bittere droefheid, en een vreemde zal zich met deszelfs blijdschap niet vermengen' (Spr. 14:10).

(5) 's Werelds vrede is een verwelkte, stervende, voorbijgaande zaak; ze verdort in de woestijn. 'Dat het gejuich der goddelozen van nabij geweest is en de vreugde des huichelaars voor een ogenblik' (Job 20:5). Salomo vergelijkt ze terecht bij 'het geluid der doornen onder een pot, alzo is het lachen eens zots' (Pred. 7:6). Zo is de vrede van de zondaar. Ze is als een vlieg, ze verdwijnt spoedig.

Maar de vrede die Christus aan de gelovigen geeft, is een duurzame en blijvende vrede. 'Niemand zal uw blijdschap van u nemen'. Deze vrede blijkt in:

- het leven,
- bij de dood en
- na de dood.

4. De genade brengt in ons hart vrede voort. Zo is onze vrede in het leven. Er wordt gezegd van de eerste christenen, dat 'zij wandelden in de vreze des Heeren en de vertroosting des Heiligen Geestes' (Hand. 9:31). Het is een opmerkelijke uitspraak: 'In het houden van Uw geboden is grote loon' (Ps. 19:12). Hij zegt niet: *voor* het houden van die, hetgeen ziet op het doel van het werk, maar hij zegt: *in* het houden van die; en dat ziet op het werk zelf. Mijn broeders, elke plicht, die in oprechtheid betracht wordt, werpt een vrede af in het geweten, zoals elke bloem haar eigen zoete geur meevoert. Mogelijk - dat geef ik toe! - kan een gelovige niet steeds deze vrede vinden en gevoelen; weinigen doen het. Sommigen vinden ze zelden, weinigen vinden ze zo altijd. Want de overblijfselen van de verdorvenheid breken uit om die vrede te onderbreken; of de aanvechtingen om ze te verhinderen. En de Godsverlating kan ze verduisteren en verbergen. Een gelovige kan menen totaal verloren te zijn. En toch, in deze toestand, die de ergste is waarin een kind van God kan verkeren, heeft hij een dubbele vrede.

- Een vrede in de beloften, juist in de staat van verlating. En wat u aan obligaties en wissels bezit, rekent ge toch even goed mee als geld in uw zak?

- Hij heeft vrede in het zaad. 'Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechten van hart' (Ps. 97:11). Genade is het zaad van de vrede, welke Christus gezaaid heeft in de voren der ziel. En daarom zal de vrede voortkomen uit de voren der ziel. Inderdaad komt dit zaad bij de één vlugger op dan bij de ander, maar toch zal elke heilige vroeg of laat een oogsttijd krijgen. 'Die het zaad draagt dat men zaaien zal, gaat al gaande en wenende; maar voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijn schoven' (Ps. 126:6). Als hij lang op de vrucht wacht, zal hij ten slotte een groter oogst hebben. Als hij nu niet oogst, zal hij stellig hiernamaals oogsten. 'Let op den vrome en zie naar den oprechte, want het einde van dien man zal vrede zijn' (Ps. 37:37).
5. Deze vrede van een kind van God, is een vrede in de dood. De genade zal ons dan verleend worden, en die bediening zal vrede zijn. De vrede van een zondaar verlaat hem, wanneer hij naar het graf gaat; ook al vervulde ze hem bij zijn leven, toch zal ze hem bij de dood verlaten.
- Een gelovige heeft een tweevoudige bron van vrede: de eerste komt van Boven hem, en de ander komt uit hem. De bron die met vrede van Boven stroomt, komt van het bloed van Christus, dat op zijn geweten gesprengd wordt. De andere die binnen hem is, komt van de oprechtheid van zijn hart, in de wegen der gehoorzaamheid.
- Mijn broeders, wanneer wij op ons sterfbed liggen, en wij onze oprechtheid in al Gods wegen kunnen overwegen zal dat tenslotte vrede zijn. Zo was het bij Hizkia: 'En hij zeide: Och HEERE, gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld en wat goed in Uw ogen is, gedaan heb' (Jes. 38:3). Niets maakt een sterfbed zo zwaar en zo ongemakkelijk als een leven, dat doorgebracht werd in de dienst der zonde en begeerlijkheid. En niets maakt een sterfbed zo aangenaam als een leven, besteed in de dienst van Christus.
6. Genade zal vrede voortbrengen; indien niet in dit leven, dan toch zeker na de dood. Als de tijd deze vrucht niet tot rijpheid brengt, zal de eeuwigheid het doen. Genade in de tijd zal in de eeuwigheid de heerlijkheid zijn; heiligheid thans, zal dan zaligheid zijn. Want hetgeen de mens in deze wereld zaait, zal hij in de komende wereld maaien. 'Dwaalt niet; God laat Zich niet bespotten; want zo wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien. Want die in zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderfenis maaien; maar die in den Geest zaait, zal uit den Geest het eeuwige leven maaien' (Gal. 6:7v.). Wanneer de zonde eindigen zal in smart en ellende, dan zal de genade eindigen in vrede, vreugde en heerlijkheid. 'Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht ..., ga in, in de vreugde uws heren' (Matth. 25:21). Een ieder die in deze wereld deel heeft aan Christus' genade, zal stellig deel krijgen aan de vreugde van Christus in de komende wereld; en dat is een 'onuitsprekelijke vreugde, vol heerlijkheid'.

Toepassing

Ik zal alles met een drievoudige toepassing besluiten bij wijze van aansporing voor drie soorten personen:

- I. Zij, die deze genade en vrede bezitten.
- II. Zij, die geen genade of vrede hebben.
- III. Zij, die wel deze genade, maar geen vrede hebben.

I. Met degenen die zowel genade als vrede bezitten, wil ik twee of drie dingen bespreken.

- (1) Bewonder toch dankbaar de Vader en de Zoon, namelijk de genade van de Vader en de liefde van de Zoon. Want Beiden hadden hierin de hand. Verheerlijk daarom zowel de Vader, dat Hij dit voor ons wilde, als de Zoon om het in ons te werken. Genade en vrede zijn de vruchten van Gods eeuwige verkiezing. Want deze zegen geeft de Vader, maar de toepassing ervan aan ons is de vrucht van Christus' verlossing en middelaarschap. Hoe kunt u denken aan de hel en de verdoemenis, en uzelf daarvan bevrijd zien; hoe kunt u denken aan de vreselijke toorn en wraak van God, maar uzelf daar niet onder; hoe kunt u zien op uw veranderde staat, uw vernieuwde hart, de genade bevestigd en verzoend, en uw geweten tot rust gebracht; hoe kunt u aan die dingen denken, zonder de liefde des Vaders te bewonderen om u dit te geven, en de liefde des Zoons om dit voor u te verkrijgen! Alle genade en barmhartigheid die ons gegeven werd, is door Christus voor ons verworven. Genade en vrede zijn de vruchten van het verlossende bloed van Christus' verdienste.
- (2) Wees niet jaloers op de staat of bezittingen van de wereldlingen. Zij hebben rijkdom en eer, voordelen en genoegens, maar zij hebben geen genade of vrede. Wees daarom niet jaloers op hun geluk. Er bestaat een verhaal van een Romein, die door de krijgsraad ter dood veroordeeld werd, omdat hij zijn rang verbrak, door een tros druiven te stelen. En toen hij naar de terechtstelling ging, lachten sommigen van zijn medesoldaten om hem, en anderen benijden hem, dat hij druiven had, en zij niet. 'Nu, zei hij, benijd mij maar niet om mijn tros druiven, want jullie zouden ze niet willen hebben voor de prijs, die ik ervoor betalen moet'. Mijn broeders, gij die kinderen der genade en des vredes zijt, benijdt de wereldlingen hun rijkdom, gemakken en genoegens toch niet! Want ik ben er zeker van, dat u ze niet zou willen hebben voor de prijs die zij ervoor betalen. 'Want het einde van die dingen is de dood'.
- (3) Klaag dan niet over de slechte staat waarin Gods voorzienigheid u gebracht heeft in deze wereld. Mogelijk zult u zware dingen lijden, maar herinner u, zolang uw ziel veilig is, om nooit te klagen over zware tegenheden.
Mijn broeders, aangezien God uw Vader u in een staat van genade en vrede gebracht heeft en uw ziel daardoor van Zijn liefde in Christus verzekerde, kunt u dan over zware tegenslagen klagen? Laat dus de vreugde des Heeren uw sterkte zijn! 'Verblijdt u in den Heere allen tijd; wederom zeg ik: Verblijdt u' (Fil. 4:4).

II. Tot degenen die geen genade of vrede hebben kan ik zeggen: ik spreek tot velen, die ze missen. Ik zou willen, dat ik dat niet zou moeten zeggen. Zijn er niet velen, die zonder genade zijn en daarom noodzakelijk zonder vrede moeten zijn? Zij kunnen de wereldse vrede genieten, maar hebben niets van déze vrede.

Laat mij u smeken om uit deze genadeloze staat te geraken. Als ge uw ziel liefhebt, leef dan geen dag, niet één uur of één ogenblik langer in een genadeloze staat. Och, dat u de woorden van een stervend man wilde geloven. Want dat ben ik voor u, en zulke woorden pleegt men zich te herinneren. O, herinner u dit als een getuigenis, dat ik bij u achterlaat, namelijk dat de liefde tot de zonde en het gemis van de genade iedere ziel tenslotte zal verderven en verwoesten.

Maar u zult zeggen: *hoe zal ik deel krijgen aan deze genade en vrede?*

1. Allereerst antwoord ik dan: breek al uw valse vrede af. Want wij kunnen nooit ware vrede met God hebben, als wij ons met een valse vrede tevreden stellen. U zult nooit de

vrede zoeken, die Christus voor u verworven heeft, terwijl geij uzelf tevreden stelt met die vervloekte vrede, welke de oude mens in u gewerkt heeft. O, breek daarom alle valse vrede af, die geen vrucht van genade is.

2. Tracht te zien en overtuigd te worden van de ellendige en naakte staat waarin uw ziel verkeert, door het missen van de gerechtigheid van Christus tot een bedekking. Want zonder die bent u, o arme ziel, ellendig, jammerlijk en naakt. Word er ook van overtuigd, welk een ellendige zaak het is, om God tot onze vijand te hebben! God is des zondaars vijand. 'Vreselijk is het te vallen in de handen van den levenden God'. O, word overtuigd van uw naaktheid zonder Christus' gerechtigheid, en van uw leegheid zonder Zijn volheid.
3. Tracht uit uzelf en tot Christus te gaan, om genade en vrede.
'Voorzeker, zal iemand zeggen, in den Heere heb ik gerechtigheid en sterkte!'
Ja, daar moet ze gevonden worden. Sta naar een dorstige gestalte van uw ziel, want de beloften stromen tot dezulken: 'Hongerigen zal Hij met goederen vervullen'.
Ga naar Christus, o ziel. Smeek, bid en laat God nooit gaan, eer Hij u een aandeel aan Christus gegeven heeft. 'Want niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader hem trekke'.
Er is buiten Christus geen vergeving voor de geringste zonde, maar er is in Christus vergeving voor de grootste zonde. Eén zonde zal de ziel buiten Christus verdoemen, maar geen zonde kan de ziel in Christus schade toebrengen. Ga dan tot Christus, o ziel, geef uw ogen nooit rust, noch uw oogleden sluimering, eer u vrede met God gesloten hebt in het bloed van Christus. Eén beet van de vurige slang was dodelijk, wanneer men niet zag op de koperen slang. Zo zal één zonde een ziel buiten Christus verdoemen, maar geen zonde kan een ziel in Christus verdoemen.

III. Een woord tot hen die genade hebben, maar geen vrede gevoelen. Deze raad zou ik voor u allen willen nalaten: Wees veel bezig de genade te beoefenen. Bidt vaak, geloof veel, maakt veel gebruik van de genade. Want de beoefening en genieting der genade zal vrede voortbrengen.

Er zijn tien plichten waardoor de genade geoefend wordt en bij het nakomen daarvan zullen wij vrede hebben.

1. Maakt de godsdienst tot uw bezigheid, tot het voornaamste doel van uw leven; wees vastberaden christenen. Wees niet slechts terloops christen, maar 'wandelt waardiglijk het Evangelie van Christus' (Fil. 1:27).

2. Brengt dagelijks vernieuwde geloofswerkzaamheden voort in Christus, en herinnert u dat het evenzeer uw plicht is om vandaag in Christus te geloven, alsof u nog nooit eerder geloofd had. O, leeft dagelijks door het geloof; dat zal u vrede aanbrengen.

3. Onderhoudt dagelijks een gedurige gemeenschap met God. Deze gemeenschap met God is 's mensen voornaamste goed. Het geluk van een kind bestaat in de gemeenschap met zijn vader, en het geluk van een vrouw in de gemeenschap met haar echtgenoot. En dit is het geluk van de ziel van een gelovige, namelijk de gemeenschap met God de Vader, door Christus, ons Hoofd en Echtgenoot.

Het zaad des vredes wordt gezaaid als het alleen is, maar daarna schiet het nederwaarts wortel en brengt opwaarts vruchten voort. Geestelijke vrede zal er nooit verkregen worden,

als de gemeenschap met God niet onderhouden wordt. Dat geeft troost temidden van alle smart en bevredigt alle twijfelingen en vergoedt alle gebreken. Zie, dat is de vrucht van de gemeenschap met God.

4. Doet ten allen tijde het goede, maar 't allermeest in de slechte tijden. Veel christenen verliezen hun vrede, door in hun genade te verflauwen en hun godsdienstige teugels vrijheid te geven, om daarmee de afkeuring van een krom en verdraaid geslacht te vermijden. De ijver van een christen behoorde op het winterse vuur te gelijken, dat het heetste brandt, wanneer de lucht op z'n koudst is; of als de lelie, die er prachtig uitziet, hoewel ze onder de doornen groeit. Zo behoorde een kind van God te zijn, hoewel onder zondaars verkerend.

5. In alle omstandigheden moet u liever willen lijden dan zondigen. Als u ooit vrede wil hebben, verkies dan liever te lijden dan te zondigen. Wie de vrede met God of de vrede met het geweten hoogacht, moet tot deze keuze komen. Zo wilde Daniël liever in de leeuwenkuil geworpen worden dan de vrede van zijn geweten te verliezen; de drie jongelingen wilden liever in de oven verbranden dan voor het beeld buigen. Iemand zei eens, *dat hij liever, vrij van zonde, naar de hel wilde gaan, dan in de hemel leven met de schuld op zijn geweten.*

Mijn broeders, laat mij dit iets mogen uitbreiden, omdat het lijden ons kan overvallen. Want vervolging is de geest van een leven naar het Evangelie.

Laat mij daarom vier korte regels bij u achterlaten betreffende het lijden.

- (1) Let erop, dat uw zaak goed is;
- (2) uw roeping duidelijk;
- (3) uw geest zachtmoedig, en
- (4) uw bedoeling rechtvaardig is.

Het lijden kan ons geen vrede brengen zonder één van die vier, maar mét hen zal ons lijden vrede zijn.

(5) Laat uw zaak goed zijn. Niet het bloed, maar de zaak maakt een martelaar. Niet voor elke zaak behoorde een christen te willen lijden. Elke zaak kan ook geen lijden verdragen, zoals elk stroompje geen schip kan vervoeren. Ook zal Christus niet aan elk lijden zoetigheid verbinden. 'Dat niemand van u lijde als een doodslager, of dief, of kwaaddoener, of als een, die zich met eens anders doen bemoeit' (1 P. 4:15). Om zo te lijden is nóch christelijk, nóch vertroostend. Sommigen lijden liever als kwaaddoeners dan als martelaren van Christus.

(6) Laat uw roeping duidelijk zijn. Het is verkeerd, een goede zaak te hebben maar zonder een roeping. Sommigen kunnen lijden voor de zaak van God, en toch zondigen in het lijden, bij gebrek aan een roeping. Christus roept niet allen om te lijden. Aan sommigen wordt dat gegeven, aan anderen niet. Als uw roeping duidelijk is, zal uw vrede zoet zijn, al is uw lijden nog zo groot.

Maar u zult zeggen: *Hoe kan ik weten, wanneer ik geroepen word om te lijden?*

- a. Ik antwoord: Wanneer wij gedwongen worden over de waarheid te zwijgen, dan worden wij geroepen om te lijden.
- b. Wanneer ons leven verloochening van Christus zou betekenen, dan worden wij geroepen om ons leven om Christus' wil te verloochenen.
- c. Wanneer zonde en lijden ons voor de keuze plaatsen, waar wij niet uit kunnen komen, tenzij wij zonde moeten doen óf lijden, dan kan ik daar gerust uit besluiten,

dat Christus mij roept om te lijden. In die zaak mogen wij de vrede en lieflijkheid van Zijn tegenwoordigheid verwachten.

- (1) De derde richtlijn voor het lijden is: Onze geest moet zachtmoedig zijn, zoals die van Christus was. Hij ging als een lam ter slachting. Mogelijk kan iemand rechtvaardig zijn in de zaak maar toch zondig in zijn gedrag. Als dat het geval is, dan is het geen wonder, wanneer Christus ons niet van vrede spreekt. Om onder het lijden woest en woedend te zijn en te schelden, is geen betamelijke menselijkheid, en daarom nog veel minder gelijkend op een Christen. Een Christen behoort op Christus te gelijken. 'Zij dan gingen heen van het aangezicht des Raads, verblijd zijnde, dat zij waren waardig geacht geweest om Zijns Naams wil smaadheid te lijden' (Hand. 5:41). Het betaamt degenen die in door de Geest wandelen, om te zegenen in plaats van te vloeken. Hoe meer Christus' Geest in ons en bij ons lijden is, des te meer troost en vreugde zullen wij uit ons lijden ontvangen.
- (2) Let erop, dat uw bedoeling bij het lijden rechtvaardig is. Als het uw eigen 'ik', of een eigenzinnigheid of een scheuring betreft, dan kan Christus voor u niet lieflijk zijn. Sommigen zijn gestorven, opdat hun naam zou voortleven. Socrates stierf bij de verdediging en het bewijzen van de waarheid dat er slechts één God is. Maar of hij nu stierf om de eer of toejuiching, dan wel om Gods wil, lijkt mij niet zo moeilijk te beslissen. Maar laat uw zaak goed zijn, uw roeping duidelijk, uw geest zachtmoedig én uw doel rechtvaardig, ... dan zult u in al uw lijden vrede hebben. Dat is dus de vijfde plicht: verkies liever te lijden dan te zondigen.

6. Als u vrede zou willen hebben, onderzoek dan veel de Schriften. Want zoals God de God des vredes is, en Christus de Vrededorst, zo is het Evangelie het Evangelie des vredes, dat God u gegeven heeft om u op de paden des vredes te leiden. 'Grote vrede hebben zij, die Uw wetten beminnen'.

7. Wacht u voor afval, hetzij in de leer of in de praktijk van het leven. Want ook al wordt een gelovige bevrijd van afval uit de staat der genade, toch is hij niet bevrijd van afval uit de graden der genade. Hij kan zondig vallen, al kan hij niet definitief afvallen. Demas viel op de éne, en de apostel Petrus op de andere manier. Bidt als David: 'Houdende mijn gang in Uw sporen, opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen' (Ps. 17:5).

8. Maakt het Woord van God tot uw leefregel in alle dingen. Probeer er zeker van te worden dat u een machtiging uit de Schrift hebt voor al wat u doet. Maar houdt u boven alles dicht bij de Schrift in de zaken van de openbare godsdienstoefening. Er bestaan eindeloze verhandelingen over de wijze om God te dienen. Ik heb nu geen tijd om daarover van gedachten te wisselen. Het is goed om in moeilijke gevallen altijd de veiligste kant te nemen. Bijvoorbeeld als ik de overleveringen van de mensen volg in de dienst van God, kan ik zondigen. Maar als ik mij dicht bij de richtlijnen houd, die God in de Schrift geeft, dan ben ik er zeker van, dat ik niet zondig. Want dat is het *woord der profetie, dat zeer vast is, waarmee gij wèl doet als gij op hetzelfde acht neemt*. Daarom is het in zo'n twijfelachtig geval Gods wil, dat wij de veiligste kant houden. Komt tot de wet en tot de getuigenis! Tracht zo vruchtbare en gepronede christenen te zijn

9. Oefent uzelf in kracht der godzaligheid. Laat de dienst van God niet afzakken tot een

levenloze uitwendigheid! 'De rechtvaardige zal groeien als een palmboom, hij zal wassen als een cederboom op Libanon. Die in het huis des HEEREN geplant zijn, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods' (Ps. 92:13v.).

Mijn broeders, het is evenzeer een plicht bij degenen die genade hebben, om zich die ten nutte te maken, als voor degenen die geen genade hebben, om ze te krijgen. Als u onder de dagelijkse genademiddelen verkeert, onder Gods dagelijkse bevoeiingen, en niet groeit, denkt u dan, dat dit in het laatste vrede zijn zal? Zeker niet, mijn broeders. Uw vruchtbaarheid onder het Evangelie is van zeer groot belang. De onvruchtbaarheid is er de oorzaak van, dat God Zijn wijngaard woest laat liggen. De vruchtbaarheid zal uw verantwoording gemakkelijk maken in de dag der genade.

10. Neemt die uitnemende regel van de apostel in acht. 'Voorts, broeders, al wat waarachtig is, al wat eerlijk is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat lieflijk is, al wat wel luidt, zo er enige deugd is en zo er enige lof is, bedenkt datzelfde' (Fil. 4:8).

En nu, mijn broeders, beveel ik u Gode en het Woord Zijner genade, - Die oneindig machtig is, u wijs te maken tot zaligheid, - met deze zegening, die ik tot mijn afscheidswoord maken zal: *'Genade zij u en vrede van God onzen Vader en den Heere Jezus Christus'*.

Einde